

TAMPEREEN YLIOPISTO

Vieraskielisten lasten ja nuorten medioiden käyttö

sekä opettajien käsityksiä mediakasvatuksesta suomi toisena kielenä -opetuksessa

Kasvatustieteiden yksikkö

Kasvatustieteiden pro gradu -tutkielma

ANNI LUKKARINEN

Lokakuu 2016

Tampereen yliopisto

Kasvatustieteiden yksikkö

ANNI LUKKARINEN: Vieraskielisten lasten ja nuorten medioiden käyttö sekä opettajien käsityksiä mediakasvatuksesta suomi toisena kielenä -opetuksessa

Kasvatustieteiden pro gradu -tutkielma, 64 sivua, 3 liitesivua

Lokakuu 2016

Tässä pro gradu -tutkimuksessa tutkittiin pirkanmaalaisten vieraskielisten peruskoululaisten medioiden käyttöä sekä mediakasvatuksen toteutumista heidän opetuksessaan. Mediat käsitettiin tutkimuksessa laajasti eli määritelmään sisällytettiin sekä painetut mediat, digitaaliset mediat että medialaitteet. Mukana olivat kännykät, tietokoneet, tabletit, televisio, kirjat, videot, pelaaminen ja kirjojen sekä lehtien lukeminen. Opettajia haastateltiin mediakasvatuksesta, tieto- ja viestintätekniiikan käyttämisestä opetuksessa ja oppilaiden medioiden käytöstä.

Aineisto kerättiin haastatteluilta ja lomakekyselyllä keväällä 2016. Mediakyselyyn vastasi 167 vieraskielisen statuksella opiskelevaa 2–9-luokkalaista oppilasta, joista tutkimuslupa oli 152 oppilaalla. Loput vastaukset jätettiin aineistosta pois. Haastatteluihin osallistui seitsemän opettajaa ja kouluja oli mukana yhteensä viisi.

Kyselylomakeaineisto analysoitiin IBM SPSS Statistics for Windows -ohjelmistolla sekä Excel-taulukkolaskentaohjelmalla. Pääasiassa analyysissä käytettiin frekvenssijakaumia ja ristiintaulukointia. Aineistoa luettaessa kävi ilmi, että monet vastaukset olivat selkeästi painottuneita yhteen vastausvaihtoehtoon, jolloin muita testejä ei kannattanut tehdä. Haastatteluaineisto analysoitiin teemoittelemalla ja tyypittelemällä tutkimuskysymyksiä vastaavien otsikoiden alle.

Tulosten perusteella vieraskieliset oppilaat käyttivät medioita monipuolisesti ja paljon. Kännykät olivat oppilaiden käytetyin medialaite. Vastaajista yli 90 prosentilla oli käytössään oma kännykkä, jota joka päivä käytti melkein 80 prosenttia. Niistä, joilla ei ollut kännykkää käytössään ollenkaan, kaksi oli 8-vuotiaita ja yksi 15-vuotias. Myös muita medialaitteita oli oppilaiden saatavilla monipuolisesti. Esimerkiksi tietokone ja tabletti olivat kotona yli 80 prosentilla.

Oppilaille tärkein medioiden kulutuksen ja käytön syy oli viihde, paitsi kirjojen ja lehtien kohdalla. Niitä luettiin ylipäättään melko vähän. Kirjoja oppilaat lukivat vähän enemmän, mutta lähinnä koulun takia. Kirjoja ja lehtiä oppilaat lukivat muista medioista poiketen koulun ja oppimisen takia tai jostakin muusta syystä. Kirjastoa vastaajat eivät hyödyntäneet paljoa, tytöt tosin poikia enemmän.

Mediakasvatusta oli toteutettu kaikissa tutkimuskouluissa ja opettajat kokivat mediakasvatuksen arkipäiväiseksi osaksi työtään vieraskielisten oppilaiden kanssa. Mediakasvatusta käsitettiin opetuksen välineenä ja toisaalta erilaisten käyttötaitojen kuten turvataitojen ja kriittisten lukutaitojen opetuksena. Monien oppilaiden mielestä mediakasvatusta ei sen sijaan ollut koulun asia. Medioiden käyttö oli heidän mielestään yksityisasiasia tai medioista puhuminen veisi turhaan aikaa muulta opetukselta. Vain hiukan alle kolmasosa oppilaista halusi koulussa puhua medioista enemmän – perustelujen mukaan lähinnä nettiturvallisuuden vuoksi.

Avainsanat: mediat, medioiden käyttö, vieraskieliset, mediakasvatusta

SISÄLLYS

1	JOHDANTO	4
2	TUTKIMUSKYSYMYKSET	8
3	MEDIAT JA MEDIAVÄLINEET OPETUKSESSA	9
3.1	VIERASKIELISET OPPILAAT	9
3.2	VIERASKIELISTEN OPETUS	10
3.3	MEDIA- JA MONILUKUTAIDOT VIERASKIELISTEN OPETUKSEN OPETUSSUUNNITELMASSA	11
3.4	MEDIAKASVATUS	12
3.5	MEDIAT JA OPPIMINEN	16
3.6	MEDIAT PERHEISSÄ JA LASTEN JA NUORTEN KÄYTÖSSÄ	18
4	TUTKIMUSASETELMA JA ANALYYSIMENETELMÄT	22
4.1	VASTAAJAT JA TUTKIMUSTILANNE	22
4.2	KYSELYLOMAKKEEN SUUNNITTELU JA LAATIMINEN	24
4.3	OPETTAJIEN HAASTATTELU	26
4.4	ANALYYSIMENETELMÄT	27
4.5	TUTKIMUKSEN EETTISYYS	28
5	OPPILASKYSELYN TULOKSET	31
5.1	MEDIALAITTEET JA NIIDEN KÄYTTÄMINEN	31
5.1.1	<i>Tietokoneet, tabletit ja kännykät</i>	31
5.1.2	<i>Musiikkilaitteet, pelikonsolit ja televisiot</i>	34
5.2	LUKEMINEN, KIRJOITTAMINEN JA SOSIAALISET MEDIAT	35
5.3	PELAAMINEN	42
5.4	MEDIALAITTEIDEN TÄRKEYS JA KÄYTÖN SYYT OPPILAIDEN MIELESTÄ	44
5.5	MEDIOIDEN KÄYTTÖTAIDOT	45
5.6	MEDIOISTA JUTTELEMINEN KOULUSSA SEKÄ PERHEEN JA KAVEREIDEN KANSSA	46
6	HAASTATTELUIDEN TULOKSET	49
6.1	OPPILAIDEN MEDIOIDEN KÄYTTÖ OPETTAJIEN MUKAAN	49
6.2	MEDIAKASVATUS – MEDIOIDEN KÄYTTÖÄ JA KÄYTTÖOHJEITA	53
6.3	OPETTAJIEN OMA MEDIOIDEN KÄYTTÖ	58
7	YHTEENVETO JA VERTAILU AIEMPIIN TUTKIMUKSIIN	59
7.1	TULOSTEN LUOTETTAVUUS	62
8	JOHTOPÄÄTÖKSET	65

1 JOHDANTO

Mitä medioita koulujemme vieraskieliset oppilaat käyttävät ja kuinka paljon? Miten medioita käytetään vieraskielisten opetuksessa ja miten kouluissa toteutuu mediakasvatus? Näihin kysymyksiin haettiin vastauksia tässä tutkimuksessa. Kysymykset ovat ajankohtaisia, koska Suomessa asuu ja opiskelee jatkuvasti enemmän vieraskielisiä oppilaita. Vieraskielinen tarkoittaa henkilöä, jonka äidinkieli on jokin muu kuin suomi, ruotsi, saame, romani tai viittomakieli. Osa vieraskielisistä on maahanmuuttajia, mutta osa Suomessa syntyneitä vieraskielisten vanhempien lapsia. Tutkimuksessa ei eroteltu oppilaiden taustoja.

Opetus- ja kulttuuriministeriön mukaan jokainen Suomessa asuva tarvitsee opiskeluun, työntekoon ja esimerkiksi päivittäisten ostosten tekemiseen suomen kieltä, hyviä medialukutaitoja ja medioiden käyttötaitoja (OKM 2013, 3). Monet erilaiset viestinnän ja viihteen muodot ohjailevat elämäämme eri suunnista. Koska mediaympäristö myös muuttuu jatkuvasti, on ihmisten medioiden käyttöä sekä kiinnostavaa että tärkeää tutkia säännöllisesti. Vieraskielisiä lapsia ja nuoria ei saa sivuuttaa, kun puhutaan esimerkiksi omien mobiililaitteiden käytöstä opetuksessa tai pohditaan medioiden vaikutusta lasten arkeen ja kouluelämään. Entä jos vieraskieliset eivät käytä ja kulutakaan medioita samalla tavalla kuin kantaväestöön kuuluvat lapset ja nuoret? Tai vaikka käyttäisivätkin, niin ainakin opettajien, tutkijoiden ja päättäjien kannattaisi hakea lisävahvistusta olettamuksilleen.

Kasvatusalan ihmisten täytyy työnsä puolesta pysytellä mediamaailman ilmiöistä tietoisena. Opetussuunnitelman tasollakin painotetaan, että kouluissa on toteutettava tietynlaista mediakasvatusta (esim. POPS 2014, 105–108). Kun oppilaiden mediatodellisuus tunnetaan paremmin, osataan myös mediakasvatusta kohdistaa niihin medioihin ja mediasisältöihin, joita lapset ja nuoret oikeasti käyttävät.

Breiter ym. (2013, 11) luettelevat perusopetuksen tärkeimmiksi sisällöiksi lukutaidon, laskutaidon, perus-oppimistekniikat, valittujen oppiaineiden aiheiden perushallinnan sekä oppilaan omien elämänasenteiden kehittymisen, ja painottavat, että mediakulttuurin vaikutus perinteisiin lukemis-, kirjoittamis- ja laskemiskulttuureihin on ehdottomasti otettava opetuksessa huomioon. Luku- ja kirjoitustaito ei rajoitu perinteisiin kirjateksteihin, vaan jo sanomalehden lukemiseen

yhdistyy linkkejä ja videoita ja muita liikkuvia elementtejä, puhumattakaan niistä moninaisista sovelluksista ja peleistä, joita nykyään arjessa käytämme jatkuvasti viestintään ja viihteeseen.

Breiter ym. olivat omassa tutkimuksessaan 2010-luvun alussa tutkineet sitä, miten ja mihin tarkoituksiin medioita käytetään perusopetuksessa Saksan Nordrhein-Westfahlenissa ja mistä opettajakunta sai medioiden käyttöön tarvitsemaansa tukea. Breiterin ym. tutkimuksen mukaan saksalaisessa opetuksessa oppilaat saivat säännöllisesti eli jopa lähes joka viikko työskennellä Internet-alustaisilla oppimistyökaluilla ja ohjelmistoilla, sen sijaan elokuvia, kuunnelmia ja radiolähetyksiä hyödynnettiin harvoin ja vain todella harvoin opetuksessa käytettiin suomalaisissa kouluissa melko yleistä älytaulua. Breiter ym. halusivat tutkimuksessaan huomauttaa, että monipuolinen lukutaito nykyaikana edellyttää monipuolisten tekstien opiskelua ja käyttämistä myös koulussa. Silti ainakin saksalaiskouluissa analogiset mediat kuten paperiprintit olivat opetuksessa sitkeästi suosittuimpia kuin digitaaliset versiot, esimerkiksi sanomalehdistä, kirjoista ja peleistä (Breiter ym. 2013, 75–79).

En väitä, etteikö perusopetuksessa saisi hyödyntää edelleen monipuolisia analogisia medioita, mutta kysyn, pitäisikö peruskoulussa paremmin huomioida esimerkiksi digitaalisten sanomalehtien yleistymisen ja painetun printin hiljattainen väheneminen, jotta oppilaat osaisivat lukea lehtiä paremmin myös digitaalisessa muodossa. Vuosina 2014–2016 järjestetyssä Suomen uusi lukutaito -tutkimuksessa (Tarvainen 2016) selvisi, että neljäsluokkalaisista lapsista 70 prosenttia ei ollut koskaan edes kokeillut lukea kirjaa elektronisessa muodossa. Tutkimuksen mukaan lapset myös valitsivat mieluummin perinteisen kuin elektronisen kirjan. Ainoastaan vähän lukevia poikia e-kirjamahdollisuus saattoi hiukan motivoida lukemiseen (Tarvainen 2016). On siis kiinnostava selvittää, kuinka vuonna 2016 opettajat kannustavat oppilaitaan erilaisten medioiden pariin.

Lasten ja nuorten medioiden käyttöä on tutkittu Suomessa Mediakasvatusseuran ja Nuorisotutkimusseuran toimesta systemaattisesti vuodesta 2010 saakka. Tein omasta tutkimuslomakkeestani tarkoituksella samantyyppisen kuin aiemmin käytetystä mediabarometrikyselystä. Halusin tutkimuksessani pystyä tekemään vertailua oman, vuoden 2016 aineistoni ja valtakunnallisen (vuoden 2011) aineiston välillä. Mikä on muuttunut, mikä pysynyt samanlaisena? Voiko vieraskielisten ja mediabarometrin tutkimien suomenkielisten oppilaiden medioiden käytön väliltä löytää yhteisiä tai erilaisia piirteitä?

Vieraskielisten nuorten medioiden käyttöä ei ole Suomessa tutkittu paljoa. Tutkimusta on tehnyt esimerkiksi Kaarina Nikunen, jonka mukaan maahanmuuttajanuoret käyttävät paljon Internetiä, mutta eivät juuri muita medioita (Nikunen 2007, 68). Sähköposti ja keskustelu sekä pikaviestittely olivat maahanmuuttajanuorille tärkeimpiä netinkäytön muotoja. Toissijaisesti nettiä

käytettiin elokuvien katseluun ja latailuun. Se kuitenkin tiedetään, että medioilla on Suomessa asuvien lasten ja nuorten elämässä keskeinen rooli. Ohjelmien katselu, musiikin kuuntelu, digitaaliset pelit, kännykät ja muu media kuuluvat lasten ja nuorten arkipäivään (Pääjärvi 2012, 6). On aika päivittää tietoa myös maahanmuuttaja- ja vieraskielisten lasten ja nuorten medioiden käytöstä.

Opetus- ja kulttuuriministeriön tavoitteissa (2013, 20) todetaan, että mediakasvatuksessa kehittämisen varaa olisi etenkin eri kieli- ja kulttuurivähemmistöjen sekä erityistä huomiota tarvitsevien lasten huomioimisessa. Oppimateriaaleja ja oppaita maahanmuuttajille suunnattuun mediakasvatukseen löytyy vain vähän jos ollenkaan, vaikka materiaaleja suomalaisille nuorille löytyy pilvin pimein (Raunio 2012, 7). Maahanmuuttajaopetuksen opetussuunnitelmasuosituksukset ovat aiemmin keskittyneet tieto- ja viestintätekniseen osaamiseen (Opetushallitus 2012; Raunio 2012, 14).

Ei kuitenkaan enää riitä, että osataan internetin, sähköpostin ja tekstinkäsittelyohjelmien käytön perusteet ja ymmärretään puhelimen käyttö, tai radion, television ja lehtien olemassaolo ja käyttömahdollisuudet (Raunio 2012, 14). Mediakasvatusta pitäisi Raunion mukaan päivittää ainakin internet-osallistumisen, palveluiden käyttämisen ja kriittisten tiedonhankintataitojen osalta. Mediakasvatusta, medialukutaitoja tai medioiden käyttötaitoja ei ole maahanmuuttajaopetuksen opetussuunnitelmasuosituksissa erillisinä mainittukaan.

Tutkimusaihetta etsiessäni ja rajatessani tutkailin suomi toisena kielenä -opetukseen tarkoitettuja suomen kielen oppikirjoja, kuten Suomi2-sarjan oppikirjoja ”Minä ja arki” ja ”Minä ja media”, jotka olivat käytössä myös monissa tutkimukseeni osallistuneissa kouluissa. Jälkimmäisen kirjan erityisenä tavoitteena oli käyttää mediatekstejä kielen oppimisen tukena ja tehtävämateriaaleina. Kuitenkin oppikirja hyödynsi lähinnä perinteisiä mediatekstejä, kuten sanomalehtiartikkeleja tai vastaavia verkkotekstejä. Tulinkin pohtineeksi, tarvittaisiinko S2-opetukseen sellaista materiaalia, joka ottaisi paremmin huomioon digitaaliset ja vuorovaikutteiset mediat. Miten S2-opetuksessa voitaisiin muutenkin huomioida mediakasvatuksen uusimmat tavoitteet? Näihin kysymyksiin osittain löysin tutkimuksessani vastauksia.

Medialähtöinen oppiminen ja mediakasvatus ovat suomalaisen perusopetuksen tavoitteita (OKM 2013), jotka on kirjattu myös voimaan astuvaan perusopetuksen opetussuunnitelmaan. Samaa opetussuunnitelmaa noudatetaan myös vieraskielisten oppilaiden opetuksessa. Siksi tässä tutkimuksessa halutaan selvittää, miten vieraskielisten opetuksessa mediakasvatusta käsitetään ja toteutetaan.

Tutkimuksen johdanto-osassa käsitellään vieraskielisten opetusta, medioita, medialähtöistä oppimista ja mitä mediakasvatus on. Tutkimusmenetelmät-kappaleessa käsitellään

kyselylomaketta ja haastattelua laadullisen tutkimuksen menetelminä ja arvioidaan tutkimuksen eettisyyttä. Tuloksissa esitetään tulokset sekä arvioidaan niiden luotettavuutta ja johtopäätöksissä verrataan tuloksia aiempiin tutkimuksiin sekä pohditaan, mitä tulokset merkitsevät mediakulttuurin, mediakasvatuksen ja medioiden opetuskäytön kannalta. Lisäksi tulosten yhteenvedossa osoitetaan muutamia aihepiirejä, joihin mahdollisissa jatkotutkimuksissa kannattaisi keskittyä.

2 TUTKIMUSKYSYMYKSET

Mediakasvatus ja medioiden käyttö opetuksessa ovat aihepiirejä, joita on tutkittu melko paljon. Suomessa lasten ja nuorten medioiden käyttöä on tutkittu valtakunnallisestikin muun muassa lasten mediabarometreissa, joista vuoden 2012 tutkimusta 10–12-vuotiaiden medioiden käytöstä käytän tutkimuksessani lähteenä eniten. Median esittämistä näkökulmista maahanmuuttoon löytyy jonkin verran tietoa samoin kuin maahanmuuttajien medioiden käytöstä.

Myös opettajien käsityksiä mediakasvatuksesta on tutkittu jonkin verran, ja oppimisympäristöistä sekä medioiden ja tieto- ja viestintäteknisten laitteiden käytöstä kouluissa löytyy materiaalia. Medioiden käyttöä vieraskielisten oppilaiden opetuksessa ei kuitenkaan ole Suomessa tutkittu ennestään.

Tämän tutkimuksen tavoitteena oli antaa tietoa vieraskielisten lasten ja nuorten medioiden käytöstä ja niiden käytöstä heidän opetuksessaan siten, että opetusta voisi suunnitella vastaamaan paremmin oppilaiden todellista medioiden käyttöä, mediataitoja sekä opetussuunnitelmaa.

Tärkeimmät tutkimuskysymykset olivat:

1. Mitä medioita vieraskieliset oppilaat käyttävät?
2. Miten mediakasvatus toteutuu vieraskielisten oppilaiden opetuksessa?

Lisäksi tutkimuksessa oltiin kiinnostuneita maahanmuuttajalasten ja -nuorten mediataidoista. Niitä arvioitiin opettajahaastattelujen perusteella.

3 MEDIAT JA MEDIAVÄLINEET OPETUKSESSA

Tässä luvussa esitellään ja määritellään tutkimuksen tärkeimmät käsitteet ja asiat. Niitä ovat esimerkiksi media, medialähtöinen oppiminen ja mediakasvatus. Lisäksi tutustutaan vieraskielisiin oppilaisiin ja heidän opetukseensa Suomessa sekä lasten ja nuorten mediaympäristöön ja medioiden käyttöön aiempien tutkimuksien valossa.

3.1 Vieraskieliset oppilaat

Keitä vieraskieliset oppilaat ovat? Perusopetuksen perusteissa on päädytty käyttämään termiä "vieraskielinen" niistä oppilaista, joiden äidinkieli on jokin muu kuin suomi, ruotsi, saame, romani tai viittomakieli. Maahanmuuttaja-nimitys ei kuvaa henkilöitä, jotka ovat syntyneet Suomessa, mutta joiden perhe on vierasmaalainen, tai henkilöitä, jotka ovat tulleet Suomeen vain väliaikaisesti. "Ulkomaalainen" tarkoittaisi sellaisiakin henkilöitä, jotka ovat Suomessa vain lomalla. Termiä "monikulttuurinen" käytetään paljon, mutta sekään ei kuvaa ketään henkilöä oikein hyvin, koska harva henkilö loppujen lopuksi on yksikulttuurinen (Pollari & Koppinen 2011, 12).

Halusin alun perin tutkia maahanmuuttajien medioiden käyttöä, sillä olin kiinnostunut mediakasvatuksen mahdollisuuksista nimenomaan heidän kotoutumisessaan uuteen kotimaahansa sekä suomen kielen oppimisessa. Päädyin tutkimaan vieraskielisiä oppilaita, koska maahanmuuttajaoppilaiden kieli-, kulttuuri- ja koulutustaustat sekä maahanmuuton syyt vaihtelevat suuresti (esim. Ikonen 2005, 10). Suomi toisena kielenä -opetukseen osallistuu kaikentaustaisia oppilaita, kuten siirtolaisia, pakolaisia ja paluumuuttajia. Heidän yhdistävä tekijänsä on se, että äidinkieli ei ole suomi.

Opetushallituksen tilastojen mukaan vieraskielisiä oppilaita opiskeli vuonna 2010 Suomen peruskouluissa 20 801 henkilöä. Suomea toisena kielenä opiskeli tuolloin 17 861 henkilöä. Vuonna 2014 suomea toisena kielenä opiskeli yhteensä jo 25 884 henkilöä. Määrät ovat olleet viime vuosina kaikissa tilastoissa kasvavia.

Muun kuin suomen opetusta äidinkielenä oli keväällä 2014 annettu 55 eri kielessä, jolloin 4746 oppilasta oli opiskellut äidinkielenä venäjää, 2290 somalia ja 1434 arabiaa. Virolla oli ollut 1214 ja albanialla 849 opiskelijaa. Seuraavaksi eniten äidinkielenä oli opiskeltu englantia (591), vietnamia (494), kiinaa (482), kurdia (471) ja persiaa (426). Yli 100 hengen ryhmiä olivat olleet myös bosnian, burman, darin, italian, puolan, ranskan, saksan, thain, turkin ja unkarin opiskelijat. Näitä pienempiä kieliryhmiä oli vielä yhteensä 35. Oman äidinkielen opetusta annetaan yleensä kaksi viikkotuntia (Ikonen 2005, 16). Suomalaisissa kouluissa opiskelee siis hyvin laaja kirjo eritaustaisia oppilaita.

Tämän tutkimuksen osallistujissa venäjän puhujat olivat ryhmistä suurin (n=23). Seuraavaksi eniten oli arabian (n=7), persian (n=6), viron (n=6), turkin (n=5) ja albanian (n=5) puhujia. Eri kielten ja kulttuurien kirjoa kuvastaa se, että tutkimukseen osallistui kaikkiaan kahtakymmentäviittä eri kieltä puhuvia oppilaita.

Vieraskielisistä oppilaista voisikin käyttää nimitystä "eri kieli- ja kulttuuritaustainen". Se käsittää maahanmuuttajataustaisten lisäksi ne oppilaat, jotka ovat syntyneet Suomessa, mutta joiden perheet puhuvat jotakin muuta kieltä kuin suomea. Eri kieli- ja kulttuuritaustainen vastaisi siis parhaiten käsitystä maahanmuuttajataustaisten laajasta kirjosta Suomessa, mutta ytimekkyyden vuoksi käytän tutkimukseni kohderyhmästä perusopetuksen perusteiden nimitystä "vieraskieliset".

3.2 Vieraskielisten opetus

Osa tutkimukseeni osallistuneista oli osallistunut Suomessa valmistavaan opetukseen ja osa aloittanut suoraan yleisopetuksen tavallisessa ryhmässä. Mukana oli niitä, jotka olivat aina asuneet Suomessa, kuin myös niitä, jotka olivat muuttaneet Suomeen kesken koulupolkinsa. Valmistava opetus on noin vuoden kestävä kieli- ja kotoutumiskoulutus, jonka jälkeen maahanmuuttajaoppilas siirtyy opiskelemaan peruskoulun normaalille luokalle (OHP 2009, 4).

Valmistavan opetuksen, kuin myös vieraskielisille tarkoitetun suomi toisena kielenä -opetuksen tärkein tavoite on kehittää oppilaan suomen kielen taito niin hyvälle tasolle, että hän pystyy toimimaan suomalaisessa yhteiskunnassa tasaveroisena kansalaisena ja jatkamaan opiskelua eteenpäin suomen kielellä suomalaisessa koulujärjestelmässä. Vaikka oppilas olisi siis jo siirtynyt perusopetuksen normaaliin ryhmään, voi hän jatkaa suomen opiskelua S2-ryhmässä.

Suomi toisena kielenä -opetus eli S2 on yksi äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineen kahdestatoista oppimäärästä, eli se ei ole tuki- tai erityisopetusta. S2-oppimäärään ovat oikeutettuja myös Suomessa syntyneet oppilaat. Kriteerinä oppimäärään on kielitaidon taso, ei synnyinmaa, kansalaisuus, väestörekisteriin merkitty äidinkieli tai Suomessa-oloaika (OPH 2008, 4). Myös

tähän tutkimukseen osallistui useita Suomessa syntyneitä S2-oppilaita. Erillistä S2-opetusta järjestetään, koska pelkkä suomenkielisten kavereiden kanssa ajan viettäminen ei riitä hyvän suullisen ja kirjallisen taitotason hankkimiseen suomen kielessä. Suomi ei ole myöskään vieraskielisten oppilaiden äidinkieli, jolloin sen opiskelua ei kannata järjestää äidinkielen periaattein.

3.3 Media- ja monilukutaidot vieraskielisten opetuksen opetussuunnitelmassa

Mediakasvatuksesta lukiessa ei voi olla törmäämättä lukutaidon käsitteeseen ja myös perusopetuksen sisältöalueissa lukutaito on yksi tärkeimmistä alueista. Termiä medialukutaito käytetään usein käsi kädessä mediakasvatuksen kanssa (Buckingham 2003, 35). Lukutaitokäsitteen merkitys on kuitenkin muuttunut ”lukemisesta” ”uusiin lukutaitoihin” (Lankshear & Knobel 2011). ”Uusien lukutaitojen” käsite on laajennettu koskemaan kaikenlaisten eli sanallisten, kuvallisten, auditiivisten, numeeristen ja kinesteettisten tekstien monipuolisia tulkitsemisen, tuottamisen ja arvottamisen taitoja (Buckingham 2003, 34–35; POPS 2014, 21). Nämä taidot ovat tärkeitä, koska uudet medioiden muodot tuottavat muuttuvia ja multimodaalisia tekstejä, jotka sisältävät kirjainten, äänen, kuvien ja videoiden lisäksi vuorovaikutteisia tai jopa pelillisiä toimintoja.

Tuottaminen on perinteisesti tarkoittanut esimerkiksi kirjoittamista. Nykyisin tuottamista on esimerkiksi nettisivun julkaiseminen tai videon kuvaaminen ja sen liittäminen sivustolle. Se, että lukutaidon käsite on laajentunut koskemaan myös erilaisten mediatekstien tuottamisen taitoa, johtuu uudenlaisten medioiden kehityksestä. Esimerkiksi Vesterisen (2011, 14–15) mukaan uudenlaisten medioiden lukutaitoon vaikuttavat käyttäjälähtöinen tuottaminen ja yhteisaktiivisuus, joihin liittyy kysymyksiä valtuuksista omaan ja yhteiseen tietoon sekä tiedon luotettavuuteen. Internetissä kaikki on periaatteessa julkista ja kaikkien muokattavissa, mikä kiihdyttää uusien teknologioiden ja medioiden muotojen kehittymistä. Kupiainen ja Sintonen (2009) määrittelevätkin teoksessaan ”Medialukutaidot, osallisuus, mediakasvatus”, että mediakasvatuksessa on otettava keskeiseksi näkökulmaksi tämä aktiivinen osallistuminen mediaympäristöissä vuorovaikutukseen ja mediasisältöjen tuottamiseen. Osallisuuden kulttuuri asettaa mediakasvatukselle tiettyjä haasteita, joita erottelen tarkemmin alaluvussa 3.4.

Toisinaan uusien lukutaitojen sijasta puhutaan medialukutaidosta, joka on keskeinen mediakasvatuksen tavoite. Medialukutaito on kykyä lukea ja ymmärtää mediaa (Buckingham 2003, 36). Medialukutaito on perinteistä lukemista tai kirjoittamista laajempi taito, koska se edellyttää, että vastaanottaja näkee tekstin ilmiselvien merkitysten taakse. Vastaanottajan on

pystyttävä arvioimaan, mille kohderyhmälle mediateksti kuten mainos on tarkoitettu ja millaisilla keinoilla vastaanottajaan pyritään vaikuttamaan. Medialukutaitoinen henkilö osaa tulkita ja toteuttaa sekä perinteisiä että multimodaalisia eli kuvallisia ja äänellisiä mediatekstejä, koska mediaesitykset rakentuvat näistä elementeistä, joiden käyttöä ohjaavat media- ja alakohtaisten käytännöt ja säännöt. Medialukutaito on tämän median koodiston eli kielen hallinnan taitoa. (Niinistö ja Ruhala 2006, 10.)

Perusopetuksen opetussuunnitelmassa 2014 uusista lukutaidoista puhutaan monilukutaidon käsitteellä. Opetussuunnitelman mukaan perusopetuksessa, siis myös S2-opetuksessa, pyritään ”monilukutaitoon, jonka avulla oppilas osaa hakea tietoa sekä ymmärtää, tuottaa, arvioi ja analysoi erilaisia puhuttuja ja kirjoitettuja suomenkielisiä tekstejä päivittäisessä vuorovaikutuksessa, koulutyöskentelyssä ja yhteiskunnassa”. (POPS 2014, 201). Suomi toisena kielenä -oppimäärällä on sama tehtävä, samat oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet, ohjaus, eriyttäminen ja tuki sekä oppimisen arviointi kuin äidinkieli ja kirjallisuus -oppimäärällä (POPS 2014, 200). Periaatteessa monilukutaito tarkoittaa samaa kuin medialukutaito, korostaen kuitenkin vielä painokkaammin laajaa tekstikäsitystä. Se tekee monilukutaidon käsitteestä teoreettisesti hiukan eri tavalla painottuneen. (Kupiainen ym. 2015, 17.)

Opetussuunnitelman mukaan tieto- ja viestintäteknologia kehittää oppijoiden ajattelun ja oppimisen taitoja, koska se tarjoaa siihen välineitä monin eri tavoin (POPS 2014, 23). Monilukutaidon opettaminen vaatii monipuolisten ja eri tyyppisten tekstien mukaan ottamista opetukseen. Oppilaan tulisi kyetä käyttämään hyväkseen kieltä, symboleja, numeroita, grafiikkaa, kuvia, videoita ja ääntä tuottaessaan itse merkityksellisiä tekstejä. (Vaittinen 2015, 34.) Monilukutaidon kehittymiseen tarvitaan monipuolisia oppimisympäristöjä, jotka hyödyntävät erilaisia medioita ja teknologioita ja tuovat erilaisia monimediaisia tekstejä oppijan luettaviksi, arvioitaviksi ja tuotettaviksi. Medioiden ja tieto- ja viestintäteknikan ottaminen mukaan opetukseen on myös tärkeää vieraan kielen oppimisen kannalta. Esimerkiksi Nyssölän (2008, 89) mukaan mediat ovat olennainen vieraan kielen altistumisen ympäristö. Oppilas kuulee, näkee ja kokee vieraaseen kielikulttuuriin liittyviä merkkejä, joista hän rakentaa kielellistä ymmärrystään kielen viestinnällisestä rakenteesta, muodoista ja tavoista.

3.4 Mediakasvatus

Kuten Opetus- ja kulttuuriministeriö on kiteyttänyt jo vuonna 2013 mediakasvatukselle asettamissaan tavoitteissa, jokainen Suomessa asuva tarvitsee hyviä medialukutaitoja ja medioiden käyttötaitoja opiskellakseen, tehdäkseen töitä ja suoriutuakseen arjesta suomalaisessa nyky-

yhteiskunnassa (OKM 2013, 3). Siksi mediakasvatuksen tulisi olla niin perheiden kuin institutionaalisten kasvattajienkin yhteinen asia. Myös uusimmat perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet mainitsevat mediakasvatuksen useissa kohdissa opetuksen tärkeimpiä sisältöjä. Perusopetuksessa ohjataan oppilaita käyttämään mediavälineitä monipuolisesti ja turvallisesti. Oppilaita kannustetaan kiinnostumaan erilaisista mediateksteistä sekä opetetaan tuottamaan tekstejä ”monimediaisissa ympäristöissä” (POPS 2014, 105–106) ja ohjataan oppilasta ymmärtämään mediasisältöjä moninaisena kulttuurisena ilmiönä (POPS 2014, 160).

Teknologian jatkuva kehittyminen luo myös mediakasvatukselle tarpeen muuttua ja kehittyä jatkuvasti. Mediakasvatuksen alaan sisältyvät nykyään esimerkiksi pelilukutaito, informaatiolukutaito ja digitaalinen lukutaito. (Saariketo 2015, 52.) Tekniset mahdollisuudet käsitellä ja luoda uudenlaista tekstiä muuttavat koko viestinnän ja vuorovaikutuksen kulttuuria, jolloin medialukutaidon tarvitsee esimerkiksi Hobbsin ja Jensenin (2009, 5–6) mukaan sisältää tiedot, taidot käyttää näitä keinoja ja osallistua niiden kautta yhteiseen toimintaan. Tämä osallistuminen ei kuitenkaan ole edes digitaalisen ajan lapsille ja nuorille helppoa, vaan myös lapset ja nuoret tarvitsevat ohjeita, opastusta ja kannustusta siihen, että he osaisivat toimia yhteiskunnassa itsevarmoina ja aktiivisina mutta myös eettisesti oikein. Hobbsin ja Jensenin (2009, 6) mukaan aikuisten pitäisi muistaa, että nuoret käyttävät nettiä lähes yksinomaan viihteeseen, kun heidän vanhempansa ovat ainakin alun perin käyttäneet sitä tiedonhakuun tai sähköpostin lukemiseen.

Mediakasvatus on oppimista ja kasvua median parissa tavoitteena kehittää mediataitoja (Niinistö ja Ruhala 2006, 9). Mediakasvatuksessa opetellaan mediataitoja tutustuen medioihin, eli tulkitaan, tehdään itse, ilmaistaan ja tutustutaan erilaisiin teknisiin välineisiin. Tavoitteena mediakasvatuksessa on kriittinen medialukutaito, jossa kyseenalaistetaan medioiden vallitsevia käytänteitä ja tietoja. Kupiainen ja Sintonen (2009, 15) määrittelevät mediakasvatuksen ”kasvatukseksi ja opiksi mediasta median parissa”. Mediakasvatuksessa oppijaa autetaan ymmärtämään, tulkitsemaan ja lukemaan medioita kriittisesti (Nyyssölä 2008, 15). Opetus- ja kulttuuriministeriön mukaan mediakasvatus tukee lasten ja nuorten hyvinvointia ja osallisuutta lapsi- ja nuorilähtöisesti sekä heidän omat kokemuksensa ja tarpeensa huomioiden (OKM 2010, 20).

Mediakasvatuksen tavoitteena on kehittää aktiivista osallistumista mediakulttuuriin ja yhteiskuntaan. Nyyssölän (2008, 15) mukaan mediakasvatuksen tavoitteena on edellisten lisäksi kehittää kansalaisen luovuutta sekä tukea hänen kykyään tulkita ja arvioida mediaa kuluttajanäkökulmasta, sekä antaa mahdollisuudet osallistua median tuottamiseen. Tavoitteet tulevat esiin myös uuden opetussuunnitelman laaja-alaisen osaamisen tavoitteissa (POPS 2014, 19).

Opetus- ja kulttuuriministeriön (2011, 19) mukaan mediataidot koostuvat neljästä osa-alueesta, joita ovat “turvataidot”, “vuorovaikutustaidot”, “kriittiset tulkintataidot” ja “luovat ja esteettiset taidot”. Mediakasvatuksen tärkein tehtävä on kehittää näitä valmiuksia lapsilla ja nuorilla.

Turvataitoihin kuuluvat medioiden käytön ikärajojen tunteminen ja noudattaminen, tietoturvan tunteminen ja osaaminen, yksityisyyden suojaaminen, tekijänoikeuksien tunteminen ja netiketin eli nettikäyttäytymisen sääntöjen ja normien osaaminen (OKM 2011, 19). Kriittisiin tulkintataitoihin kuuluvat faktan ja fiktion erottaminen, mainosten ja muiden mediasisältöjen erityispiirteiden tunteminen sekä median puhetapojen arvioiminen ja kaupallisten, poliittisten tai ideologisten taustarakenteiden tunnistaminen. Monien mediasisältöjen taustalla vaikuttaa kaupallisia tai yhteiskunnallisia toimijoita, joilla on omat intressinsä ja keinonsa välittää kuluttajalle tietoa ja vaikuttaa hänen käyttäytymistottumuksiinsa. Sisällöt voivat olla fiktiota ja vahingossa tai tarkoituksellisesti harhaanjohtavia tai vääristeltyjä (Herkman 2007, 39). Siksi niitä tulisi osata suhteuttaa osaksi aiempia tietoja. Vuorovaikutustaitoja ovat eri rooleihin samaistuminen ja toisten näkökulmien ja tunteiden huomioiminen eli empatia. Mielipiteet ja väitteet tulisi osata perustella keskusteluissa. Myös sananvapaus ja vaikuttaminen ovat keskeisiä vuorovaikutustaitojen sisältöjä. (OKM 2011, 19.)

Luovia ja esteettisiä taitoja tuotetaan itseilmaisulla sanan, musiikin, kuvien ja muun mediasisällön kautta. Itse tuotetut mediasisällöt vahvistavat ja ilmentävät oppilaan omaa mediamakua ja vahvistavat hänen identiteettiään. Ne ilmentävät myös tapoja, joilla oppilas arvottaa ja tulkitsee mediaviestejä. (OKM 2011, 19–22.) Christensen & Tufte (2010, 109–110) näkevät, että luova tuottaminen myös vahvistaa osallisuutta opettaen, miten oman viestinsä saa perille eri mediaympäristöissä.

Medialähtöinen oppiminen tarkoittaa tietojen ja taitojen karttumista erilaisten medioiden avulla tai kautta (Nyyssölä 2008, 8). Medialähtöisessä oppimisessä oppimisen tukena käytetään erilaisia median sisältöjä. Opetus- ja koulutusministeriön mukaan mediakulttuurin on linkityttävä kouluoppimiseen, koska ihmiset toimivat ja elävät koko ajan erilaisten medioiden ja teknologioiden keskellä. Medioiden parissa leikitään, harrastetaan, ilmaistaan mielipiteitä ja tunteita, opitaan ja opiskellaan, sekä osallistutaan erilaisiin yhteisöihin (OKM 2013, 3).

Toiminnalliset työtavat ovat mediakasvatukselle ominaisia. Sellaisia ovat esimerkiksi tutkiva oppiminen, liikkuminen, taiteellinen kokeileminen ja leikkiminen. (Niinistö ja Ruhala 2006, 9–10). Mediakasvatus ei ole pelkkää mediavälineiden ja -sisältöjen käyttöä opetuksessa (Kupiainen ja Sintonen 2009, 30), vaan vaatii medioiden analyttistä tarkastelua tai omaa käyttämistä. Kupiaisen ja Sintonen mukaan mediakasvatuksessa tärkeintä olisi omaehtoinen, luova tuottaminen. Siksi

kouluissa mediakasvatus voidaan kokea haastavaksi. Opettajat ovat kokeneet, ettei heidän oma tietotekninen osaamisensa riitä mediakasvatuksen tarpeisiin (Christensen & Tufte 2010, 109). Opettajat ovat ainakin aikaisemmin saattaneet kokea, etteivät he itse osaa tarpeeksi hyvin käyttää ja hyödyntää uusia, vuorovaikutteisia teknologioita, digitaalisia pelejä ja internetiä opettaakseen niitä oppilailleen. Tässä tutkimuksessa olinkin kiinnostunut siitä, miten opettajat arvioivat valmiuksiaan ja koulujensa resursseja tänä päivänä.

Mitä pidemmällä oppilas on peruskouluopinnoissaan, sitä monimutkaisemmin eri tekniikoiden ja teknologioiden kanssa voidaan työskennellä. Ihminen on aktiivinen tutkija ja toimija, ja mediakasvatuksen kytkeminen päivittäiseen toimintaan ja kulloisiinkin teemoihin on oppimiselle hyvä lähtökohta. Lasten oppiminen tapahtuu toiminnan kautta. Työtapojen vaihtelevuus pitää lapsen kiinnostuneena toimimisesta ja oma mediatuottaminen kehittää valmiuksia ymmärtää ja tarkastella mediaa. Itse tekeminen kuuluu olennaisesti mediataitoihin ja luo mahdollisuuden vaikuttaa itse mediakulttuuriin – ei olla pelkkä passiivinen vastaanottaja. Eräs mediakasvatuksen tavoitteista onkin tukea yksilön osallistumista, vaikuttamistaitoja ja itsetunnon kehittymistä. (Niinistö ja Ruhala 2006, 9–10.)

Mediakasvatus on aiemmin saatettu nähdä lapsen suojelemisena uusien medioiden ja teknologian aiheuttamilta haitoilta ja vaaroilta (Kupiainen ja Sintonen 2009, 11–12). Esimerkiksi Mannerheimin lastensuojeluliitto on tuottanut paljon mediakasvatuksen materiaaleja nettikiusaamisesta, tiedon luotettavuudesta, netti- ja peliaddiktiosta, lainsäädännöstä, seksuaalisesta häirinnästä ja muista medioiden kulutuksen varjopuolista. Vaikka lapsen turvallisuuden ja hyvinvoinnin turvaaminen onkin tärkeää, mediakasvatuksella voidaan opettaa myös luovuutta, yhdessä tekemistä ja yhteiskunnallista osallistumista.

Medialukutaitoa ja medioiden käyttötaitoja tarvitaan opiskeluun, työntekoon ja kulutukseen. Medialukutaito on jokaisen kansalaisen perusoikeus. (OKM 2013, 3.) Mediakasvatuksen tulisi tukea osallisuutta erilaisten medioiden parissa ja kannustaa itseilmaisuuksiin sekä omaehtoiseen, vastuulliseen tekemiseen teknologioiden ja medioiden parissa (em., 20). Vasta vastuullisuuskohdassa lisätään, että mediaympäristöissä tulee ottaa huomioon toisten ihmisten hyvinvointi osaten myös itse suojautua medioiden käytön riskeiltä.

Mediakasvatus on kaiken kasvatuksen tapaan tavoitteellista vuorovaikutusta. Sen osapuolia ovat kasvattaja, kasvatettava ja mediakulttuuri. (Kupiainen ja Sintonen 2009, 31.) Samoin kuin monilukutaidon käsite laajensi lukutaidon käsitteen koskemaan kaikkia merkkejä ja erilaisissa muodoissa olevia tekstejä, myös mediakasvatuksen voi ajatella sanana kahmaisevan alleen asioita, joita on ennen opetettu kielten, yhteiskuntaopin, atk:n, kansalaistaidon ja vaikkapa kuvaamataidon tunneilla. Toisaalta, koska mediat ovat läsnä kaikkialla, ei myöskään mediakasvatuksen tulisi olla

maailmasta tai muista oppiaineista irrallista, vaan pikemminkin integroitua kaikkeen tekemiseen ja kasvatukseen koulussa (Erstad 2010, 24).

Mediakasvatus voi olla kasvattajan johdattamaa tai hyvin oppijälhtöistä ja se voi olla teoriaa tai puhdasta kokeilua ja käytäntöä. Tässä tutkimuksessa selvitettiin, millaiseksi vieraskielisten lasten ja nuorten kanssa tekemisissä olevat S2-opettajat mediakasvatuksen kokevat ja millaisia tarpeita he sille näkevät.

3.5 Mediat ja oppiminen

Medialukutaito ei kehity ilman medioita (Kupiainen ja Sintonen 2009, 29). Tässä tutkimuksessa medialaitteiksi käsitettiin niin vanhat kuin uudetkin viestimet ja laitteet, eli esimerkiksi Internet, kännykät, sähköposti, digitaaliset oppimateriaalit, pelit, kirjat, lehdet ja televisio. Kuvat, elokuvat, tv-ohjelmat, lehdet, uutiset, mainokset ja medioissa esiintyvät hahmot ja henkilöt ovat esimerkkejä mediaesityksistä. Mediaesitysten tarkoituksena on viestiminen. (Niinistö ja Ruhala 2006, 10.)

Jos luokittelua halutaan tehdä, niin uudet (digitaaliset) teknologiat eroavat perinteisistä moniaistisuudella ja vuorovaikutteisuuksella. Vuorovaikutteisessa mediassa käyttäjä voi itse vaikuttaa sisältöihin tuottamalla niitä itse tai esimerkiksi osallistumalla keskusteluihin (Nyyssölä 2008, 14–15). Nykylapsille ja nuorille digitaaliset mediat ovat tuttuja ja paljon käytettyjä (Suoninen 2012). Se ei kuitenkaan merkitse sitä, että he osaisivat automaattisesti käyttää ja lukea niin hyvin, vaan esimerkiksi Tarvaisen (2016, 55) mukaan lapset suosivat ainakin perinteisiä printtikirjoja digitaalisten materiaalien yli, ja pystyvät paremmin keskittymään perinteisen kirjan kuin elektronisen kirjan lukemiseen.

Nyyssölän (2008, 62–71) mukaan mediat opettavat seuraajilleen luku- ja kielitaitoja, tietoteknisiä taitoja, sosiaalisia taitoja ja monia tärkeitä kognitiivisia taitoja. Mediat opettavat asioiden syy-seuraus-suhteita ja kategorisoimaan ja arvottamaan maailman ilmiöitä. Ne opettavat esimerkiksi mikä on totta, mikä on oikein ja mikä väärin, mikä on tärkeää ja mikä ei-toivottua yhteiskunnassa. Mediat ovat tärkeä faktatiedon lähde, jonka avulla voi löytää uusia käsitteitä ja erilaisia elämäntyylyjä. Toisaalta medioiden moniaistisuus ja tekstien erilaisuus havainnollistavat ja konkretisoivat opittavia asioita hyvin ja usein kekseliäästi. Moniaistiset ilmaisutavat tuottavat motivoivia ja kiinnostavia oppimiskokemuksia. (Nyyssölä 2008, 64.)

Medioiden seuraamisen kognitiiviset hyödyt liittyvät esimerkiksi keskittymiseen, tarkkaavaisuuteen, kykyyn ymmärtää mediatekstien merkityksiä, juonen seuraamiseen, sekä kykyyn luoda vastaanotetun informaation pohjalta uusia mielikuvitusmaailmoja (Nyyssölä 2008, 64–65). Sähköinen media, digitaaliset pelit, internet ja televisio-ohjelmat ovat lukemiseen

verrattuna vielä monimutkaisempia ympäristöjä kehittää edellä mainittuja kognitiivisia taitoja. Niissä esiintyy yhden juonen sijasta monia yhtä aikaa, erilaisia päällekkäisiä monimuotoisia (audiovisuaalisia) viiheitä ja tehokeinoja ja monimutkaisia sosiaalisia verkostoja. Medioiden seuraaminen on usein “holistinen tapahtuma”, jossa yksityiskohtien sijaan korostuu kokonaisvaltainen tunnelma - siten kokonaisvaltainen ymmärtäminen ja oppiminenkin voivat seurata. (Nyyssölä 2008, 64–65.)

Nyyssölä (2008, 65) mukaan medioiden käytöllä on selkeät yhteydet luku- ja kielitaidon kehittymiseen, mikä johtuu harjoitteluympäristöstä, jonka mediat tarjoavat. Joidenkin medioiden vaikutuksista lukutaitoon heikentävästi on kuitenkin ollut näyttöä. Esimerkiksi runsas television katselu on ollut nuorilla yhteydessä pikemminkin heikkoon lukutaitotasoon. Se johtunee siitä, ettei passiivinen katselu ole harjoittanut lukutaitoon tarvittavia kognitiivisia taitoja aktiivisesti. Television katseluun käytetty aika on ollut suoraan lukutaidon aktiivisesta harjoittelusta pois. (Nyyssölä 2008, 82.)

Internetin tekstit asettavat lukutaidolle uusia haasteita. Tekstien etenemistapa ei ole alusta loppuun suoraviivaista ja ne sisältävät monenlaisia erilaisia merkkijärjestelmiä kuvista ja äänistä animaatioihin. Joidenkin tutkimusten mukaan Internet on tukenut hyvien lukijoiden taitoja ja heikentänyt entisestään huonompien lukijoiden taitoja suhteessa hyviin lukijoihin. Opetuksessa tulisi tarjota lukutaidon tueksi monenlaisia mediatekstejä ja ohjata niiden aktiiviseen prosessointiin ja tulkintaan. (Nyyssölä 2009, 83–84.)

Oppiminen on aina läsnä myös pelaamisessa. Pelit voivat edistää motorisia ja sosiaalisia taitoja sekä voimaannuttaa pelaajia tarjoamalla tunteen muuttuvan digitaalisen maailman hallinnasta. Oppimisympäristönä pelit tukevat erityisesti tutkivaa oppimista. Peleille on tyypillistä, että pelaaja voi itse asettaa tavoitteita ja kontrolloida oppimisstrategioitaan. Digitaaliset pelit kehittävät ainakin visuaalista hahmottamista ja muita ei-kielellisiä kykyjä. Tietenkin ne kehittävät myös kyseisiin peleihin liittyviä taitoja, jotka tulevat selkeimmin esille oppimiseen tarkoitettujen pelien yhteydessä. (Nyyssölä 2009, 69–70.)

Pelit voivat opettaa mitä tahansa koulun oppiaineita tai arkielämän taitoja, kuten matematiikkaa, kokkaamista tai rahan käsittelyä. Nyyssölä (2008, 70) mukaan peleistä opitaan ongelmanratkaisua, ajattelua, kärsivällisyyttä, pitkäjänteisyyttä ja mielikuvitusta. Pelit kehittävät monenlaisia kognitiivisia toimintoja, kuten tiedon keräämistä ja soveltamista, muistamista, välineiden käyttöä, strategista suunnittelua ja hypoteesien testaamista. Peli on yleensä sitä motivoivampi, mitä paremmin se vastaa pelaajan kaipaamiin älyllisiin ja tunteellisiin vaatimuksiin. Tunneperäiset motiivit ovat pelien kohdalla yleensä tiedollisia suurempia. Pelaaja haluaa viihtyä, virkistyä, irtaantua arkielämästä tai vain viettää aikaa kavereidensa kanssa. Olettaisiin siksi

oppimispeleillekin tärkeäksi tarjota pelaajalle motivoivia tunnekokemuksia yksin ja yhdessä toisten pelaajien kanssa. (Nyyssölä 2008, 69–70.)

Medioiden kautta opitaan sosiaalisia taitoja ja yhteisöllisiä käyttäytymismalleja, joilla on tärkeä osuus myös yksilön identiteetin kehittymisessä. Medioiden käyttö yhdessä toisten kanssa voi lisätä aivan konkreettisesti ihmisen yhteistyötaitoja – esimerkiksi pelien tai vaikka jaettujen tekstidokumenttien parissa työskennellessä. Virtuaaliyhteisöjen etu perinteiseen opettajajohtoiseen kouluoppimiseen on vertaisoppimisessa. Nuoret oppivat toisiltaan, mikä on motivoivaa, sillä nuorille vertaisyhteisö on hyvin tärkeä. Opettavat osapuolet saavat mahdollisuuksia itsensä ilmaisuun ja vallankäytön harjoitteluun. Nuorille sosiaaliset mediat ovatkin usein väylä omaan elämänhallintaan ilman aikuisten ohjailua. Medioiden parissa työskentely voi myös tarjota yksilölle monenlaisia tunne-elämyksiä: harjoittaa hänen pettymystensietokykyään tai tuottaa oppimisen iloa. Mediat ovat myös hyvä yhteinen puheenaihe. (Nyyssölä 2008, 66–67.)

3.6 Mediat perheissä ja lasten ja nuorten käytössä

Lapsista ja nuorista puhutaan usein ”diginatiiveina”, eli sukupolvena, jolle erilaiset digitaaliset mediat ja laitteet ovat helppoja lukea ja käyttää (Erstad 2010). Käsitteen ”diginatiivi” lanseerasi ilmeisesti amerikkalainen kasvatustieteilijä Marc Prensky vuonna 2001. Prenskyn (2001, 1–2) mukaan diginatiivit puhuvat internetkieltä äidinkielenään, oppivat käyttämään eri laitteita sujuvasti jo pienestä saakka ja rakentavat maailmaansa nopeiden tiedonvälityskeinojen avulla. Diginatiivikäsite on kuitenkin harhaanjohtava, koska toisin kuin se antaa ymmärtää, lapset ja nuoret eivät automaattisesti osaa hyödyntää kaikkia teknologian mahdollisuuksia ja toisaalta he tarvitsevat ohjausta eettiseen, kohteliaaseen ja oikeudenmukaiseen käyttäytymiseen ja vuorovaikutukseen netissä. Esimerkiksi Hobbs ja Jensen (2009, 5–7) haluavat huomauttaa, että lasten ja nuorten medioiden käyttö perustuu pitkälti viihteeseen, kun taas aikuiset käyttävät niitä enemmän työntekoon ja tiedon hakemiseen.

Tässä luvussa käsitellään suomalaista tutkimustietoa lasten ja nuorten medioiden käytöstä. Uutisissa ja lehdissä on puhuttu paljon siitä, onko koululaisilla yhdenvertaiset mahdollisuudet eri laitteiden ja välineiden käyttöön, vai pitäisikö koulun hankkia oppilaille tietokoneita ja tabletteja. Lisäksi kouluissa on pohdittu, onko lapsilla kotona tasavertaiset laitteet kotitehtävien tekoon. Mediabarometrin (Suoninen 2012) mukaan ainakin vuonna 2012 lähes kaikilla 11–12-vuotiailla oli ollut kotona mahdollisuus käyttää televisiota, tietokonetta ja Internetiä. Internet oli barometrin mukaan käytössä vähintään kerran viikossa 83 prosentilla neljäsluokkalaisista ja 96 prosentilla kuudesluokkalaisista. Tablettitietokone oli ollut vain 23 prosentilla vastaajista. Käytännössä

kaikilla oli ollut oma kännykkä, mutta vain 48 prosentilla oli ollut kännykässä Internet-yhteys käytössä. Mahdollisuus siihen oli teknisesti ollut 70 prosentilla vastaajista, mutta monilla vanhemmat olivat kieltäneet internetin käytön. Pojille netti oli sallittu useammin kuin tytöille. (Suoninen 2012, 113.)

Muiden mediavälineiden kuin pelikonsolien välillä ei ollut suurta eroa tyttöjen ja poikien välillä. 95 prosentilla pojista ja 85 prosentilla tytöistä oli ollut mahdollista käyttää pelikonsolia. Pojat olivat tyttöjä kiinnostuneempia digitaalisten pelien pelaamisesta ja pelasivat enemmän. Pojista kolmasosa pelasi erilaisia digitaalisia pelejä päivittäin, kun taas tytöistä pelasi vain 17 prosenttia. Ainakin melkein joka päivä pelejä pelasi kaksi kolmasosaa pojista, mutta 42 prosenttia tytöistä. Vähintään kerran viikossa pelejä pelasi 90 prosenttia pojista ja 67 prosenttia tytöistä. (Suoninen 2012, 17–57.)

Mediabarometrin mukaan pojille pelaaminen oli ”hyvin tärkeää”, kun taas suurimmalle osalle tytöistä pelaamisella ei ollut suurta merkitystä. Pelaamista harrastivat nekin pojat, joilla oli muitakin harrastuksia, kuten urheilu. Pojista kolmasosa ja tytöistä vain kymmenesosa pelasi pelejä sosiaalisesti internetin välityksellä omia kavereitaan tai muita ihmisiä vastaan. Tytöt ja naisetkin kuitenkin pelaavat: esimerkiksi ilmaisia mobiili- tai selainpelejä kännyköillään. Tytöille, kuten kaikille kuviteltavissa oleville rajatummillekin kohderyhmille, on kohdennettu tuhansia erilaisia pelejä. (Karvinen & Mäyrä 2009.)

”Kuvaohjelmien” eli television, videoiden ja muiden tallenteiden katselu oli mediabarometrissa yhdistetty saman otsikon alle. Ohjelmia ja videoita on mahdollista katsella monista eri lähteistä ja päädyin itsekkin erottelemaan tässä tutkimuksessa vain television ja erilaisten videoiden katselun toisistaan. Itsekin katselen kuvaohjelmia eli videoita ja sarjoja useammin kännykältä, tablettilta tai tietokoneelta kuin televisiosta. Myöskään mainonnan kannalta laitteella tai välineellä ei nykyisin ole väliä. Myös netistä katsellessa joutuu mainonnan uhriksi, kun ohjelman katselua voi jatkaa vasta mainoksen jälkeen.

Yleisen suosituksen mukaisesti ruutu-aikaa television, tietokoneen ja pelikonsolien äärellä saisi tulla vain noin kaksi tuntia päivässä. Kuitenkin jo pelkästään televisiota moni lapsi ja nuori katsoo pidempään kuin kaksi tuntia päivässä. (Tammelin & Karvinen 2008, 12.) Terveysliikuntasuositukset vuonna 2008 täytti alle puolet 11-vuotiaista tytöistä ja pojista. Osaltaan juuri mediakulttuurin kasvu on haukannut liikunnalta aikaa ja lasten kiinnostusta.

Rahjan (2013, 5–7) mukaan internet on suomalaisnuorille se tärkein media. Rahja kuvailee, kuinka joka viides yli 15-vuotias suomalaisnuorista on netissä kännykällä kaiken aikaa. Useimmiten nuoret aikuiset käyttävät nettiä lehtien tai televisiokanavien sivujen selailuun, sähköpostitteluun, kulutusta ja ostelua koskevan tiedon etsintään, musiikin kuunteluun,

viestittelyyn ja sosiaaliseen mediaan sekä pankkiasioden hoitamiseen, edellä mainitussa järjestyksessä. Lasten ja nuorten netinkäyttö on kuitenkin erittäin viihdepainotteista (Suoninen 2012; Hobbs ja Jenkins 2009). Rahjan (2013, 5–7) mukaan sosiaalisen median viihdekäyttö kuitenkin vähenee ikää tullessa enemmän.

Internetin käytössä kiinnostavaa on se, mitä siellä tehdään. Vuonna 2012 lähes kaikilla kuudesluokkalaisilla oli oma sähköpostiosoite, mutta neljäsluokkalaisista vain noin 82 prosentilla (Suoninen 2012). Noin kymmenesosalla oli oma nettisivu tai blogi. Bloggaaminen oli suositumpaa tyttöjen keskuudessa. Omassa tutkimuksessani nuorimmat vastaajat kysyivät usein vastaustilanteessa, mikä on blogi. Vieraskielisille oppilaille blogi ei vaikuttanut olevan tuttu asia. Vaikuttaa kuitenkin siltä, että etenkin videoblogien seuraaminen on yleistynyt viime aikoina ja jotkut blogit ovatkin keränneet niin suuria yleisömääriä, että yritykset ovat alkaneet haalia niitä markkinointiyhteistyökumppaneikseen (Noppari & Hautakangas 2012). Nopparin (2014, 88) mukaan osa nuorista on tiedostanut sen, että heidän sosiaalisen median taidoistaan ja yritysyhteistyöstä voi olla hyötyä tulevaisuuden työmarkkinoilla.

Koska Internet on tuonut mukanaan esimerkiksi juuri videoblogien kaltaisia uusia kaupallisen mutta myös poliittisen toiminnan väyliä, nuorten olisi hyväkin tiedostaa asia. Rahjan (2008, 8) mukaan vielä vuonna 2008 nuoret eivät olleet kiinnostuneita julkisuudesta, vaan halusivat omilla tuotoksillaan vain rikastuttaa internetin sisältöä. Vuonna 2012 13–16-vuotiaista nuorista kuitenkin jo 74 prosenttia oli julkaissut mediasisältöjä eli valokuvia, tekstejä tai videoita nettiin vähintään viimeisen kahden viikon aikana. Koko ajan suurempi joukko nuoria on kiinnostunut media-alan työpaikoista tulevaisuudessaan. (Rahja 2013, 9.)

Mediabarometrin mukaan varhaisnuorten eniten käyttämiä ja heille myös tärkeimpiä internetsisältöjä olivat videot, sosiaalinen media, pelit ja musiikin kuuntelu. Myös kulutuskäyttäytyminen oli jo 11–12-vuotiailla hyvin yleistä. 44 prosenttia kuudesluokkalaisista luki ihan tarkoituksella ikäryhmälleen kohdistettuja mainoksia. 84 prosenttia kuudesluokkalaisista etsi Internetistä usein tai joskus tietoa tuotteista, joita haluaisivat ostaa tai saada vanhemmiltaan. Pojat olivat tässä tyttöjä aktiivisempia. 15 prosenttia osti usein asioita verkkokaupasta ja 69 prosenttia osti jotain usein tai joskus. Myös nettipeleihin käytettiin rahaa. Vanhempien korvaan tällainen käyttäytyminen ei välttämättä kuulosta hyvältä. Vanhemmat saattavat miettiä, pitäisikö alaikäisten nettiostostelulle asettaa joitakin ikään tai määriin liittyviä rajoitteita.

Perheissä kännyköiden ja eri mediasisältöjen tärkeys lapsille on tiedossa, joten medioita käytetään kodeissa yleisesti palkkioina tai rangaistuksina (Noppari 2014, 114). Lapselle saatetaan luvata palkinnoksi peliaikaa tai uusi puhelin hyvästä koulumenestyksestä, ja toisaalta puhelin saatetaan ottaa myös pois, jos lapsi rikkoo yhdessä sovittuja sääntöjä tai ei siivoa huonettaan.

Muutoin vanhemmat säätelevät lastensa mediasisältöjen kulutusta esimerkiksi ikärajoihin ja ruutu-aikaan vedoten. Etenkin alle 14-vuotiaiden medioiden käyttöä säädellään kodeissa.

Ylipäättään eri medialaitteet lasten omassa käytössä ovat yleistyneet. Niitä on saatavilla lasten omissa huoneissa enemmän kuin joitakin vuosia aikaisemmin. Sen vuoksi lasten medioiden käytön säätely on nykyisin vanhemmille aikaisempaa hankalampaa. Aikarajoitusten lisäksi vanhempien kuuluisi antaa lapsille myös turvallisuutta koskevia ohjeita. Vanhempien suhtautuminen lasten medioiden käyttöön on viime vuosina muuttunut aiempaa sallivammaksi. Vanhemmat suhtautuvat esimerkiksi puhelimiin monipuolisena viihde- ja pelilaitteena, eivätkä paheksu sen käyttöä. (Noppari 2014, 115.)

Vanhemmat ovat kuitenkin yleisesti huolissaan lastensa liiallisesta medioiden käytöstä, etenkin liiallisesta ruutuajasta. Perheissä ei juuri keskustella eri mediasisällöistä, vaan mediakasvatus keskittyy juuri erilaisiin ohjeisiin ja rajoituksiin. Nopparin (2014, 115) mielestä vanhempien kannattaisikin keskustella lastensa kanssa enemmän juuri medioiden sisällöistä, esimerkiksi uutisista. Samalla lapset ja nuoret saisivat jakaa omia mediakokemuksiaan vanhempiensa kanssa. (Noppari 2014, 114–115).

Kaiken kaikkiaan yleiseurooppalaiseen trendiin verrattuna suomalaisnuoret käyttävät nettiä oppimiseen vähän vähemmän. Sen sijaan suomalaislapset ja -nuoret pelaavat enemmän kuin muut. (Livingstone, Haddon, Görzig & Ólafsson 2011.) Kuitenkin myös Suomessa netti on tärkeä oppimisalusta, jota hyödynnetään sosiaaliseen opiskeluun ja tiedonhakuun. Silti nuoret eivät tutkimusten perusteella ole olleet niin taitavia netinkäyttäjiä ja tiedon hakijoita, kuin on oletettu. Tietoa ei myöskään välttämättä osata käsitellä kriittisesti. Nettiä ei hyödynnetä opiskelussa paljoa esimerkiksi omien kirjoitusten/tuotosten julkaisuun tai keskusteluihin osallistumiseen. (Rahja 2013, 16.)

4 TUTKIMUSASETELMA JA ANALYYSIMENETELMÄT

Tässä luvussa esitellään tutkimuksen informantit, tutkimusprosessin menetelmällinen osuus sekä pohditaan tutkimuseettisiä kysymyksiä. Tutkimuskysymyksiin lähdettiin hakemaan vastauksia oppilaille suunnatulla tutkimuskyselyllä ja opettajien haastatteluilla. Tutkimuksessa käytettiin sekä kvantitatiivisia että kvalitatiivisia menetelmiä. Monimenetelmäisyydestä oli etua, koska tutkimuskysymykset muodostivat kaksi erillistä tutkimusongelmaa, joita oli luontevaa lähestyä eri näkökulmista. Kyselylomakkeessa painottui kvantitatiivinen tutkimusote, kun taas haastattelu oli osa tutkimuksen laadullista puolta. Kyselylomakkeella haluttiin saada tietoa oppilaiden medioiden käytön laadusta ja laajuudesta, kun taas haastattelun kautta pyrittiin ymmärtämään opettajien näkökulmaa mediakasvatukseen koulussa. Opettaja-haastatteluilla syvennettiin tutkimuslomakkeella saatua tietoa.

4.1 Vastaajat ja tutkimustilanne

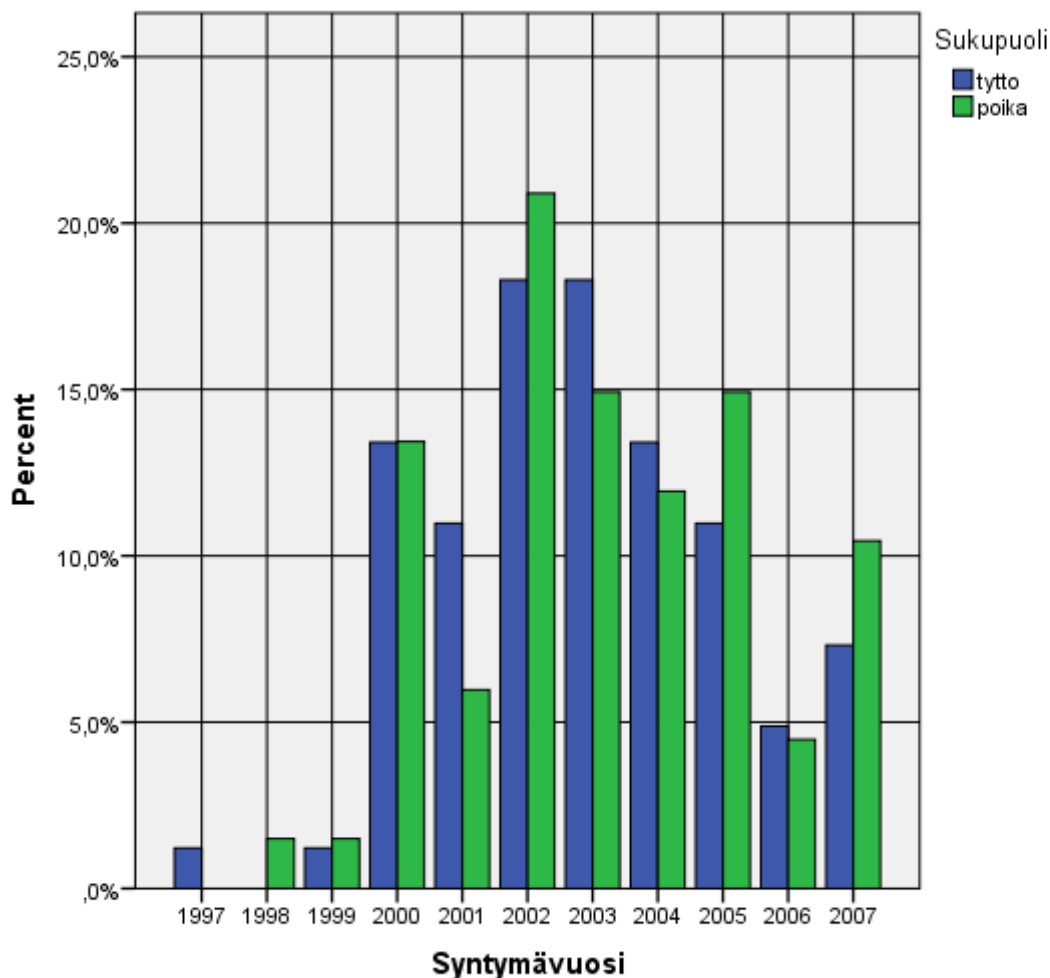
Oppilaiden medioiden käyttöä tutkittiin keväällä 2016 järjestetyllä oppilaskyselyllä. Siihen osallistui yhteensä 167 vieraskielistä oppilasta viidestä eri koulusta Tampereella ja Pirkkalassa. 15 oppilasta ei ollut muistanut palauttaa huoltajansa allekirjoittamaa tutkimuslupaa, joten heidän vastauksensa jätettiin pois tutkimusaineistosta. Siispä vastaajajoukon lopullinen koko oli 152.

Tutkimusryhmiä pyydettiin mukaan eri puolilta Tampereen lähiseutua ja vastaajia saatiinkin monipuolisesti erilaisilta alueilta. Yksi kouluista oli englanninkielinen, vastaajamäärältään 42 eli hiukan alle 30 prosenttia kaikista vastaajista opiskeli koulussa englannin kielellä. Loput reilu 70 prosenttia olivat suomenkielisiä peruskouluja. Eri koulujen osuudet vastaajista olivat täsmälleen 6,6 %, 10,5 %, 21,1 %, 27,6 % ja 43,2 prosenttia. Suurimman osuuden koulusta vastaajia oli yhteensä 52 ja pienimmän osuuden koulusta yhteensä 10. Tutkimuksen tuloksia ei analysoitu kouluja vertaillen, mutta lukujen esittäminen voi olla relevanttia luotettavuuden ja yleistettävyyden kannalta.

Vastaajien ikäjakauma on kuvattu seuraavalla sivulla kuviossa 1. Vastaajien syntymävuodet sijoittuivat välille 1997–2007 eli oppilaat olivat vastaushetkellä keväällä 2016 8–18-vuotiaita.

Kuten kuviosta 1 voi havaita, vuosina 2002–2003 syntyneitä eli 12–14-vuotiaita oli vastaajien joukossa eniten, yhteensä 36,4 prosenttia. Alle 12-vuotiaita oli 25,2 prosenttia ja yli 15-vuotiaita 38,4 prosenttia. Vanhin vastaaja oli 18–19-vuotias (n=1) ja nuorimmat 8–9-vuotiaita (n=13). Tyttöjä oli yhteensä 83 (54,6 %) ja poikia 67 (44,1 %).

Vastaajista suurin osa oli asunut Suomessa yli 8 vuotta ja käynyt koulua Suomessa yli 3 vuotta. Käyttökielen oppimisen sanotaan kestävän noin 3–4 vuotta ja sujuvan opiskelukielen noin 5–7 vuotta (esim. Cummins, J. 1981). Koska tutkimustilanne oli keskusteleva, voi tutkimukseen osallistuneiden kielitaitoa pitää riittävänä tulosten luotettavuuden kannalta, vaikka tietenkin mukana oli myös oppilaita, joiden suomen kielen taso oli heikompi. Kaikissa tutkimustilanteissa oli kuitenkin paikalla sekä tutkija että luokan oma opettaja, joskus myös avustaja tai muita opettajia. He vastailivat yhdessä kaikkiin oppilaiden kysymyksiin ja neuvoivat tutkimuslomakkeen täyttämässä.

KUVIO 1. Oppilaiden ikäjakauma.

4.2 Kyselylomakkeen suunnittelu ja laatiminen

Tutkimuslomakkeella (liite 1) pyrittiin saamaan monipuolinen käsitys oppilaiden medioiden käytöstä. Lomakkeen laatiminen aloitettiin virittäytymällä mediakasvatusta koskevaan kirjallisuuteen ja lasten ja nuorten medioiden käyttöä koskevien tutkimusten menetelmiin. Koska kohderyhmäni olivat vieraskieliset lapset ja nuoret, tutustuin suomi toisena kielenä -opettamista ja oppilaiden mahdollisia kielitaitoa koskevia vaikeuksia käsitteleviin artikkeleihin. Hiljalleen muotoutunutta kyselylomaketta muokattiin lopulta yhdessä aiemmin valmistavien luokkien opettajana toimineen opettajaopiskelijan kanssa ja testattiin muutamalla suomenkielisellä, tutkimuksen kohdeikäryhmään kuuluvalla lapsella. Testauksen perusteella lomake muokattiin lopulliseen muotoonsa ja hyväksytettiin niillä opettajilla, jotka olivat lupautuneet osallistumaan tutkimukseen oppilasryhmiensä kanssa.

Kyselylomakkeen laatimisessa käytettiin apuna Mediakasvatusseuran jo vuodesta 2010 julkaisemia lasten ja nuorten mediabarometreja. Yhtenä tutkimustavoitteista oli pystyä tekemään vertailua uuden aineiston ja valtakunnallisen kyselyn välillä. Siksi mukaan otettiin samantyyppisiä kysymyksiä kuin mediabarometrissa. Joitakin vieraskielisten opetuksen kannalta mielestäni irrelevantteja aihepiirejä ja ylimääräisiä tarkentavia kysymyksiä jätettiin pois. Lomake ei saanut olla vastaajille liian pitkä ja uuvuttava, vaan huomioon oli otettava vastaajien mahdollisesti puutteellinen kielitaito.

Taustatietoina kysyttiin oppilaan sukupuolta, syntymävuotta, Suomessa-oloaikaa ja oppilaan kouluvuotia suomalaisessa koulussa. Monivalintakysymyksissä selvitettiin, mitä mediavälineitä ja laitteita oppilaalla on käytössä, kuinka usein niitä käytetään ja mihin tarkoituksiin. Lomakkeen loppupuolella kysyttiin oppilaan mediaan liittyviä kiinnostuksen kohteita, kieltä, jolla he eri medioita käyttivät, osaavatko he (omasta mielestään) käyttää eri medialaitteita ja -välineitä hyvin sekä turvallisesti, sekä tietävätkö heidän vanhempansa, mitä heidän lapsensa tekee netissä.

Osa kyselylomakkeen vastausvaihtoehdoista oli yksiselitteisiä ja osassa vaihtoehtoja oli useita. Melkein kaikkiin kysymyksiin annettiin valmiit vastausvaihtoehdot, joista vastaaja valitsi sopivimman ruksittamalla. Jos kysymykseen ei osannut tai halunnut vastata, saattoi valita kohdan ”en osaa sanoa” tai ”muu, mikä” (esimerkiksi kysymyksissä 8 ja 14, joissa sopivan vaihtoehdon pystyi lisäämään lomakkeeseen itse). Ohjeistuksen mukaan myös vastaamatta sai jättää. Avoimia kysymyksiä oli yhteensä 7 (kysymykset 3, 4, 6, 7, 9, 10 ja 19) ja niissä kysyttiin arviota vastaajan eri medioiden parissa viettämästä ajasta, suosikki-medioita ja perusteluja sille miksi medioista pitäisi tai ei pitäisi puhua koulussa enemmän. Lomakkeeseen vastaamiseen kului oppilailta aikaa

ohjeistuksineen noin 20–45 minuuttia. Kaikki kyselyt ehdittiin suorittamaan 45 minuutin oppitunnin aikana.

Nuorimmat vastaajat olivat vähintään 8-vuotiaita (vuoden 2015 loppuun mennessä täyttäneitä). Vaikeinta oli luoda lomakkeesta helppotajuinen sen ikäiselle vieraskieliselle lapselle. Olin kuitenkin tutkijana itse läsnä kaikissa vastaamistilanteissa, joita ennen kaikille oli tehty selväksi, että apua sai kysyä, jos ei ymmärtänyt jotakin kysymystä.

Sellaisia kyselytutkimusaineiston heikkouksia, jotka eivät riipu vastaajista itsestään, voivat olla vastausvaihtoehtojen rajaavuus sekä vastaajien perehtymättömyys tutkimuksen teemaan (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2013, 195). Vastausvaihtoehdot oli suunniteltu ja huolella läpi käyty. Vain oppilaiden kiinnostuksen kohteita kysyvän kysymyksen numero 8 vastausvaihtoehtoja oli aiheen laajuuden vuoksi ehkä liian rajaava ja pieni määrä. Vaikka kohtaan oli mahdollista lisätä oma vaihtoehto, oppilaat eivät välttämättä keksineet muuta vastattavaa valmiiden vaihtoehtojen johdatellessa heitä. Toisaalta valmiiden vaihtoehtojen lista oli yksiselitteinen, ja listan ulkopuolelle jäävät vastaukset jäivät vain sitten tässä tutkimuksessa analyysin ulkopuolelle.

Vaikka olin itse valvomassa lomakkeen täyttämistä jokaisen ryhmän kanssa, en voi täysin varmistua siitä, että jokainen vastaaja oli vastatessaan rehellinen ja ymmärsi kaikki kysymykset. Tutkimustilanteen alussa annettiin aina yhteinen opastus lomakkeen täyttämistä ja rakenteesta, minkä lisäksi painotettiin, että apua sai kysyä, jos ei ymmärtänyt jotain kysymystä tai vastaamistapaa. Oppilaat saivat keskustella vastaamisesta myös vieruskaverinsa kanssa, kunhan lomakkeeseen vastasi vain oman tilanteensa mukaisesti ja totuudenmukaisesti.

Oppilaille ei vaikuttanut olevan tutkimustilanteessa vaikeuksia ymmärtää lomakkeen kysymyksiä eikä vastaamistekniikkaa. Ainoastaan lomakkeen sanojen ”viihde”, ”blogit” ja ”sosiaaliset mediat” merkityksiä kysyttiin monta kertaa. Selitin oppilaille viihteen tarkoittavan hauskaa tai kivaa ajanvietettä ja sosiaalisten medioiden sellaisia nettisivuja tai kännykkäsovelluksia, joissa pystyy keskustelemaan toisten kanssa. ”Ai niinku WhatsApp”, kuului silloin monesti kysymys, mihin annoin tällöin lisäesimerkiksi muita sosiaalisia medioita, kuten Periscopen ja Facebookin. Blogit selitin kirjoittajan omaksi verkkosivustoiksi, joihin voi kirjoittaa juttuja sekä lisätä omia kuvia ja videoita.

Huolellisuus ja rehellisyys voivat olla kyselylomakeaineiston kompastuskiviä (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2013, 195). Tutkimustilanteissa vastaajia oli usein kerrallaan vain vähän, joten lomakkeet oli mahdollista käydä vastaajien kanssa vielä yksitellen läpi varmistuen siitä, että oppilas oli muistanut vastata kaikkiin kohtiin. Lomakekyselyn etuna on kuitenkin se, että tutkimukseen voidaan kerätä laaja aineisto suurella määrällä osallistujia ja monilla eri kysymyksenasetteluilla. Aineistoa voidaan myös käsitellä ja analysoida nopeasti tietokoneen

avulla. Valmiit analyysitavat ja raportointimuodot helpottavat sekä tutkijan että lukijan työtä, vaikkakin tulosten tulkinta voi osoittautua ongelmalliseksi (Hirsjärvi ym. 2013, 195). Vastaja määrän suositellaan yleensä olevan vähintään 60 henkilöä. Tavoittelin itse vähintään 120 henkilöä ja onnistuin saamaan mukaan yhteensä 152 oppilasta, joten tavoite täyttyi hyvin.

4.3 Opettajien haastattelu

Mediakasvatuksesta vieraskielisten opetuksessa pyrittiin saamaan tietoa opettajien teemahaastatteluilla. Tutkimushaastatteluissa oli mukana yhteensä 7 opettajaa, minkä lisäksi yhteistyötä tehtiin vielä 3 muun opettajan kanssa. Opettajista kolme osallistui yksilöhaastatteluun ja neljä yhteiseen ryhmähaastatteluun. Haastatellut olivat luokanopettajia tai äidinkielen opettajia, joiden kaikkien päätoimi oli haastatteluhetkellä suomi toisena kielenä -opettaja. Opettajien iät vaihtelivat 27 ja 52 vuoden välillä.

Haastatteluissa haettiin tietoa koulujen antamasta mediakasvatuksesta ja selvitettiin opettajien käsityksiä mediakasvatuksesta vieraskielisten opetuksessa. Opettajia pyydettiin myös kuvailemaan oppilaidensa medioiden käyttöä, sillä viikottain näiden kanssa tekemisissä olevina heillä voitiin katsoa olevan siitä luotettavaa tietoa. Haastatteluissa opettajat kuvasivatkin, kuinka mediat tulevat koulujen arjessa ja oppilaiden puheissa esille. Kysyin haastatteluissa opettajien näkemystä mediakasvatuksesta, oppilaiden medioiden käytöstä, mediakasvatuksen tilanteesta heidän koulussaan sekä vieraskielisten oppilaiden asemasta mediakasvatuksessa.

Haastattelu valitaan yleensä tutkimusmenetelmäksi siksi, että tutkittavaa halutaan korostaa merkityksiä luovana ja aktiivisena osapuolena. Opettajat kouluissa ovat oman kasvatustyönsä ammattilaisia ja siten heidän kertomuksensa on pätevää kuvailemaan sitä, kuinka mediakasvatus kouluissa toteutuu ja mitä haasteita siinä on. Koska haastattelu on joustava tutkimusmenetelmä, sen avulla on mahdollista saada sellaisiakin vastauksia, joita tutkija ei osannut itse odottaa. Jokainen haastateltava toi itsestään ja tutkimusaiheesta esille enemmän, kuin mitä tutkija oli voinut ennakoida. Lisäksi joustavassa haastattelutilanteessa tutkijalla on mahdollisuus esittää haastateltavalle lisäkysymyksiä ja reagoida vastauksiin tilanteen mukaan. (Hirsjärvi ym. 2013, 2015.)

Haastattelun virhelähteet voivat johtua haastattelijasta, haastateltavasta tai jostakin tilanteeseen liittyvästä muusta seikasta, jolloin haastateltava ei vastaakaan rehellisesti tai jättää joitakin asioita kertomatta (Hirsjärvi 2013, 206). Koska haastateltava esiintyy tutkijalle haastattelutilanteessa omalla nimellään ja kasvoillaan, haluaa haastateltava Hirsjärven ym. (2013, 206–207) mukaan yleensä esiintyä hyvänä, ajankohtaisia asioita seuraavana kansalaisena, paljon

tietävänä kulttuuripersonana sekä moraaliset ja sosiaaliset velvollisuudet täyttävänä ihmisenä, joka haluaa aina tehdä parhaansa.

Sen sijaan säästöistä, normien tai sääntöjen vastaisesta käyttäytymisestä tai erilaisista henkilökohtaisista vajavuuksista halutaan ennemminkin vaieta (em.). Tämänkin tutkimuksen aihe mediakasvatus on varsin paljon julkisen keskustelun alla ja sille on asetettu ohjeita jopa Opetus- ja koulutusministeriön ja valtakunnallisen opetussuunnitelman tasolta saakka (kts. esim. OKM 2013). On siis mahdollista, että haastateltavien vastaukset myötäilivät julkista keskustelua ja mediakasvatukselle asetettuja tavoitteita, eivätkä kuvanneet koulujen todellista tilannetta. Hirsjärven ym. (2013, 207) mukaan haastattelun luotettavuuden ratkaisee tällöin se, kuinka haastattelija osaa tulkita haastateltavan vastauksia näiden merkitysten ja seikkojen valossa.

Haastattelujen pohjalle oli laadittu kaikille opettajille samanlainen haastattelurunko. Haastattelutilanteessa keskustelu saattoi kuitenkin poiketa kauaskin haastattelurungosta joko haastateltavan tai haastattelijan aloitteesta. Haastattelijana tein tarkentavia ja täydentäviä kysymyksiä ja avasin tarpeen tullen kysymyksiäni esimerkeillä, esimerkiksi siinä kohtaa, kun pyysin opettajia kuvailemaan oppilaidensa mediataitoja eri osa-alueilla. Edelliset haastattelut vaikuttivat seuraaviin haastatteluihin, kun haastatteluissa tuli ilmi jokin sellainen asia, jota ei ollut kyselyrungossa, mutta josta halusin kysyä myös muilta haastateltavilta vertailun vuoksi. Tällainen kysymys oli esimerkiksi ”onko koulussanne käytössä jokin mediakasvatussuunnitelma”.

Haastattelutilanteessa yritin korostaa haastateltavalle olevani kiinnostunut juuri hänen henkilökohtaisista kokemuksistaan ja ajatuksistaan mediakasvatuksesta. Kysymykseni koskivat opettajan omia käsityksiä ja kokemuksia, joten vastaajalla ei ollut toivottavasti paineita antaa liian stereotyyppisiä tai norminmukaisia vastauksia.

4.4 Analyysimenetelmät

Kyselylomakeaineisto muutettiin ensin SPSS:lle havaintomatriisimuotoon. Lomakkeet numeroitiin ja syötettiin SPSS:ään järjestyksessä, jotta mahdolliset virheet olisi myöhemmin mahdollista tarkastaa ja korjata. Lisäksi lomakkeen tietoihin lisättiin tutkimuskouluun viittaava koodi, jotta mahdollisia koulusta riippuvia eroja olisi mahdollista tunnistaa. Kuitenkaan varsinaisena tutkimustarkoituksena ei ollut vertailla kouluja.

Aivan aluksi havaintomatriisista tulostettiin frekvenssitaulukot, jotka kuvaavat suoraan muuttujien vastausten jakautumista. Niiden perusteella havaittiin myös, ettei matriisissa ollut aukkoja. Lisäksi aineistoon laskettiin syntymävuoden perusteella vastaajan vuoden 2015 loppuun mennessä täyttämä ikä, sillä on kuvaavampaa tarkastella jonkin vastauksen ja iän korrelaatiota

kuin syntymävuoden ja vastauksen. Ikäluokista tehtiin myös tarkemmat luokittelut ristiintaulukointeja ja korrelaation analyyssejä varten. Yli peruskouluikäiset vastaajat jätettiin pois monista analyysseistä, koska heitä oli yhteensä vain neljä.

Iän lisäksi kiinnostavaa olisi ollut tarkastella vastausten jakautumista sukupuolten mukaisesti, mutta useissa kohtaa vastausten analysointi muutoin kuin jakaumien tasolla oli kuitenkin mahdotonta, koska yleisimmän vastausvaihtoehdon jälkeen muiden vaihtoehtojen valinneiden lukumäärä jäi niin pieneksi kaiken ikäisillä ja molemmilla sukupuolilla. Se, että yksi vastausvaihtoehto oli usein niin selkeästi muita suositumpi, kuvasi tätä aineistoa, ja samalla peruskouluikäisten medioiden käyttöä – eli medioiden käyttö on hyvin samanlaista iästä ja sukupuolesta riippumatta.

Lopuksi luin saamiani tuloksia läpi useita kertoja kirjaten ylös tärkeimpiä ja kiinnostavimpia tutkimustuloksia. Joistakin kysymyksistä kokosin diagrammeja ja muita kuvioita helpottamaan raportin lukemista ja havainnollistamaan asioiden määrällisiä suhteita.

Opettaja-haastattelut nauhoitettiin ja litteroitiin, minkä jälkeen vastaukset teemoiteltiin haastattelurungon mukaisten kysymysten alle. Valitut teemat eli oppilaiden medioiden käyttö, mediakasvatus ja opettajan oma mediasuhde oli valittu jo etukäteen tutkimuskysymysten ja taustateorioiden pohjalta. Aluksi kuuntelin ja luin haastatteluja kuitenkin ilman teemojenmukaista jäsentelyä kuulostellakseni, nousisiko esiin myös ennalta arvaamattomia teemoja ja aihepiirejä. Sellaisia löytyikin, esimerkiksi nettikiusaaminen ja sen vaikutukset oppilaiden koulunkäyntiin ja opettajan työhön. Kun olin tutustunut aineistooni kunnolla, aloin jaotella haastattelupätkiä teemojen mukaisten otsikoiden alle kunnes kaikki haastattelujen pätkät oli teemoiteltu. Sen jälkeen perehdyin kuhunkin teemaan yksi kerrallaan palaten välillä haastatteluihin kokonaisuutena, etsimään asioita, jotka olivat jääneet kenties huomaamatta kunkin teeman kannalta olennaisina asioina.

Lopuksi kokosin haastatteluista poimimiani merkittäviä sanoja ja sanontoja teemojen alle taulukoihin, jotka havainnollistivat kunkin teeman ja tutkimuskysymyksen moninaisia puolia. Taulukoiden tehtävä oli sekä koota että todistaa tutkimustuloksia ja helpottaa tulosten lukemista.

4.5 Tutkimuksen eettisyys

Vaikka ainakaan haastattelemani opettajat ja jotkut tutkimukseen osallistuneet oppilaat, joiden kanssa juttelin tutkimusaiheesta enemmän, eivät kokeneet tutkimusaihetta erityisen arkaluontoiseksi, on tutkimuksen eettisyyttä hyvä kuitenkin pohtia. Jo hyvän tieteellisen käytännön takia tutkijan on käytävä läpi tutkimuseettiset periaatteet ja käsiteltävä tutkimuseettisyyttä

tutkimusraportissaan. Tutkimusetiikkaan liittyy sekä tutkimuksen oikeutuksen että tutkittavien informoinnin pohdintaa. (Kuula 2011, 40–50). Tutkimukseeni osallistuminen oli tutkittaville täysin vapaaehtoista ja tutkimuksesta pystyi kieltäytymään vielä tutkimustilanteesta. Ainakin yksi oppilaista käyttikin tilaisuutta eikä halunnut tutkimuspäivänä osallistua, vaan teki mieluummin opettajan osoittamia lisätehtäviä. Oikeus olla osallistumatta tuotiin esiin jokaisen kyselykerran yhteydessä.

Koska tutkimuksen kohderyhmään kuului alaikäisiä, informoitiin osallistujien huoltajia tutkimuksesta kirjallisesti pyytäen heiltä tutkimuslupa. Periaatteessa kyselyn yhteydessä ei vaadita vanhempien kirjallista allekirjoitusta (Nieminen 2010, 35; Kuula 2011, 119), mutta pidin sitä hyvän käytännön mukaisena. Tutkimukseen anottiin myös lupa Tampereen kaupungilta, jonka yleisten organisaatioiden eli koulujen sisällä tutkimusta tehtiin. Kaupunki myönsi tutkimusluvan kirjallisen tutkimussuunnitelman perusteella helmikuussa 2016. Tutkimuslupa kysyttiin erikseen vielä koulujen rehtoreilta sekä luokkien ohjaavilta opettajilta.

Tutkimuksen infokirjeessä selvitettiin tutkimuksen tavoite, tutkijan yhteystiedot ja taustaorganisaatio, aineistonkeruutavat, osallistumisen vapaaehtoisuus, anonyyminen sekä aineiston käsittelyn ja arkistoinnin muodot (Kuula 2011, 102). Tutkimushaastattelussa lupa haastattelun nauhoittamiseen kysyttiin erikseen jokaisen haastattelukerran yhteydessä. Sekä oppilaat että opettajat osallistuivat tutkimukseen vapaaehtoisesti ja olivat jo ennen osallistumistaan tietoisia tutkimuksen tarkoituksesta, tutkimussuunnitelmasta, aineiston jatkokäsittelystä pääpiirteissään sekä alustavasta tulosten julkaisuaikataulusta.

Itse en pro gradu -työhöni liittyvän kyselyn yhteydessä kerännyt oppilailta muita tunnistetietoja kuin syntymävuoden ja sukupuolen. Sen sijaan koodasin jokaiseen kyselylomakkeeseen numeron, jonka perusteella osasin yhdistää tietyn vastauksen ja alkuperäisen kyselylomakkeen toisiinsa vielä aineiston digitalisoimisen jälkeen. Tämän lisäksi säilytin alkuperäiset lomakkeet koulukohtaisessa järjestyksessä. Olin varmistanut tutkimuslomakkeen käytettävyyden (siis esimerkiksi sen, oliko lapsi muistanut tai osannut vastata kaikkiin kysymyksiin) jo aineistonkeruutilanteessa, joten minulla ei ollut mitään syytä kerätä oppilailta sen tarkempia tunnistetietoja. Olin jo ennen tutkimussuostumuksen pyytämistä kertonutkin oppilaille ja heidän vanhemmilleen, että oppilaita ei pysty aineistosta ja tutkimusraportista tunnistamaan tai nimeämään.

Anonyyminen on tärkeä arvo, ja sillä on vaikutusta myös tutkimuksen luotettavuuteen, koska jokainen uskaltaa vastata tutkimuskysymyksiin täysin rehellisesti oman mielipiteensä ja tilanteensa mukaisesti. Aineiston luottamuksellinen sisältö tarkoittaa suoria ja epäsuoria tunnisteteita, joiden perusteella tutkimushenkilön henkilöllisyys voidaan päätellä tai paljastaa. Suorat tunnisteteet

tarkoittavat nimeä, osoitetta, syntymäaikaa, henkilötunnusta, tutkittavan ääntä tai kuvaa (Kuula 2011, 109). Kyselyjen määrä oli niin iso, etten pidä todennäköisenä vastaajien tunnistamista myöskään epäsuorien tunnisteiden kuten iän tai puhutun kielen perusteella.

Tutkimusetiikkaan liittyy vielä se, että esimerkiksi tutkimuslomake suunnitellaan lasten kielelliset ja tiedolliset taidot huomioiden (Nieminen 2010, 37). Tässä tutkimuksessa asia korostui oppilaiden vieraskielisyyden takia. Kukaan tutkittavista ei puhunut suomea äidinkielenään. Lisäämällä muutoinkin helppotajuiseen kyselylomakkeeseen ymmärtämistä helpottavia kuvia ja apusanoja yritin varmistaa paitsi sen, että lomake oli kiinnostava, myös sen, että lapsi itse ymmärsi, mitä oli tekemässä.

Tutkimuksen suorituspaikkana koulu oli käytännöllinen, koska siellä tutkimushenkilöni oli helpointa koota yhtä aikaa yhteen paikkaan. Toivon kuitenkin, etteivät oppilaat kokeneet paikan vaikuttavan tunnelmaan kyselytilanteessa, vaan pystyivät vastaamaan ja olemaan tilanteessa rennosti. Oppilaiden annettiin keskustella lomakkeen täyttämistä ja siihen liittyvistä ajatuksista kavereidensa kanssa. Monet juttelivatkin lomakkeesta avoimesti niin suomeksi kuin kaverin kanssa omalla kielelläänkin.

5 OPPILASKYSELYN TULOKSET

Tässä luvussa esitellään oppilaiden mediakyselyn tärkeimmät tulokset. Ensimmäisessä alaluvussa käsitellään oppilaiden medialaitteiden eli kännykän, tabletin, tietokoneen, television, soittimien ja pelilaitteiden omistamista ja käyttömääriä, toisessa alaluvussa kirjojen ja lehtien lukemista sekä sosiaalisten medioiden käyttämisestä ja kolmannessa alaluvussa pelaamista. Neljännessä alaluvussa käsitellään eri medialaitteiden tärkeyttä oppilaille, viidennessä oppilaiden medioiden käyttötaitoja ja kuudennessa sitä, kuinka paljon ja kuinka mielellään he juttelevat eri mediasisällöistä ja laitteista niin koulussa kuin perheen tai kavereidensa kanssa. Tässä luvussa esitetyt frekvenssijakaumat on pyöristetty yhden prosentin tarkkuuteen. Luku on tyyliltään raportoiva ja tärkeimpien tulosten frekvenssijakaumat löytyvät myös liitteestä 2 taulukoituna.

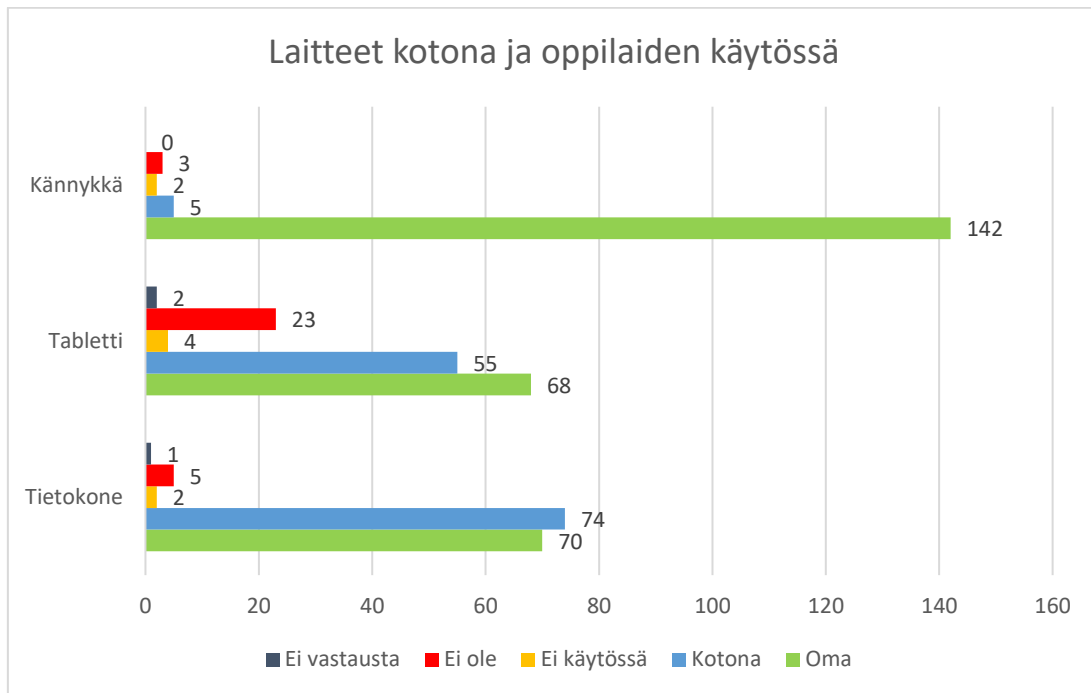
5.1 Medialaitteet ja niiden käyttäminen

5.1.1 Tietokoneet, tabletit ja kännykät

Mediakyselylomakkeen ensimmäisessä varsinaisessa kysymyksessä kysyttiin, millainen mahdollisuus vastaajalla oli käyttää kahdeksaa eri medialaitetta. Lomakkeessa kysyttiin, oliko heillä kyseinen laite omana tai löytyikö sellainen kotoa ja oliko heillä lupa käyttää sitä. Tietokoneen, tabletin ja kännykän saatavuus oppilaiden keskuudessa on esitetty seuraavalla sivulla kuviossa 2. Kuviossa havainnollistuu se, että kännykkä oli oppilaiden keskuudessa selvästi yleisin medialaite, joka oli käytössä 97 prosentilla (n=147) vastaajista. Kuitenkin myös muita laitteita oli käytössä runsaasti ja monipuolisesti. Laitteiden saatavuudessa vieraskieliset eivät eroa muista suomalaisista.

Tietokone oli käytössä 95 prosentilla (n=144) ja tabletti 82 prosentilla (n=123) vastaajista. Televisio oli kotona käytössä 98 prosentilla (n=147) oppilaista ja pelikonsoli noin 75 prosentilla (n=113). Ihan omana kännykkä oli noin 93 prosentilla vastaajista. Vain kolmella vastaajalla ei ollut kännykkää edes kotona ja kaksi kertoi, että hänellä ei ollut lupa käyttää kotona olevaa matkapuhelinta. Kuvioista 2 nähdään, että tietokone ja tabletti ovat laitteina oppilaiden keskuudessa lähes yhtä yleisiä. Tietokone on hiukan yleisempi todennäköisesti siksi, että tabletti on

ominaisuuksiltaan monessa suhteessa päällekkäinen älypuhelimien kanssa, eikä kahta liian samanlaista laitetta ole haluttu hankkia.

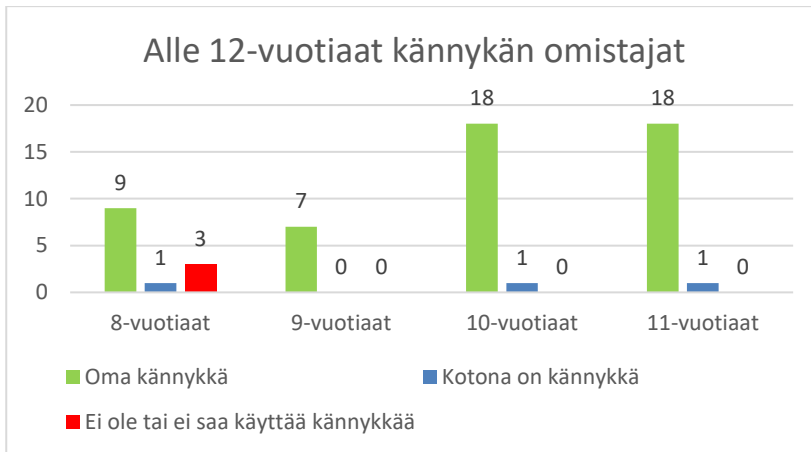

KUVIO 2. Tietokone, tabletti ja kännykkä oppilaiden (n=152) käytössä.

Yhteensä 4 oppilasta (kts. kuvio 2 yläpuolella) ei saanut käyttää kotona olevaa tablettia. Nämä oppilaat olivat 8-, 10-, 14- ja 14-vuotiaita. Asiaa tutkittiin tarkemmin ristiintaulukoinnilla. Kuviossa 3 kuvataan iän suhdetta kännykän omistamiseen. Niistä, joilla ei ollut kännykkää, oli kaksi 8-vuotiaita ja yksi 15-vuotias. Yksi 8- ja yksi 14-vuotias vastaaja kertoi, että vaikka kotona jollakulla oli kännykkä, hänellä itsellään ei ollut lupa käyttää sitä. Heidän lisäksi oli yhteensä viisi eri-ikäistä oppilasta, jotka saivat käyttää kännykkää kotona, vaikka heillä ei ollut sitä omaa.

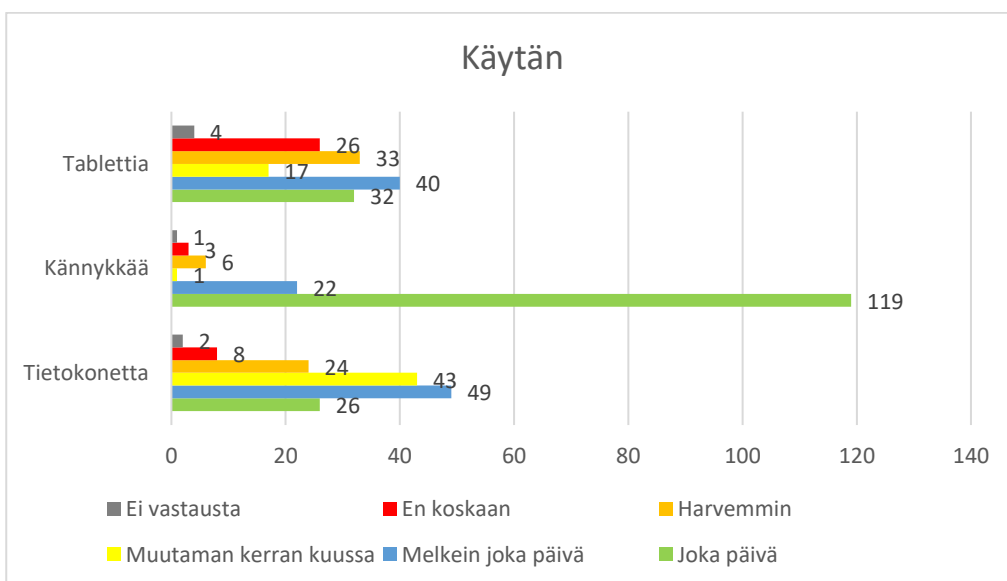
Se, miksi jotakin laitetta ei annettu perheessä lapselle käytettäväksi, ei kyselyn perusteella selvinnyt. Olisi voinut olla mielenkiintoista selvittää, liittyykö laitteiden käyttöön esimerkiksi joitakin sääntöjä perheiden sisällä. Yli 12-vuotiaissa oli vain yksi 14 vuoden ikäinen vastaaja, joka ei saanut käyttää kännykkää, vaikka sellainen kotona oli ollutkin. Muutoin yli 12-vuotiaista kaikilla vastaajilla oli aivan oma kännykkä.

Tietokonetta ei ollut viiden vastaajan kotona ollenkaan ja tablettia ei ollut kotona 23 vastaajalla. Niiden, joiden kotonakaan ei ollut tietokonetta, iät jakautuivat tasaisesti. Yhteensä kaksi oppilasta, eli 10- ja 11-vuotiaat vastaajat, eivät saaneet käyttää perheensä tietokonetta, vaikka sellainen olisi ollutkin.

KUVIO 3. Kännykät alle 12-vuotiaiden käytössä.

Käyttömäärissään tarkasteltuna kännykkä oli vastaajien suosituin medialaite (katso kuvio 4 alapuolella). Melkein 80 prosenttia (n=119) käytti kännykkää joka päivä. Tietokonetta käytti joka päivä vain noin 17 prosenttia (n=26) ja tablettia noin 22 prosenttia (n=32). Tietokoneen käyttömäärät kasvoivat oppilaiden iän mukaan. Kahdeksanvuotiaista tietokonetta käytti joka päivä vain yksi. 11–12-vuotiaista tietokonetta käytti joka päivä melkein 30 prosenttia (n=12). 15-vuotiaista 35 prosenttia (n=7) käytti tietokonetta joka päivä. 50 prosenttia kaikista vastaajista (n=49) kertoi käyttävänsä tietokonetta ainakin melkein joka päivä. Kännykkää käytti melkein joka päivä yli 93 prosenttia (n=141) vastaajista. Vain kolme vastaajaa ei käyttänyt kännykkää koskaan. Tablettia ei käyttänyt koskaan melkein 18 prosenttia (n=26) vastaajista.

KUVIO 4. Tietokoneen, kännykän ja tabletin käyttäjät

5.1.2 Musiikkilaitteet, pelikonsolit ja televisiot

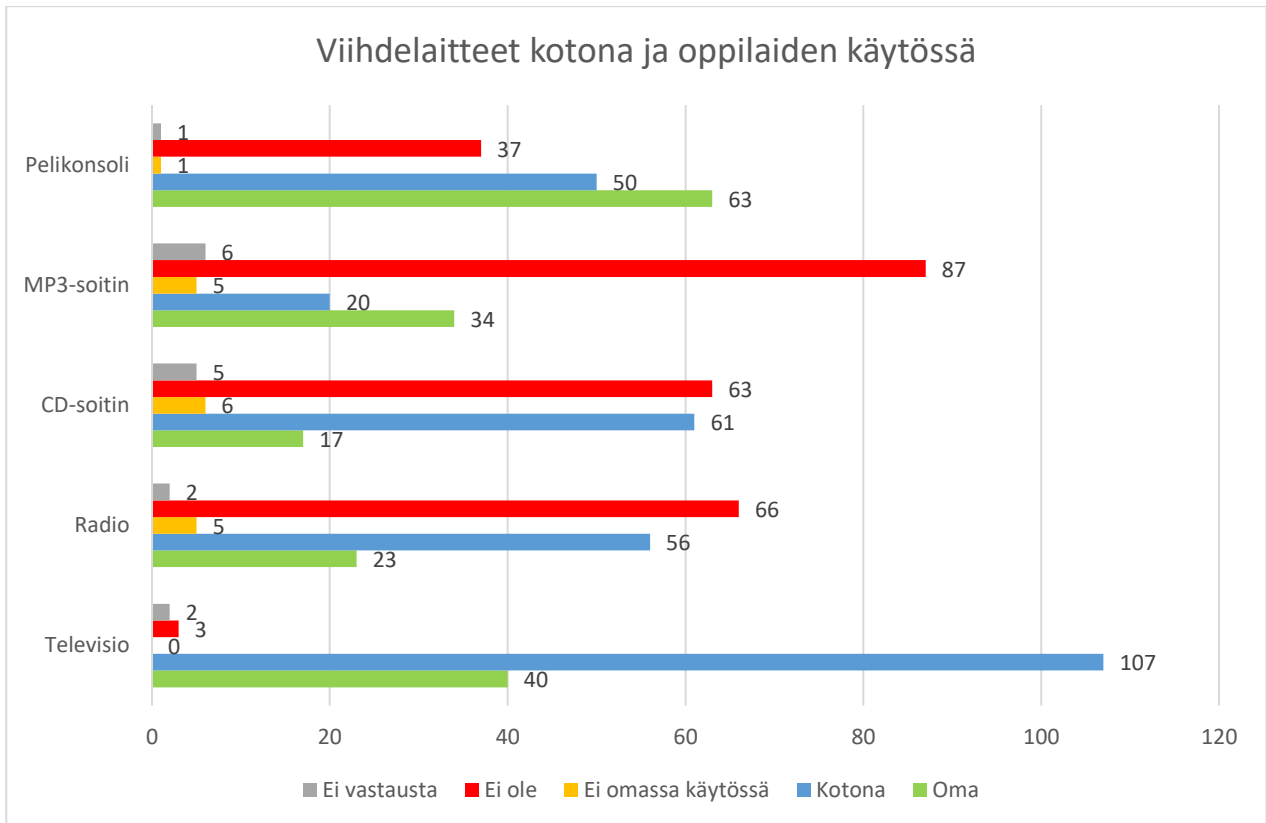
Viihdelaiteiden saatavuutta selvitettiin samanlaisella kysymysrakenteella kuin kännyköiden, tabletin ja tietokoneen saatavuutta. Kysymyksessä 1 kysyttiin, oliko oppilaalla pelikonsoli, mp3-soitin, cd-soitin, radio tai televisio omana, käytössään vai ei kotona ollenkaan. Tulosten perusteella yleisintä oli se, että oppilaalla oli oma pelikonsoli. Oma pelikonsoli oli yli 40 prosentilla vastaajista (n=63). Televisio oli myös melko monella oppilaalla. Oma televisio oli vähän alle 30 prosentilla vastaajista (n=40). Kuitenkin kotona yhteinen televisio oli yli 70 prosentilla (n=107) joten melkein kaikilla vastaajilla oli televisio ainakin kotona. Ainoastaan 3 vastaajaa kertoi, ettei heillä ollut kotona televisiota.

Pelikonsoli oli vähintään kotona käytettävissä noin 75 prosentilla vastaajista, joten myös se oli viihdelaitteena oppilaiden keskuudessa varsin yleinen. Pelikonsoli-sana oli kuitenkin monille vieraskielisille oppilaille vaikea, mikä saattaa pienentää lukua. Kyselytilanteissa pelikonsoli-sanan merkitystä kysyttiin usein. Selitin sanan useimmiten esimerkin (PlayStation tai Nintendo) avulla – voi siis olla, että vaikka oppilaalla olisi ollut kotona jonkin muun merkinen pelikonsoli, hän ei ymmärtänyt laskea sitä mukaan vastaustilanteessa.

Kuvio 5 (seuraava sivu) havainnollistaa television, radion, eri musiikkivälineiden sekä pelikonsolin määrät oppilaiden käytössä ja kotona. Radio ja cd-soitin olivat molemmat kotona käytettävissä noin puolella vastaajista ja mp3-soitin vain 37 prosentilla (n=54) vastaajista. Monien kotoa näitä laitteita ei löytynyt ollenkaan.

Televisiota katsoi joka päivä noin 36 prosenttia (n=55) ja ainakin melkein joka päivä 75 prosenttia (n=114). Kaikenlaisia videoita katseli kuitenkin melkein joka päivä melkein 78 prosenttia kaikista vastaajista (n=116). Yleisimmin televisiota katseltiin päivittäin 1–2 tuntia (n=83). Vain noin 5 prosenttia vastaajista katseli televisiota päivittäin pidempään kuin 3 tuntia.

Noin 13 prosenttia (n=19) vastaajista ilmoitti, ettei käytä tietokonetta päivässä ollenkaan ja alle puolet eli noin 46 prosenttia oli tietokoneella päivittäin pidempään kuin tunnin. Yleisin vastaus (n=39) tietokoneen päivittäiselle käyttäjälle oli yksi tunti ja kaksi tuntia seuraavaksi yleisin (n=21). Vain noin 10 prosenttia (n=15) oli koneella päivittäin pidempään kuin 3 tuntia. Tietokoneellaoloaika analysoitiin SPSS:llä tarkemmin ristiintaulukoinnilla, jolloin havaittiin lievä, positiivinen korrelaatio iän ja tietokoneellaoloajan välillä. Siis sen lisäksi, että vanhemmat oppilaat käyttivät tietokonetta useammin kuin nuoremmat, viettivät he koneella päivässä pidempiä aikoja.

KUVIO 5. Televisio, radio, soittolaitteet ja pelikonsolit oppilaiden käytössä.

5.2 Lukeminen, kirjoittaminen ja sosiaaliset mediat

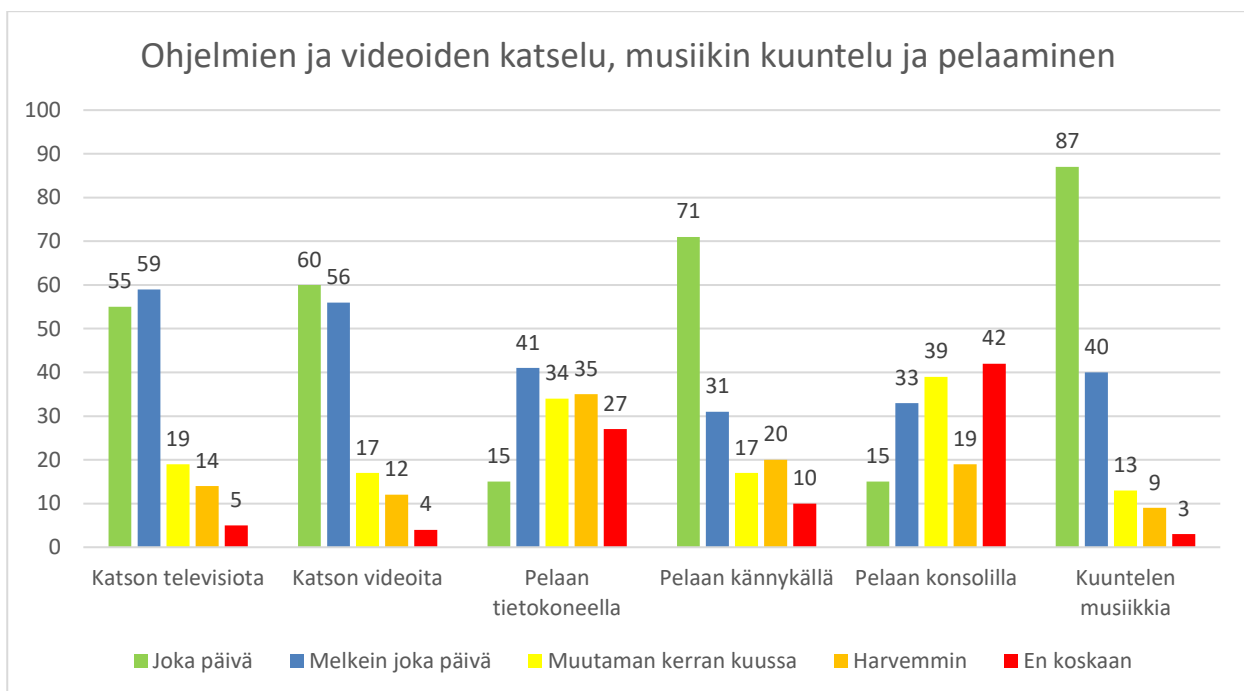
Vastausten perustella kirjojen ja lehtien lukeminen oli oppilaille tärkeää. Kirjoja ainakin melkein joka päivä luki vastaajista noin 63 prosenttia. Noin 11 prosenttia kertoi kuitenkin lukevansa kirjoja harvemmin kuin muutaman kerran kuussa ja noin 5 prosenttia ei lukenut kirjoja koskaan. 10–1-vuotiaat lukivat kirjoja kaikista eniten. Heistä joka päivä luki noin 38 prosenttia (n=14). 12–13-vuotiaista joka päivä kirjoja luki noin 32 prosenttia (n=11). 14–15-vuotiaista kirjoja luki joka päivä vain noin 11 prosenttia (n=4). Sen ikäisistä enemmistö eli noin 40 prosenttia (n=13) luki kirjoja vain muutaman kerran kuussa, kun taas 12–13-vuotiaista enemmistö eli noin 40 prosenttia (n=21) luki kirjoja kuitenkin melkein joka päivä. Nuorimmista oppilaista eli 8–9-vuotiaista 60 prosenttia (n=12) luki kirjoja melkein joka päivä.

Lehtien lukeminen oli kirjojen lukemista harvinaisempaa. Kolmasosa vastaajista ei lukenut lehtiä koskaan. Innokkaimpia lehtien lukijoita olivat 10–11-vuotiaat vastaajat, joista lehtiä luki joka päivä jopa 19 prosenttia (n=7). Kyselystä ei valitettavasti selvinnyt, millaisia lehtiä oppilaat olisivat mieluiten lukeneet. Kyselyssä ei tehty eroa edes sanoma-, aikakaus- ja sarjakuvalehtien välillä.

Kirjat olivat oppilaille tärkeitä ennen kaikkea koulun tai oppimisen takia. Näin vastasi yli 50 prosenttia kaikista vastaajista. Viihteen takia ne olivat tärkeitä noin 36 prosentille (n=55). Muista syistä ne olivat tärkeitä noin 11 prosentille (n=17).

Lehdet olivat noin 22 prosentille vastaajista (n=34) tärkeitä muista syistä ja viihteen takia (n=33). Koulun takia ne olivat tärkeitä noin 16 prosentille (n=25). Lukuja on hauska vertailla esimerkiksi Internetin tärkeyteen. Internet oli jopa noin 63 prosentille (n=96) tärkeä viihteen takia, koulun takia 37 prosentille (n=56) ja yhteydenpidon takia noin 30 prosentille (n=46). Sosiaaliset mediat olivat myös tärkeitä ennen muuta viihteen takia eli noin 43 prosentille (n=66) ja 37 prosentille (n=56) kavereiden takia sekä 31 prosentille (n=47) yhteydenpidon takia. Vieraskielisten lasten ja nuorten medioiden käyttö vaikuttaa siis melko viihdepainotteiselta.

Suurin osa vastaajista luki päivässä noin tunnin, ja sitä pienempiä aikoja lukevien tyttöjen ja poikien määrä oli suurin piirtein sama. Sen sijaan yli tunnin päivässä lukevia tyttöjä oli poikia enemmän.

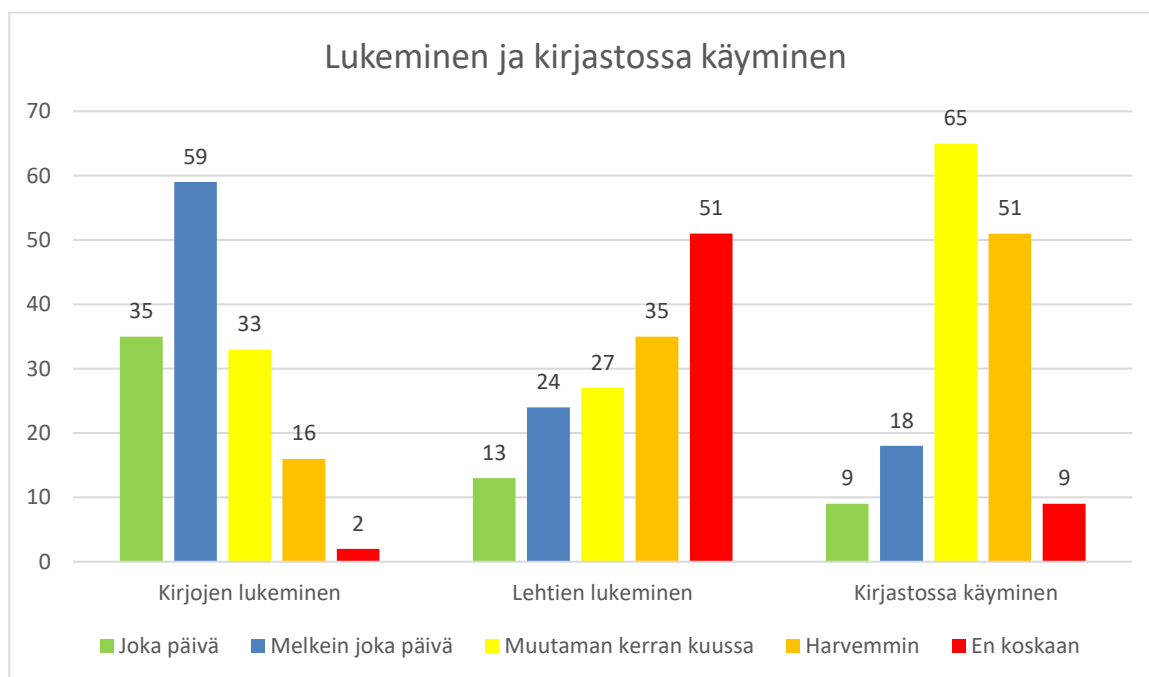
KUVIO 6. Television ja videoiden katselu, pelaaminen ja musiikin kuunteleminen.

Kuvioissa 6 ja 7 (yläpuolella ja seuraavalla sivulla) vertaillaan vastaajien television ja videoiden katselua, pelaamista, musiikin kuuntelua, lukemista ja kirjastossa käymistä. Musiikin kuunteleminen on ajanvietteistä yleisin. Joka päivä musiikkia kuunteli vastaajista melkein 60 prosenttia. Musiikin kuuntelu oli hiukan suosittuempaa tyttöjen kuin poikien keskuudessa. Joka

päivä kuuntelevista noin 58 prosenttia oli tyttöjä kun taas poikia oli noin 42 prosenttia. Ero ei kuitenkaan vaikuttanut kovin suurelta ottaen huomioon että melkein joka päivä musiikkia kuuntelevista pieni enemmistö oli jo poikia.

Kännykkäpelaaminen (katso kuvio 6 edellisellä sivulla) oli vastaajien keskuudessa selvästi toiseksi yleisintä. Asia ei yllätä, koska pelialalla mobiilipelaamisen yleistymisen on tiedetty jo pitkään (kts. esim. Alenius 2015). Pelialan yrityksistäkin nelinkertainen enemmistö keskittyy Suomessa mobiilipeleihin, pc- ja konsolipeleihin verrattuna (Taipale-Lehto & Vepsäläinen 2015, 12–13).

Lehtien ja kirjojen lukemista sekä kirjastossa käymistä tarkastellaan alapuolella kuviossa 7. Lukeminen ei ollut tutkimustulosten perustella sukupuolittunutta. Lehtiä joka päivä lukevista poikia oli noin 54 prosenttia ja tyttöjä 46 prosenttia. Melkein joka päivä lehtiä lukevista tyttöjä oli kääntäen noin 54 prosenttia ja poikia 46 prosenttia. Kirjojen kohdalla lukemat olivat erittäin samansuuruiset. Selvä ero oli kuitenkin kirjastossa käyvissä: kirjastossa joka päivä käyvistä tyttöjä oli 63 prosenttia ja poikia vain 38 prosenttia.

KUVIO 7. Lukeminen ja kirjastossa käyminen.

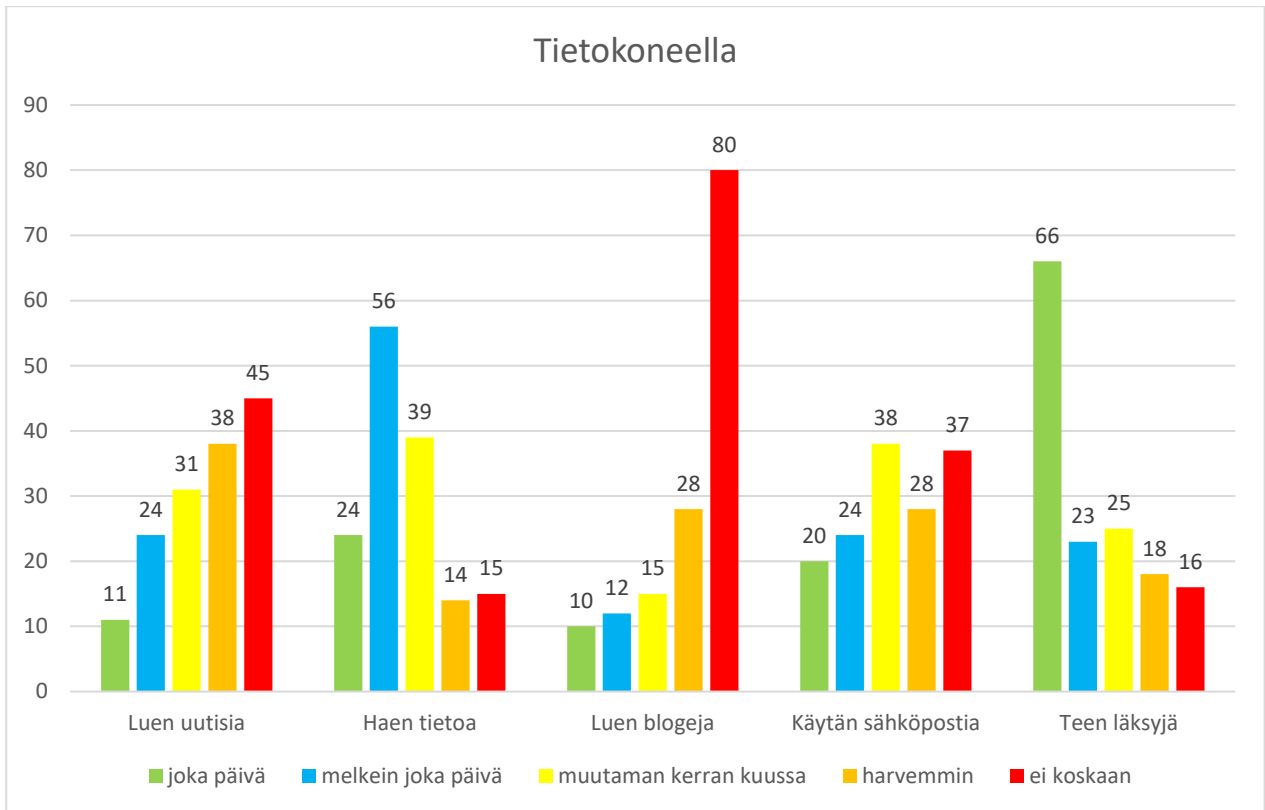
Melkein joka päivä kirjastossa käyvistä tyttöjä oli 67 prosenttia ja poikia 33 prosenttia. Pojista 7,5 prosenttia ei käynyt kirjastossa koskaan, kun tytöistä vain noin 4,8 prosenttia ei käynyt kirjastossa koskaan. Myös aiemmissa tutkimuksissa on huomattu, että kirjastossa käyminen on suositumpaa ja yleisempää tyttöjen keskuudessa (esim. Koskinen 2012, 85–95). Lukuharrastus ylipäättään on nähty

ennen kaikkea tyttöjen juttuna (esim. Ahola 2014), mutta tämän tutkimuksen perusteella samaa ei kuitenkaan voi sanoa.

Lukutaidon ja erityisesti monilukutaidon kannalta on tärkeää se, mitä muita asioita kuin perinteisiä kirjoja ja lehtiä oppilas koulussa tai vapaa-ajallaan lukee. Kyselylomakkeen (liite 1) kysymyksessä 13 kysyttiin, mitä asioita vastaaja teki tietokoneella päivittäin, melkein joka päivä, muutaman kerran kuussa, harvemmin tai ei koskaan. Vastaajista noin 7 prosenttia (n=11) luki tietokoneella uutisia päivittäin. Tietoa haettiin kuitenkin melko usein: yli 80 prosenttia (n=119) ainakin muutaman kerran kuussa ja yli 54 prosenttia (n=56) myös melkein joka päivä. Sähköpostia käytti päivittäin melkein 14 prosenttia (n=20) ja melkein joka päivä lähes 30 prosenttia (n=24) vastaajista.

Lukutaitoon liittyviä kysymyksiä koottiin yhteen kuvioon 8 (seuraavalla sivulla). Siitä havainnollistuu se, että uutisten ja blogien lukeminen sekä sähköpostin käyttäminen olivat vastaajien keskuudessa melko harvinaisia. 55 prosenttia (n=80) ei lukenut tietokoneella blogeja koskaan. Kyselytilanteessa useampi oppilas kysyi, mitä sana ”blogi” tarkoittaa, vaikka sana on sama monella eri kielellä. Blogien lukeminen ei siis selvästikään ollut yleistä ainakaan vielä peruskouluikäisten oppilaiden keskuudessa. Blogien lukemisen kohdalla ei havaittu ristiintaulukoinnissakaan suurempaa yhteyttä iän ja yleisyyden välillä. Kaikissa ikäluokissa blogeja luki melkein joka päivä heittelevä määrä vastaajia noin 10 prosentin molemmin puolin eli 6–10 prosenttia (kahdesta viiteen) vastaajista.

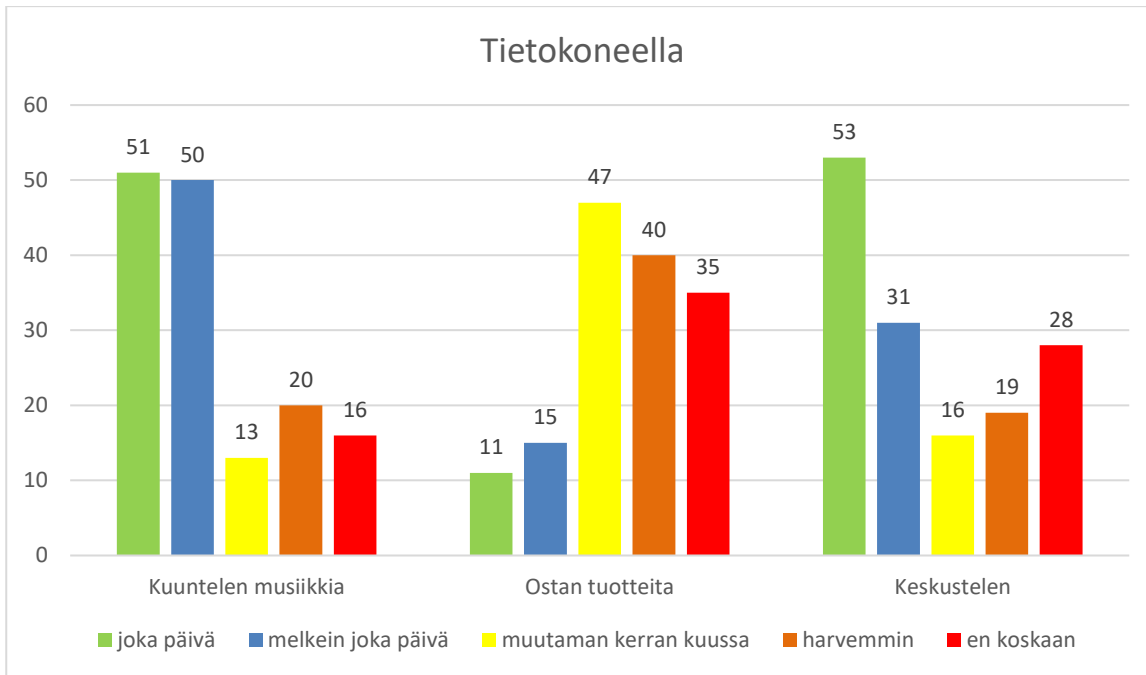
Yleisintä oli tehdä tietokoneella läksyjä (katso kuvio 8 seuraavalla sivulla). Läksyjä teki tietokoneella joka päivä noin 45 prosenttia (n=66) ja ainakin melkein joka päivä noin 60 prosenttia (n=89) vastaajista. 77 prosenttia vastaajista teki tietokoneella läksyjä ainakin muutaman kerran kuussa. Läksyjen tekeminen koneella riippuu opettajan teettämistä tehtävistä, joten ainakin tutkimuksessa mukana olleissa kouluissa selvästi edellytettiin tietokoneiden käyttöä läksyjen teossa. Voi myös olla, että siihen on kannustettu ylipäättään, jolloin oppilaat paremmin hyödyntävät tietokoneita ja ehkä myös muuta tieto- ja viestintäteknikkaa opiskelussaan.

KUVIO 8. Lukeminen, kirjoittaminen ja tiedon hakeminen tietokoneella.

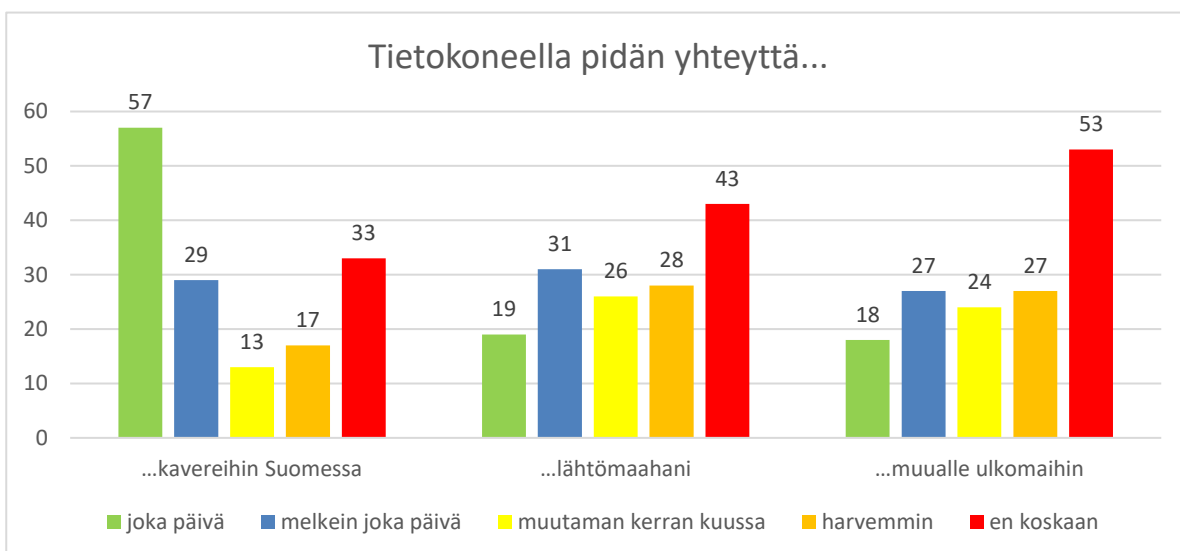
Kuvioon 9 (seuraava sivu) koottiin vielä muita asioita, joita oppilaat tekivät tietokoneella. Niitä olivat musiikin kuunteleminen, keskusteleminen ja tuotteiden ostaminen. Musiikin kuunteleminen ja keskusteleminen olivat yhtä yleisiä asioita kuin esimerkiksi tiedon hakeminen (kuviossa 8). Noin 36 prosenttia eli 53 vastaajaa keskusteli tietokoneen välityksellä joka päivä ja melkein 60 prosenttia ainakin melkein joka päivä.

Kuviosta 9 nähdään, että 7 prosenttia vastaajista osteli tuotteita tietokoneella joka päivä, 10 prosenttia melkein joka päivä ja jopa 31 prosenttia muutaman kerran kuussa. Joka päivä ostevista 45 prosenttia oli 11-vuotiaita ($n=5$) ja 18 prosenttia ($n=2$) 13-vuotiaita. Muutaman kerran kuussa tuotteita ostevista 19 prosenttia oli 13-vuotiaita ja 17 prosenttia 15-vuotiaita, ja muiden ikäluokkien osuudet olivat tasaisesti pienempiä. Koska kyseessä olivat alaikäiset lapset, nämä lukemat vaikuttavat isoilta. Tutkin ostokäyttäytymistä myös sukupuolten mukaan ristiintaulukoimalla ja tuloksen perusteella joka päivä ostoksia tekevistä 54,5 prosenttia oli tyttöjä ja 44,5 prosenttia poikia, mutta melkein joka päivä ostoksia tekevistä 80 prosenttia oli tyttöjä ja 20 prosenttia poikia. Tämän tuloksen merkitystä on pohdittu lisää luvussa 7 yhteenveto-osiossa.

KUVIO 9. Musiikin kuuntelu, tuotteiden ostaminen ja keskusteleminen tietokoneella.

Noin 38 prosenttia (n=57) vastaajista käytti tietokonetta yhteydenpitoon suomalaisten kavereiden kanssa päivittäin, kavereihin lähtömaassa päivittäin noin 13 prosenttia (n=19) ja muualle ulkomaihin noin 12 prosenttia (n=18). Kuviossa 10 havainnollistetaan oppilaiden yhteydenpitoa.

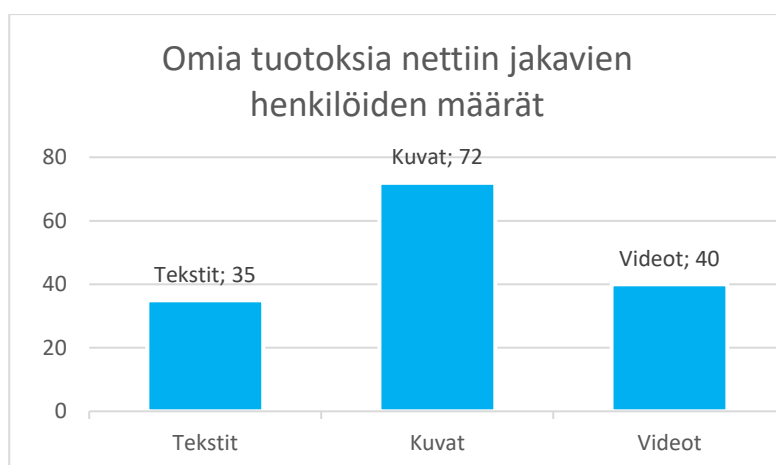

KUVIO 10. Yhteydenpito Suomeen ja ulkomaille tietokoneen avulla.

Kuten kuvioista 10 edellisellä sivulla havaitaan, oppilaat olivat yhteydessä myös muualle ulkomaihin kuin mahdolliseen lähtömaahansa melkein yhtä usein. Kyselyn yhteydessä ei selvinnyt, olivatko oppilaat tutustuneet näihin henkilöihin Internetin kautta vai jossakin fyysisessä paikassa tai tilanteessa. Kyselyssä ei myöskään selvinnyt, oliko kyseessä oppilaiden sukulaisia, jotka asuvat jossakin muussa maassa kuin oppilaan lähtömaassa tai Suomessa, vai joitakin muita tuttuja. Ainakin siirtolaisina tai pakolaisina Suomeen tulleilla sukulaisia ja tuttuja saattaa asua monissa eri maissa ympäri Eurooppaa ja muuallakin.

Monet oppilaat käyttivät medioiden parissa paljon muitakin kieliä kuin suomea. Venäjä ja persia olivat tutkimieni oppilaiden keskuudessa yleisimmät kielet. Yli puolet vastaajista käytti medioita jollain muulla kielellä kuin suomeksi tai englanniksi ainakin melkein joka päivä. Sen sijaan suomeksi medioita käytti joka päivä vain noin 45 prosenttia (n=65). Englanniksi medioita käytti joka päivä vastaajista noin 42 prosenttia (n=60). Aineisto saattaa kuitenkin vääristää tätä tulosta, koska noin 28 % vastaajista (n=42) opiskeli tutkimushetkellä englanninkielisessä koulussa, jolloin myös heidän medioiden käyttönsä sekä mediaympäristönsä kieli voi todennäköisemmin olla englanti.

Blogin kirjoittaminen ei ollut oppilaiden keskuudessa kovin yleistä. Vastaajista vain 9 eli noin kuusi prosenttia kertoi kirjoittavansa blogia. Sen sijaan kuvaaminen oli suosittua. Valokuvia otti noin 82 % (n=124) ja videoita 54 % (n=81). Itse otettuja valokuvia jaettiin melko yleisesti (48 %) myös Internetissä. Videoita jakoi nettiin kuitenkin vain noin 26 %. Kirjoittamiaan tekstejä jakoi netissä noin 23 % (n=35) vastaajista. Omien tuotosten tekemistä ja jakamista netissä havainnollistetaan alapuolella kuviossa 11.

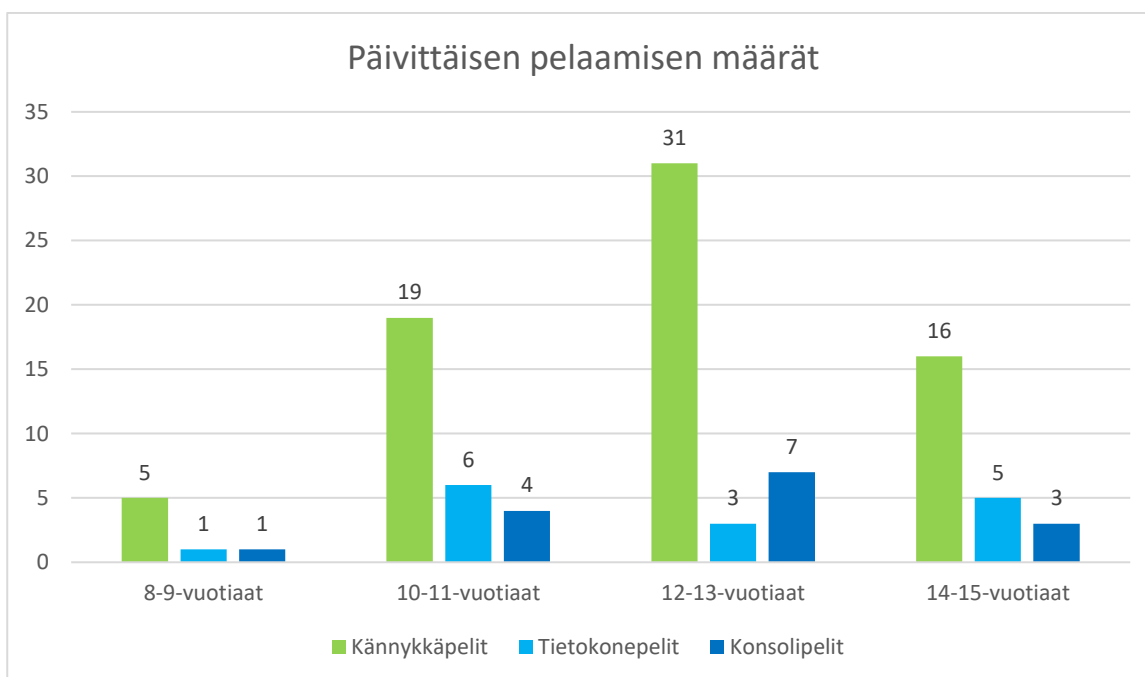
KUVIO 11. Omien tekstien, kuvien ja videoiden jakaminen netissä.

5.3 Pelaaminen

Pelaamisen luonnetta ei mitenkään rajoitettu kyselylomakkeessa, vaan sillä tarkoitettiin sekä kännykällä, konsolilla tai tietokoneella pelaamista, tai vaikkapa lautapeliä tai sanapeliä pelaamista.

Kyselylomakkeen kysymyksessä 4 kysyttiin oppilaan päivittäisen peliajan määrää, joten jotkut oppilaat saattoivat vastauksissaan viitata jälkimmäisiin. Uskon kuitenkin tutkimustilanteessa käytyjen keskustelujen perusteella suurimman osan tarkoittaneen pelaamisellaan nimenomaan digitaalisten pelien pelaamista, joka on myös lasten ja nuorten keskuudessa hyvin yleistä erityisesti kännykkäpelaamisen yleistyttyä.

Oman pelikonsolin oli ilmoittanut omistavansa noin 41 prosenttia (n=63) vastaajista. Sen lisäksi 33 prosentilla (n=59) oli pelikonsoli kotona käytettävissä, joten konsolipelaaminen oli mahdollista ainakin 75 prosentille oppilaista. Tämän lisäksi tietysti melkein kaikki omistivat kännykän ja pääsivät kotona tietokoneelle.

KUVIO 12. Kännykkä-, tietokone- ja konsolipeliä päivittäinen pelaaminen ikäryhmittäin.

Kuviosta 12 nähdään, kuinka oppilaiden keskuudessa kännykkäpelaaminen oli selkeästi yleisintä ja konsolipelaaminen ja tietokonepeliä pelaaminen melkein yhtä yleisiä. 12–13-vuotiaat pelasivat kaikkia pelimuotoja eniten. Sen ikäisistä melkein 40 prosenttia (n=20) pelasi tietokoneella melkein joka päivä. Sen ikäisistä melkein 30 prosenttia (n=15) pelasi myös konsolilla eniten.

Konsolipelaaminen ei ollut vastaajien keskuudessa ihan yhtä suosittua, mutta yleistä oli sekin. Konsolilla pelasi joka päivä noin 10 prosenttia eli 15 vastaajaa. Melkein joka päivä konsolilla pelasi noin 22 prosenttia ja muutaman kerran kuussa noin 26 prosenttia. Koskaan konsolilla ei pelannut noin 28 prosenttia (n=42).

Koska aiempien tutkimusten mukaan pojat ovat pelanneet videopelejä enemmän kuin tytöt, selvitin sukupuolen yhteyttä pelikonsolin omistamiseen ristiintaulukoinnilla (taulukko 1 seuraavalla sivulla). Ristiintaulukoinnin perusteella myös vieraskieliset pojat kyllä pelaavat ainakin konsolipelejä tyttöjä enemmän, koska jopa 68,9 prosenttia pelikonsolin omistavista oli poikia. Tyttöjä niistä, joilla oli oma pelikonsoli, oli vain 31,1 prosenttia. Tyttöillä ei siis useimmiten ollut omaa pelikonsolia. Kuitenkin yhteensä 35 tyttöä eli kaikista tytöistä reilu 40 prosenttia sai käyttää kotona olevaa pelikonsolia. Niistä, jotka olivat vastanneet vaihtoehdon ”on kotoa, saa käyttää”, 70 prosenttia olikin tyttöjä. Tuloksen voisi mahdollisesti yleistää niin, että tytöt pelaavat veljelle tai perheelle yhteisesti hankittua pelikonsolia, silloin kun pelaavat. Tyttöjen kotona pelikonsolia ei ollut reilussa 30 prosentissa tapauksista, kun taas pojista vain 15 prosentilla ei ollut pelikonsolia kotona ollenkaan. Tulokset ovat pelikonsolin suhteen selvästi sukupuolittuneet.

TAULUKKO 1. Sukupuolen yhteys pelikonsolin omistamiseen/saatavuuteen.

Sukupuoli ja pelikonsolin omistaminen - ristiintaulukointi

		Minulla on pelikonsoli				Yhteensä	
		on oma	on kotona, saa käyttää	on kotona, ei saa käyttää	ei ole		
Sukupuoli	tyttö	Lukumäärä	19	35	1	27	82
		% within Sukupuoli	23,2%	42,7%	1,2%	32,9%	100,0%
		% within Minulla on pelikonsoli	31,1%	70,0%	100,0%	73,0%	55,0%
Sukupuoli	poika	Lukumäärä	42	15	0	10	67
		% within Sukupuoli	62,7%	22,4%	0,0%	14,9%	100,0%
		% within Minulla on pelikonsoli	68,9%	30,0%	0,0%	27,0%	45,0%
Yhteensä		Lukumäärä	61	50	1	37	149
		% within Sukupuoli	40,9%	33,6%	0,7%	24,8%	100,0%
		% within Minulla on pelikonsoli	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Pelit olivat pojille myös tärkeämpiä kuin tytöille ja pojat pelasivat enemmän myös kännyköillä ja tietokoneilla. Kännykkäpelaamisessa ero ei ollut valtava: joka päivä pelaavista 52 prosenttia oli poikia ja 43 prosenttia tyttöjä. Tietokoneella joka päivä pelaavista melkein 80 prosenttia oli kuitenkin poikia, joten siellä ero on merkittävämpi. Pelaamista tarkasteltiin myös iän suhteen. Suosituinta pelaaminen oli 12–13-vuotiaiden keskuudessa. 60 prosenttia (n=31) 12–13-vuotiaista pelasi kännykällä joka päivä. 8–9-vuotiaista 30 % (n=6) ja 25 % (n=5) pelasi kännykällä melkein joka päivä tai joka päivä, ja 10–11-vuotiaista 50 % (n=19) joka päivä ja 26 % (n=10) melkein joka päivä.

Päivässä suurin osa niistä, jotka pelasivat, eli 25 prosenttia (n=38) kaikista vastaajista, kertoi pelaavansa yhden tunnin. 15 prosenttia (n=22) pelasi päivittäin kaksi tuntia ja noin 7 prosenttia (n=11) kolme tuntia. Tasan nolla tuntia vastanneiden eli ei-pelaajien määrä oli 12,5 prosenttia (n=19). Suurin osa oppilaista pelasi siis edes jonkin verran. Tietokoneella pelasi joka päivä noin 10 prosenttia (n=15) ja melkein joka päivä noin 37 prosenttia (n=56). Muutaman kerran kuussa tietokoneella pelasi 17 vastaajaa (11 %). Kännykällä pelasi joka päivä noin 47 prosenttia (n=71) eli melkein puolet kaikista vastanneista lapsista ja nuorista. Melkein joka päivä pelasi noin 20 prosenttia (n=31). Vain 10 vastaajaa eli vajaat seitsemän prosenttia ei pelannut kännykällä koskaan.

5.4 Medialaitteiden tärkeys ja käytön syyt oppilaiden mielestä

Syitä, joiden vuoksi vastaaja koki jonkin medialaitteen itselleen tärkeäksi, selvitettiin kyselylomakkeen viidennessätoista kysymyksessä. Tulokset olivat melko yksiselitteisiä: viihde oli melkein kaikkien laitteiden kohdalla tärkein käyttämisen syy. Tässä alaluvussa raportoidaan tietokoneen, kännykän, tabletin, televison, musiikin, pelien ja sosiaalisten medioiden käyttämisen syyt. Kirjojen ja lehtien käytön syyt raportoitiin luvussa 5.2.

Vastaajista noin 43 prosenttia (n=66) koki tietokoneen tärkeäksi koulun ja oppimisen takia. Viihteen takia tietokone oli tärkeä 43 prosentille (n=65). 18 prosentille tietokone oli tärkeä yhteydenpidon takia. Kavereiden takia tai muusta syystä se oli tärkeä vain 14 prosentille vastaajista.

Kännykkä oli oppilaille tärkeä enemmän viihteen kuin yhteydenpidon takia. Viihteen takia kännykkä oli tärkeä noin 55 prosentille ja yhteydenpidon noin 49 prosentille. Koulun takia se oli tärkeä 25 prosentille ja muusta syystä 18 prosentille. Myös tabletti oli lähinnä tärkeä viihteen takia, eli noin 46 prosentille. Muista syistä se oli tärkeä alle 18 % prosentille vastaajista. Televisio oli viihteen takia tärkeä 65 prosentille ja muista syistä noin 15 prosentille.

Ikäryhmistä erityisesti 14-vuotiaissa korostui kännykän tärkeys viihteen takia. Vain yksi 14-vuotias ei pitänyt kännykkää viihteen takia tärkeänä, kun yli 92 prosenttia (n=13) piti sitä tärkeänä nimenomaan viihteen takia. 12–13-vuotiaissa ja 15-vuotiaissa kännykkää viihteen takia tärkeänä piti noin 60 prosenttia ja 8–11-vuotiaissa noin 40 prosenttia.

Musiikin tärkeydessä huomionarvoista oli se, että noin 21 prosentille vastaajista musiikki oli tärkeää myös jostain muusta syystä kuin viihteen tai kavereiden takia. Voisivatko oppilaat ajatella musiikin auttavan keskittymään tai rentoutumaan? Pelit olivat 60 prosentille tärkeitä viihteen takia ja muusta syystä sekä kavereiden takia noin 16 prosentille. Yhteydenpidon tai koulun takia pelit olivat tärkeitä alle 8 prosentin mielestä. Aineiston perusteella pojat pelasivat enemmän kuin tytöt. Etenkin yli tunnin päivässä (tietokoneella, kännykällä tai konsolilla) pelaavien poikien määrä oli tyttöjä suurempi.

Sosiaalisten medioiden ikäraja on yleensä 13 vuotta (esimerkiksi Facebookissa, Twitterissä, Instagramissa, Snapchatissa, YouTubessa, Google+:ssa ja Kikissä). WhatsAppin ikäraja on jopa 16 vuotta. Siksi tarkastelin sosiaalisten medioiden tärkeyttä oppilasjoukolle myös iän mukaan. Yhteensä 32 alle 13-vuotiasta (nuorimmat neljä kahdeksanvuotiaita) pitivät sosiaalisia medioita itselleen tärkeänä viihteen takia ja yhteensä 19 alle 13-vuotiasta (nuorimmat kaksi kymmenvuotiaita) pitivät niitä tärkeinä kavereiden takia. Lisäksi yhteensä 22 alle 13-vuotiasta (nuorimmat neljä kahdeksanvuotiaita) pitivät niitä tärkeinä muusta syystä ja yhteensä 17 alle 13-vuotiasta tärkeänä yhteydenpidon takia. Sosiaalisia medioita osasi käyttääkin huomattava osa vastaajajoukosta (katso seuraava luku). Näistä asioista voi päätellä, että vastaajien keskuudessa oli ollut käytössään sosiaalisen median palveluja tai sovelluksia myös sellaisilla henkilöillä, jotka olivat niiden käyttäjiksi ikärajojen puitteissa liian nuoria.

5.5 Medioiden käyttötaidot

Kysymyksessä 16 kysyttiin, miten vastaaja osasi omasta mielestään käyttää eri medialaitteita tai sovelluksia. Kysymyksessä luki suluissa ”taitavasti ja turvallisesti”, mutta muutoin käyttötaitoa ei sen kummemmin määritelty. Vastaaja sai itse harkita, oliko hänen osaamisensa ”taitavaa ja turvallista” kunkin medialaitteen kohdalla. Suurin osa vastaajista kertoi osaavansa käyttää eri laitteita tai sovelluksia. Sähköposti oli vastaajille ”hankalin” osa-alue.

Tietokonetta kertoi osaavansa käyttää 90 prosenttia (n=137), tablettia 85 prosenttia (n=129), kännykkää 95 prosenttia (n=145), Internetiä 84 prosenttia (n=127), sosiaalisia medioita 66 prosenttia (n=101) ja sähköpostia 65 prosenttia (n=98). Yli 15-vuotiasta kaikki 100 prosenttia kertoivat osaavansa käyttää tietokonetta. 8-vuotiaissa oli kolme, jotka eivät osanneet sanoa. Vain

yksittäiset vastaajat eivät osanneet omasta mielestään tietokonetta käyttää. Sosiaalisten medioiden kohdalla ei osaa käyttää -vastauksia oli hiukan enemmän, mutta silti vähänlaisesti: kahdeksanvuotiaista 25 prosenttia (n=3), 9–10-vuotiaissa noin 15 prosenttia (n=4) ja 11–12-vuotiaissa noin 10 prosenttia (n=3). Monien sosiaalisten medioiden ikäraja on 13 vuotta, joten selvästi moni alaikäinen oli käyttänyt jotakin sosiaalisen median palvelua ikärajasta huolimatta.

Tabletin kohdalla 13-vuotiaat ja sitä vanhemmat kertoivat lähes 100-prosenttisesti osaavansa sitä käyttää. 8-vuotiaista yksi vastasi ”ei” ja kaksi ”en osaa sanoa”. Kännykän kohdalla kukaan ei ollut vastannut ”en osaa käyttää”. Internetin kohdalla 12–14-vuotiaissa oli muutamia vastaajia, jotka eivät osanneet Internetiä käyttää.

9-vuotiaista kukaan ei osannut käyttää sähköpostia ja 8-vuotiaistakin vain kolme. 10–12-vuotiaista sähköpostia osasi käyttää jo noin 60 prosenttia ja 14–15-vuotiaista 90 prosenttia. Kaikki yli 16-vuotiaat vastaajat osasivat käyttää sähköpostia.

5.6 Medioista jutteleminen koulussa sekä perheen ja kavereiden kanssa

Kyselylomakkeen viimeisessä eli 19. kysymyksessä kysyttiin, haluaisiko oppilas puhua koulussa medioista enemmän vai ei. Kysymyksen saattoi käsittää siten, että siinä tarkoitettiin mediakasvatuksen tarpeellisuutta oppilaan mielestä – tai sitten yleistä medioihin liittyvistä aiheista puhumista. Perusteluille oli tilaa kysymyksen alla muutaman rivin verran ja perustelujen mukaan kysymys oli vastaajien keskuudessa käsitetty aika laajasti molemmista näkökulmista. Suurin osa oppilaista ei halunnut puhua koulussa medioista ainakaan nykyistä enempää.

Vastaajista hiukan alle kolmasosa oli sitä mieltä, että medioista pitäisi koulussa puhua enemmän. 23 prosenttia ei halunnut puhua medioista koulussa enempää ja melkein puolet eli noin 46 prosenttia (n=70) ei osannut ilmaista mielipidettään. Voi olla, että avoimempi, omaa mielipidettä tiedusteleva kysymys oli joillekin oppilaille kielellisesti hankalampi, joten siihen oli vaikea vastata.

Puolet oppilaista (n=76) oli osannut kirjoittaa perustelun omalle mielipiteelleen. Avoimien vastausten perusteella mediat käsitettiin kuitenkin pitkälti yksityisasiaksi, joiden käyttö ei kuulunut opettajalle tai luokkatovereille, tai joiden käsittely olisi vienyt koulussa aikaa tärkeämmiltä asioilta.

Jos oppilaat kaipasivat kouluun enemmän media-aiheista keskustelua, se johtui siitä että

- a) he halusivat tietoa medioiden käyttämisen turvallisuudesta
- b) peleistä ja elokuvista puhuminen on hauskaa
- c) mediat liittyvät oppimiseen

- d) medioiden tai medialaitteiden (esim. kännykät) käyttö aiheuttaa häiriöitä luokassa tai
- e) kaikki eivät osaa vielä käyttää medioita tai laitteita hyvin.

Sen sijaan jos oppilas ei halunnut puhua medioista koulussa ainakaan yhtään enempää, se johtui joko siitä, että

- a) niistä puhutaan jo tarpeeksi, asiat ovat jo tuttuja
- b) medioiden käyttö on yksityisasia (monta vastausta)
- c) medioista puhuminen ei kiinnosta (useita vastauksia)
- d) medioista puhuminen saa lapset menemään heti joillekin nettisivuille tai
- e) medioista puhuminen kuuluu vanhemmille, ei koululle.

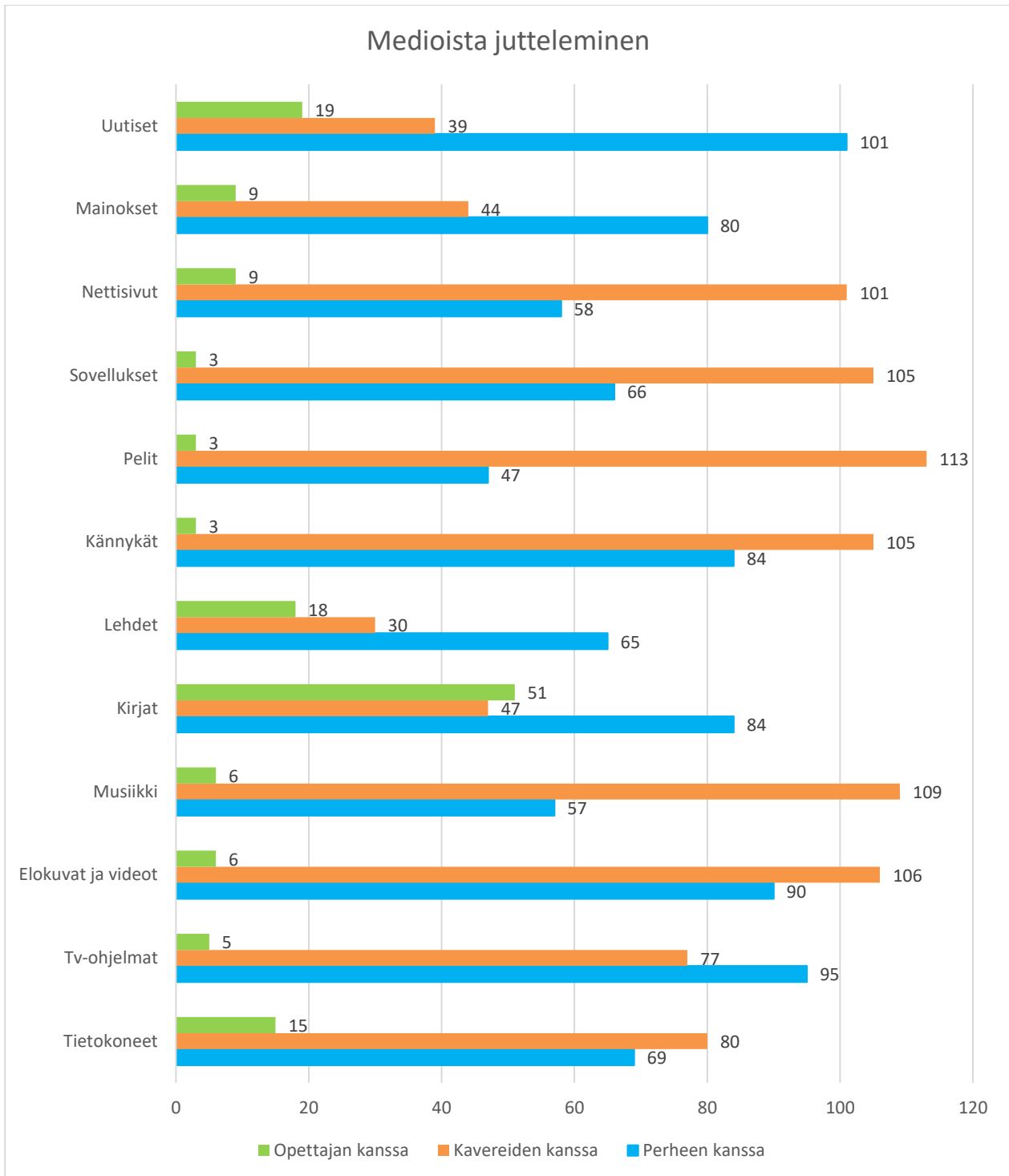
Lisää perusteluja voi lukea liitteestä 3, aivan viimeiseltä sivulta.

Kysymyksessä 17 selvitettiin oppilaiden käsitystä siitä, kuinka hyvin heidän vanhempansa olivat perillä siitä, mitä hän tekee Internetissä. Melkein 70 prosentin vanhemmat tiesivät, mitä heidän lapsensa teki netissä. Vain 12 vastaajaa eli hiukan alle kahdeksan prosenttia ilmoitti, ettei heidän vanhempansa olleet siitä tietoisia. Tämä kielteinen vastaus oli kaikista yleisin 13-vuotiailla, jotka edustivat 25 prosenttia (n=3) niistä, joiden vanhemmat eivät tienneet heidän netinkäytöstään. 8-, 14- ja 15-vuotiaiden osuudet olivat kaikki noin 17 prosenttia ja 12- ja 17-vuotiaiden noin 8 prosenttia. Kaikki 9–10- sekä 15-vuotiaat kertoivat, että heidän vanhempansa tietävät, mitä he tekevät Internetissä.

Kysymyksessä 18 kysyttiin, jutteleeko oppilas medioista perheen, kavereiden tai opettajan kanssa joskus. Määrät on esitetty seuraavalla sivulla kuviossa 13.

Kuviosta 13 näkee, että kaikista yleisimmin oppilaat (n=113) juttelivat peleistä kavereidensa kanssa. Seuraavaksi yleisimmin he juttelivat kavereiden kanssa nettisivuista, sovelluksista, kännyköistä, musiikista tai elokuvista ja videoista. Perheen kanssa oppilaat juttelivat yleisimmin uutisista (n=101) ja tv-ohjelmista (n=95). Peleistä juteltiin perheen kanssa todella harvoin (n=47), kun luvun suhteuttaa muiden kyllä-vastausten määriin perheen kanssa jutteluista.

Opettajan kanssa eri mediasisällöistä ja laitteista juteltiin vain vähän. Eniten (n=51) opettajan kanssa juteltiin kirjoista ja seuraavaksi eniten (n=19) uutisista, lehdistä (n=18) ja tietokoneista (n=15). Aika erikoisestikin vain kolme oppilasta oli vastannut juttelevansa esimerkiksi kännyköistä opettajan kanssa. Uskoisin, että monistakin mediasisällöistä ja laitteista jutellaan myös koulussa opettajan kanssa, mutta tähän kysymykseen vastatessa oppilaat ovat ehkä ajatelleet enemmän sitä, mistä aiheista he missäkin yhteydessä juttelevat *mielellään*. Voi olla, että esimerkiksi kännyköistä puhutaan koulussa vain käytäntöön ja toimintatapoihin liittyvissä yhteyksissä, jolloin vastaajat eivät laskeneet niitä kertoja kysymykseen vastatessaan.

KUVIO 13. Medioista jutteleminen perheen, kavereiden tai opettajan kanssa.

Perheen kanssa oppilaat juttelivat kaikista vähiten peleistä ($n=47$), mikä on mielestäni merkille pantavaa, pelien ollessa kuitenkin oppilaille itselleen todella tärkeä ja yleinen ajanviette. Peleille on asetettu myös erilaisia ikärajoja, joiden noudattamiseen vanhemmilla on varmasti suuri vaikutus.

6 HAASTATTELUIDEN TULOKSET

Opettajahaastatteluissa eli kolmessa yksilöhaastattelussa ja yhdessä ryhmähaastattelussa keskusteltiin oppilaiden medioiden käytöstä, opettajien omasta mediasuhteesta sekä laitteiden ja medioiden käytöstä ja mediakasvatuksesta kouluympäristössä. Haastatteluissa oli käytössä yhteinen haastattelurunko (liite 2), mutta keskustelu eteni tilanteen ja osallistujien vastausten perusteella dialoginomaisesti. Tässä luvussa esitellään opettajahaastatteluiden sisältö jaoteltuna kolmeen pääteemaan: oppilaiden medioiden käyttöön, mediakasvatukseen sekä opettajien omaan mediasuhteeseen.

6.1 Oppilaiden medioiden käyttö opettajien mukaan

Kysyin kaikissa haastatteluissa opettajilta, millaisena he näkivät omien oppilaidensa medioiden käytön. Kaikkien opettajien mukaan vieraskielisten oppilaiden medioiden käyttö ei eronnut suomenkielisistä oppilaista, vaan oli monipuolista ja ainakin ajallisesti hyvin runsasta. Kun opettajahaastattelujen tuloksia vertaa oppilaille tehtyyn mediakyselyyn, voi sanoa, että opettajat olivat hyvin perillä oppilaidensa medioiden käytöstä. Opettajat esimerkiksi arvelivat, että etenkin alakouluikäisille pelit olisivat olleet kaikista tärkeimpiä, kuten ne monille kyselyyn osallistuneille olivatkin. Oppilaista pelasi tietokoneella, kännykällä tai konsolilla melkein joka päivä melkein puolet. Lisäksi opettajat arvelivat kännyköiden olevan yleisesti oppilaille erittäin tärkeitä. Opettajien mukaan suurimmalla osalla alakouluikäisillä oli kännykät, joilla pääsi nettiin.

”Moni oppilas puhuu paljon erityisesti pelaamisesta. Koulussa tulee paljon esille, millä sivuilla kotona on käyty ja mitä pelejä pelattu. Kun kysyn oppilailta, mitä kuuluu ja miten menee, niin monesti se sitten liittyy hyvin paljon siihen, että mitä on pelannut tai mitä on netissä tehnyt. Aika paljon niiden tekemiset liittyy niihin. Ja kavereiden kanssa oleminenkin on monesti sitä, että pelataan tai ollaan.. ja sitten toisaalta se, että muutamilla lapsilla on sitten se, että heillä EI ole kotona käytössä mitään, tietokonetta edes välttämättä, että on hyvinkin eri tasolla tai erit ne käyttömahdollisuudet.”

Alakoulun S2-opettaja, luokanopettaja

Vieraskielisten oppilaiden medioiden käyttö näyttäytyi opettajille samanlaisena kuin suomenkielistenkin lasten ja nuorten – kuitenkin sillä erotuksella, että vieraskielisistä vain harva lukee kirjoja tai lehtiä ja moni käyttää medioita jollain muulla kielellä kuin suomeksi – katsoo siis esimerkiksi omankielisiään televisio-ohjelmia ja lukee omankielisiään juttuja ja uutisia. Perheissä seurataan omankielisiä tv-kanavia ja luetaan omankielisiä uutisia. Opettajien mukaan monet eivät lue suomalaisia uutisia ja lehtiä ollenkaan. Kaikissa haastatteluissa tuli esille, että mediat ovat vieraskielisille tärkeä linkki lähtömaahan ja siellä asuviin tuttuihin ja sukulaisiin.

Yhden opettajan mukaan kodin ja koulun välinen ero mediaympäristössä saattaa johtaa jopa ristiriitaan. Joidenkin lasten vanhemmat haluaisivat lapsensa katsovan ja lukevan vain omankielisiä ohjelmia ja juttuja, kun taas lapsi haluaisi sopeutua Suomeen ja oppia suomen kielen ja kulttuuriset tavat. Opettaja kertoi jutulleensa työkavereidensa kanssa siitä, että tähän ristiriitaan pitäisi jollakin tavalla jopa puuttua, koska oppilaan kannattaisi saada integroitua myös suomenkieliseen mediakulttuuriin. Opettaja kuitenkin piti myös tärkeänä sitä, että oppilas saa ylläpitää omaa äidinkieltään medioiden avulla.

”Joissakin vieraskielisten lasten kodeissa on hirveen tarkkaa se, että kuunneltais vaan omankielisiä tai luettais, että vaan omankielisiä mediota seurattais. Ollaan mietitty, et kaikki ei ehkä oo sopeutunu, tai ehkä ne ei oo ajatellu, että ne jää tänne lopullisesti. Niin ne halua ylläpitää sitä aika vahvastikkin, niin.

Ollaan (työkavereiden kanssa) mietitty sitä ristiriitaa, mikä joillain lapsilla on siitä, että ne tavallaan haluaisi kokea olevansa tosi suomalaisia, ja sitten kotona on vahva sellanen et ”ei Areenasta katota suomi-ohjelmia”, vaan pitää kattoo jonkun arabiohjelman.

Opettajat on yrittäny vanhempainvarteissakin sanoa, et hei oisko mahollista, että toimisitte toisin. Ja siinä tuntuu, että menee vähän niinkun toisen varpaille, että voiko toiselle sanoo, että.. Onhan sen oman äidinkielenkin ylläpito tosi tärke asia, mut että.. Et sellanen jännä ristiriita!”

Alakoulun S2-opettaja, luokanopettaja

Haastatteluihin osallistuneet opettajat katsoivat tärkeäksi sen, että koulussa oppilas saa mahdollisuuden tutustua suomenkielisiin kirjoihin, lehtiin, televisio-ohjelmiin, Internet-sivuihin ja laitteisiin. Suomalaiset mediat nähtiin tärkeiksi kielen oppimisen kannalta. Opettajien mukaan monet vieraskieliset oppilaat eivät lue ainakaan suomenkielisiä kirjoja tai lehtiä. Kyselyni perusteella vieraskieliset oppilaat lukivat kirjoja ainakin muutaman kerran kuussa. Lehtiä he lukivat harvemmin tai eivät koskaan. Kyselyssä ei kuitenkaan kysytty juuri suomenkielisten kirjojen tai lehtien lukemisesta, vaan oppilaat saattoivat lukea niitä omalla äidinkielellään tai esimerkiksi englanniksi.

”Vieraskieliset lapset, niille on aika korkea kynnyks kynnys lukee kirjoja, tai että moni mulla käy juuri opettelemassa sitä kirjojen lukemista. Kun ei kotona sitten tuu luettua tai ei ymmärrä mitä siinä on niinkun siin kirjas ollu. Moni opettaja on multa nimenomaan pyytäny, että auttais siinä kirjojen lukemisessa.”

Alakoulun S2-opettaja, luokanopettaja

”Oppilaat ei varmaan hirveesti uutisia lue, se mitä on joskus puhuttu, et ootteko lukenu tai ootteko nähny, mitä on just esim. Aamulehdessä, uutisissa tai televisiossa ollu, niin aika vähäseks jää se porukan määrä, ketkä on kerenny kuulla siitä jutusta. Osalla porukasta vaikuttaa ihan se, että jos perheessä ei puhuta suomen kieltä perheen kielellä, niin ei ne nyt suomalaista aamulehteekään lue.”

S2-opettaja, yläkoulu

Opettajien mukaan medialaitteiden omistaminen jakaa oppilaita eli heidän mukaansa osalla vieraskielisistä lapsista ja nuorista ei ole kotona kännykkää tai tietokonetta, ja toisilla on kaikki uusimmat laitteet ja välineet. Oppilaskyselyn perusteella suurimmalla osalla oppilaista oli kännyköitä, tietokoneita ja televisioita käytössään. Kyselyssä ei tosin määritelty kännykkää erikseen älypuhelimeksi, joten voi olla, että joillakin vastaajilla ei ollut käytössään sellaista puhelinta, jolla pääsisi esimerkiksi selaamaan Internetiä. Kyselyn perusteella laitteita oli kuitenkin kaiken kaikkiaan monipuolisesti saatavilla. Opettajien kannattaa kuitenkin aina muistaa se, että yksilöiden välillä voi tässäkin asiassa olla eroja.

”Munkin oppilailla, niin mä tiedän, että kaikilla ei oo älypuhelimia, näillä vieraskielisillä lapsilla. Et he ei sit varmaan niinkun kotona pysty välttämättä millään, jos ei oo tietokonetta, eikä tablettia, niin.. mutta onneks koulussa on sitten.”

Alakoulun S2-opettaja, luokanopettaja

Haastatteluissa keskusteltiin myös oppilaiden mediataidoista. Haastattelujen kautta haluttiin selvittää, kuinka hyvin heidän oppilaansa osasivat opettajien mielestä käyttää eri laitteita, hakea tietoa, ymmärtää lukemaansa ja lukea mediatekstejä kriittisesti, kuinka hyvin he osaavat suojella itseään Internet-ympäristöissä sekä kuinka hyvin he hallitsivat käyttäytymis- ja keskustelutaidot Internetissä ja sosiaalisissa medioissa eli taisivat niin sanotun netiketin pelisäännöt. Lisäksi opettajilta kysyttiin oppilaiden luovista ja esteettisistä taidoista mediasisältöjen tuottamiseen liittyen. Myös ne ovat tärkeitä mediataitoja.

Kaikki haastateltavat ilmaisivat oppilaiden kriittisissä mediataidoissa olevan puutteita. Toinen puute nähtiin turvataidoissa. Sen sijaan laitteiden ja sovellusten käyttötaito sekä erilaisten sisältöjen itse tuottaminen nähtiin henkilöstä ja hänen kiinnostuksestaan ja innostuksestaan riippuvaisena asiana.

”Kyl mä luulen, et sellanen niinku, semmosen niinku luotettavan tiedonhankinnan taitoja, et mikä on luotettava, et sellanen kriittisyys olisi tarvittava. Ja jos mä aattelen sosiaalista mediaa, niin kyllä se turvallisuus, oma turvallisuus siellä. Kyllä myös tietysti hyvä käytös siellä sosiaalisessa mediassa. Sellasia asioita varmaan niinku pitää vielä korostaa. Että kuitenkin kun, varsinkin tuollanen nuori, joka häilyy siellä lapsuuden ja aikuisuuden rajamailla, saattaa oikeesti joutua hankaluuksiin, jos ei oo tietoo siitä, miten toimia tai suojella itseään.”

Peruskoulun äidinkielen ja kirjallisuuden opettaja, S2-opettaja

Opettajien vastaukset oppilaiden medioiden käyttötaitoihin liittyen on koottu taulukkoon 2.

TAULUKKO 2. Oppilaiden mediataidot opettajien mukaan.

	Laitteiden ja sovellusten käyttäminen	Kriittinen lukutaito ja tiedon hakeminen	Käyttäytymis- ja keskustelutaidot	Turvataidot	Luovat ja esteettiset taidot
<i>alakoulun S2-ope, luokanope</i>	oppivat nopeasti kymmensormi-järjestelmän hallinta oppilailla puutteellinen	tiedonhaku ja luetun ymmärtämisen vaikeaa	kiusaaminen siirtynyt nettiin (esim. ilkeiden viestien lähettely, toisen salasanojen paljastaminen) isommilla oppilailla kännykät liikaakin esillä	ahdistaviin mediasisältöihin törmätään usein	tykkäävät kokeilla
<i>äidinkielen opettaja, S2-opettaja</i>	opettaja voi oppia oppilailtaan muuttuvasta mediamaailmasta	tekijänoikeudet ja muut lupa-asiat hankalia (plagiointi)		turvattomuus sosiaalisessa mediassa (esim. kuvien leviäminen) ikärajojen noudattamattomuus	

<i>yläkoulun S2-opettaja</i>	medioiden käyttö on viihdepainotteista (musiikki, videot, surffailu, yhteydenpito) ns. ”tärkeämpien” työkalujen (kirjoitusohjelmat, sähköposti) osaaminen vaihtelee paljon	tiedonhakutaidot vaihtelevat oppilaskohtaisesti luotettavan tiedon tunnistaminen on hankalaa uutisten lukeminen on oppilaille kielellisesti raskasta, joten se ei kiinnosta	lapset saattavat taitaa netiketin jopa aikuisia paremmin kännykät kädessä liikaakin	kyse on enemmän välinpitämättömyydestä kuin tiedonpuutteesta (ikärajojen noudattamisessa, salasanojen turvaamisessa) riippuu henkilöstä	
<i>peruskoulun S2-opettajat (ryhmähaastattelu)</i>	laitteiden omistaminen ja niiden käyttäminen vaihtelevat paljon		nettikiusaamista ja kiusantekoa esiintyy runsaasti kännyköistä joutuu huomauttamaan	ikärajoja ei noudateta mediat valvottavat lapsia öisin	

6.2 Mediakasvatus – medioiden käyttöä ja käyttöohjeita

Opettajat käsittivät mediakasvatuksen sekä medioiden käyttämiseksi että erilaisten ”käyttöohjeiden” antamiseksi. Medioiden käyttäminen opetuksessa toteutui konkreettisesti kaikilla opettajilla. Konkreettisia esimerkkejä olivat sanomalehtiwiikko, googlettaminen yhdessä oppilaiden kanssa, iPadeilla työskentely, ohjelmien ja kuunnelmien katselu netistä sekä erilaisten oppimissovellusten ja -peliin käyttäminen.

Opettajien mukaan oppilaat tarvitsevat kyllä ohjeita medioiden käyttöön. Haastatellut korostivat lähdekritiikkiä, lainauskäytäntöjä ja turvallisuusasioita. Oppilaat tarvitsevat opastusta tiedonhaussa. Lähteiden merkitseminen ja isompien kokonaisuuksien hahmottaminen lukiessa olivat opettajien mukaan oppilaille hankalia asioita. Laitteiden käytössä oppilaat ovat sen sijaan näppäriä ja nopeasti oppivia. Yksi opettaja kuitenkin mainitsi, että lasten osaaminen on paljolti (luokan)opettajasta riippuvaista. Laitteita ja sovelluksia on käytettävä aktiivisesti, jotta niitä osataan hyödyntää. Erot osaamisessa kasvavat jo ennen yläkouluun menoa, jos joku opettaja ei anna oppilaiden käyttää laitteita ja sovelluksia ja toinen hyödyntää niitä opetuksessaan jatkuvasti. Opettajien käsitykset mediakasvatuksesta on koottu seuraavalle sivulle taulukkoon 3.

TAULUKKO 3. Mitä mediakasvatus on opettajien mukaan?

	Laitteiden ja sovellusten käyttämistä opetuksessa	Ongelmatapauksiin puuttumista	Vuorovaikutustaitojen opettamista	Kriittisen medialukutaidon opettamista	Luovaa kokeilua ja tuottamista
<i>alakoulun S2-ope, luokanope</i>	iPadien, tietokoneiden ja puhelinten käyttö luokassa	opettajat setvivät oppilaiden internetissä tapahtuneita riitoja ja kiusaamista kuraattorin oppitunteja hyvästä nettikäyttäytymisestä ja lainsäädännöstä plagiointiin puuttuminen	kuraattorin oppitunnit nettikäyttäytymisestä ja lainsäädännöstä opettaja joutuu puuttumaan oppilaiden välisiin riitoihin ja nettikiusaamiseen	oppilaiden kanssa harjoitellaan nimenomaan lukemista, tiedonhakua ja luetun ymmärtämistä	iPadeilla tehdään esitelmiä, videoita ja animaatioita, otetaan kuvia ja kirjoitetaan
<i>äidinkielen opettaja, S2-opettaja</i>	sosiaalisen median, sanomalehtien, kirjojen ja laitteiden käyttämistä monin eri tavoin kaikilla oppitunneilla suomenkielisten mediasisältöjen käyttöön kannustamista	tiedon käyttämisen sääntöjä pitää aina tarkentaa (plagioinnin ehkäisy) turvallisuus ja itsensä suojeleminen internetissä	opetussuunnitelmassa pitää huomioida nettiturvallisuus, nettikäyttäytyminen ja muu mediakasvatus	tiedonhaun ja tiedon käyttämisen opettaminen	
<i>yläkoulun S2-opettaja</i>	Kahootit ja muut sovellukset välikevennyksinä			tiedonhaun opetus, lähdekritiikki ja sisältöjen kriittinen arviointi (ensisijainen merkitys)	yhdessä kirjoittaminen tv:tä apuna käyttäen
<i>peruskoulun S2-opettajat (ryhmähaastattelu)</i>	pelit, sovellukset ja laitteet opetuksen keventäjinä ja tehostajina (ei sosiaalisia medioita ikärajojen takia)	oppilaiden keskinäisten välien selvittely ja nettikiusaamiseen puuttuminen			esitelmien ja kirjoitelmien tekeminen Office-ohjelmistoilla, yhdessä kirjoittaminen tv:tä apuna käyttäen

Haastattelujen perusteella vaikutti siltä, että vaikka opettajat itse käyttäisivätkin usein tunneilla esimerkiksi tietokonetta näyttäen sieltä kuvia ja videoita, saavat oppilaat itse käyttää laitteita harvemmin. Kännyköiden, tablettien ja tietokoneiden – kameroista ja muista erikoisemmista laitteista puhumattakaan – mukaan ottaminen opetuksessa oppilaiden käyttöön nähdään edelleen harvinaisena ”erityistekemisenä” tai palkintona. Niiden antaminen oppilaiden itsensäkin käsiin on kuitenkin opettajien mukaan viime vuosina yleistynyt huomattavasti. Osasyyn siihen voi olla se, että koulut ovat tehneet laitehankintoja. Kaikissa tutkimukseen osallistuneissa kouluissa luokkien oli mahdollista varata käyttöönsä sekä tietokoneita että iPadeja tai muita tablet-laitteita, ja niitä käytettiin ainakin silloin tällöin. Lisäksi opettajat pitivät medioiden ottamista tunnille mukaan tärkeänä sen takia, että ne ovat ”nykykoululaisten ja opiskelijoiden jokapäiväisessä elämässä koko ajan mukana”, kuten eräs haastatelluista ilmaisi.

”(Mediakasvatus on) sekä käyttöä, että sitte tällasta, käyttöohjeita siinä mielessä, konkreettinen käyttö, käyttöohjeita, eli kaikki tällanen turvallisuusasiat, mitä mistäkin löytyy, mitä mihinkin voisi käyttää, sitten tietysti etenkin sisältöjen kriittinen arviointi, kun aattelee, että aine on äidinkieltä lähinnä liippaava, niin sitä lähdekritiikkiä esmeks, mitä voi uskoa. Niin se liittyy tietysti kans olennaisesti siihen, mihin tietoon uskaltaa luottaa.”

Yläkoulun S2-opettaja

”Niin vieraskielisten kuin suomenkielistenkin opetuksessa median osuus on varmasti lisääntynyt, näidenkin vuosien aikana mitä mä oon opettajana ollu. Et se on tavallaan myöski silleen arkipäiväistynyt. Ja mediathan niinku muuttuu, ja median käyttö muuttuu, et se on varmasti osa tätä koulumaailmaa. Ja myöskin opetussuunnitelmiäkin siinä mielessä.”

Peruskoulun äidinkielen ja kirjallisuuden sekä S2:n opettaja

”Monet opettajat hyödyntää nettiä tietolähteenä ja näyttää kuvia ja videoita. Ja nyt kun on kaikissa luokissa dokumenttikamerat ja joko videotykki tai taulu tai telkkari, mistä näyttää, niin onhan se aika luonteva osa miltei kaikkien opetusta. Ja nyt kun on ne iPadit tullu meille niin paljon tehdään kaikkia sitte tiedonhakujuuttuja niillä. Ja tehdään esitelmiä ja videoita ja animaatioita ja tällasia. Että on se selvästi lisääntynyt. Tai arkipäiväistynyt. Joka päivä jollain luokalla ne iPadit on täällä käytössä. Ne on selvästi otettu haltuun ja pienemmätkin ottaa kuvia omista töistään ja kirjottaa just jonkun tarinan ”nallen ympärille” jonka on ensin ommellu.”

Alakoulun S2-opettaja, luokanopettaja

Opettajat kertoivat medioiden käytön olevan tärkeää S2-opetuksessa erityisesti kielen oppimisen kannalta. Siitä, miten medioita oppitunneilla käytetään, nostettiin esimerkiksi myös valtakunnallinen sanomalehti viikko.

Tietysti perinteisin sellanen mediakasvatukseen liittyvä opiskelukokonaisuus on ehkä tää sanomalehti viikko, jota vietettiin taas vasta. Elikkä tota siellä vähän erilaisella intensiteetillä opiskellaan sanomalehtien avulla ja luetaan sanomalehtiä, joka toisaalta on jo aika harvinainen monissa suomalaisissakin kodeissa. Sanomalehtiä luetaankin paljon netistä, tai nettiversioita.”

Peruskoulun äidinkielen ja kirjallisuuden opettaja, S2-opettaja

”Medioiden käyttö on tärkeää vieraskielisille erityisesti, kun sieltä löytää sen omankielisenkin jutun sitten. Tai että sä voit lukea sen saman maantieteen jutun omalla kielellä vaikka joltain wikipedian sivulta. Niin sit sä ehkä tajuut sen, et mitä toi opettaja ehkä oikeesti yrittikään sanoa. Että ne saattaa niinku omalla kielellään sitte ymmärtää sen asian, vaikka ne ei ois suomeks vielä sitä tajunnu.”

Alakoulun S2-opettaja, luokanopettaja

Opettajat kokivat, että heidän tulee ohjata oppilaiden medioiden käyttöä ihan jo työnsäkin puolesta. Haastattelujen perusteella vaikuttaisi siltä, että opettajat kokevat mediakasvatuksen tärkeäksi työssään lasten ja nuorten kanssa, sekä kasvatuksen että opettamisen kannalta.

”Suomenkielisen median käyttöön kannustan noin niinku työni puolesta. Et mä kannustan oikeestaan aika paljonkin, et esim. YLE Areenasta mä kannustan noiden suomenkielisten ohjelmien, joista mä toivoisin noiden innostuvan ja kiinnostuvan. Ja tietysti me luetaan kirjoja, ja myöskin yritän esitellä lehtiä, ja toivon et he innostuis suomenkielisen median käytöstä. Siihen mä kannustan heitä erityisesti. Tietysti myös niinkun tämmösiä erilaisia oppimisperlejä ja muuta tämmöstä esittelen, että sitä teen ihan työni puolesta.”

Peruskoulun äidinkielen ja kirjallisuuden sekä S2:n opettaja

”Mediakasvatusta tarvitaan vieraskielisten opetuksessa ihan varmasti jo pelkästään senkin takia, että siellä on ne kaikki sanakirjat käytössä ilmaseksi ja lapsi saa googlesta katottua, mitä jokin sana tarkoittaa, niin sieltä tulee heti joku kuva, tai hyviä ohjelmia, mitä ne vois seurata sieltä helposti. Ja niinku oppia sitä kieltä lisää. Ihan varmasti on valtavastikin hyötyä. Ja kaikkia pelejä ja muita sellasia opetusjuttuja on, mitä voi sitten kotona vapaa-ajalla tehdä, kunhan vaan on tavallaan täällä vinkannu, että katoppa areensta suomenkielisiä ohjelmia tai teppä kirjakujan sivuilla tehtäviä.”

Alakoulun S2-opettaja, luokanopettaja

Opettajien mielestä koulujen mediakasvatuksen on syytä olla sekä keskustelevaa, neuvovaa että määräävää/rajoittavaa. Kolmessa keskustelussa neljästä nousi esiin huoli siitä, että oppilaat näkevät netissä sopimatonta, heille haitallista materiaalia, ja kaksi opettajaa koki, että mahdollisuudet valvoa oppilaiden netinkäyttöä ovat riittämättömät. Kolmessa haastattelussa neljästä opettajat myös kertoivat kohtaavansa työssään nettikiusaamista ja/tai joutuvansa usein selvittelemään oppilaiden netissä esiintyneitä riitoja ja kiusaamista. Yksi opettaja seitsemästä kertoi, ettei oppilaiden medioiden käytössä ole ollut ongelmia.

”Lapsi löytää aina silti niitä semmosia, mihin me ei haluttaisi, että ne menee. Et kuinka opettaja pystyy oikeesti valvomaan sitä, että mitä kaikkee ne sieltä löytää ja näkee ja miten ne siihen sitte suhtautuu. Että pystyis sit, jos ne löytää sieltä sellasta, mitä ne ei ymmärrä tai käsitä tai näin, et sillonhan meillä pitäis olla keinot puuttua ja puhua niitten kanssa siitä ja kertoo, että miksi tää ei oo sulle suotavaa ja toivottavaa ja... Mä oon kysyny opetuspäälliköltä ja muiltakin, et millä me taataan se, että me aikuisetkin pidetään huolta siitä lapsen turvallisuudesta ja sitkun ne vanhemmat ei siellä kotona tiedä mitä ne lapset siellä koneella tekee.”

Alakoulun S2-opettaja, luokanopettaja

”Niil on älypuhelimet joilla ne pääsee ihan niinku mihin vain, niillä on kotona netit käytössä ja kaikki, et tavallaan vanhemmatkaan ei tiedä sitä, että mitä ne lapset siellä aina tekee. Eikä pysty niinkun kontrolloimaan sitä. Et siinä mun mielestä lapset on tavallaan aika heitteillä. Tai tietyllä tavalla sellases tilanteessa, että niillä ei oo välttämättä itellä mitään keinoja käsitellä sitä.”

Alakoulun S2-opettaja, luokanopettaja

Nettikiusaamista tapahtuu yleensä oppilaiden vapaa-ajalla, mutta se vaikuttaa oppilaiden välisiin suhteisiin ja siten myös koulunkäyntiin ja oppimiseen. Opettajat kokivatkin, että kiusaamiseen puuttuminen on muuttunut monimutkaisemmaksi ja monimuotoisemmaksi. Myös opettajat joutuvat välillä olemaan mukana oppilaiden WhatsApp-ryhmissä setvimässä viestittelyjä ja sanomisia. Seuraava katkelma on litteroidusta ryhmähaastattelusta ja kuvaa opettajien kokemuksia nettikiusaamisesta ja sen ilmenemistä heidän työssään vieraskielisten opettajina.

”Mulla oli kerran niin, että mä aukasin sen (WhatsApp-)ryhmän, niin siellä oli just sillon joku kriisi menossa. Se oli hyvä, että mä pääsin käsiksi siihen. Mä sovin heti niiden osapuolten kanssa, että huomenna puhutaan, ja ne voi rauhoittua siellä. Se oli sillon niin akuutti kriisi, että oli hyvä, et mä olin siellä sillon.”

Opettaja 4

”Yks kiusaamisen muoto on tullu lisää, ku noi periaatteessa tapahtuu vapaa-ajalla, eikä liity kouluun, mut sit kuitenkin noi kaikki liittyy aina kouluun. Nii kyllä siinä on enemmän sitä pengottavaa. Et on se siinä mielessä kyllä hankaloittanu.”

Opettaja 2

”Ne näkyy koulussa, vaikka ne ois alkanu muualla.”

Opettaja3

”Ja kyllä niihin sillon täytyy täällä koulussa puuttua.”

Opettaja 1

”Mut et ymmärtää, millon läppä muuttuu kiusaamiseksi, nii se raja ei oo kaikilla ihan selkeä, ja tavallaan keskustelujen kautta sitä avataan. Että tää ei oo enää läppää, tää ei oo enää hauskaa, vaan tää on jo kiusaamista. Et tavallaan sitä ei oo aina tarkotettu kiusaamiseksi.”

Opettaja 2

6.3 Opettajien oma medioiden käyttö

Haastattelemani opettajat olivat iältään noin 30–40-vuotiaita. Kaikille heille yhteistä oli se, että he kokivat olevansa vähän jäljessä teknologian kehityksessä. Kaikki sanoivat, että uusia laitteita ja sovelluksia tulee sitä tahtia, että kehityksessä on mahdotonta pysyä täysin mukana, vaikka mediamaailman ilmiöiden ymmärtäminen on opettajan työssä tärkeää. Opettajat kuitenkin sanoivat, että opettajan ei tarvitse olla kaikkien uusien juttujen käyttäjä, vaan luottivat siihen, että opettaja saa uusista ilmiöistä riittävästi tietoa juurikin mediasta, oppilailta ja esimerkiksi oppimateriaalien tekijöiltä. Haastatellut suhtautuivat uusien medioiden tulemiseen ja menemiseen huumorilla.

Monipuolisuus kuvasi opettajien medioiden käyttöä ainakin oppilaisiin verrattuna. Kun oppilaiden medioiden käytössä painottui viihteellisyys, opettajille tärkeitä olivat yhteydenpito, oppiminen ja median hyöty työvälineenä. Opettajat hyödynsivät tieto- ja viestintäteknikkaa sekä eri medioita opetuksen suunnittelussa ja valmistelussa paljon. Esimerkkeinä käytettiin wikipediaa, uutissivustoja, verkkopohjaisia oppimateriaaleja ja opetukseen tarkoitettuja linkkejä. YLE Arena ja YLE Oppiminen mainittiin haastatteluissa usein kysyttäessä suosituimpia verkkosivuja. Opettajien sosiaalisen median käyttäminen vaihteli – kaksi opettajaa ei käyttänyt sosiaalisia medioita ollenkaan ja yksi sanoi roikkuvansa niissä liikaakin. Opetuksessa ainakin osa haastatelluista oli hyödyntänyt myös sosiaalisia medioita – ainakin, jos Microsoftin Office365-ohjelmistopakettien vuorovaikutteiset ja yhteiskäytölliset toimisto-ohjelmat laskettiin sellaisiksi.

7 YHTEENVETO JA VERTAILU AIEMPIIN TUTKIMUKSIIN

Melkein kaikilla oppilailla oli mahdollisuus käyttää kotona kännykkää, televisiota ja tietokonetta. Etenkään tietokoneen omistamista ei kuitenkaan voi pitää itsestänselvyytenä, koska viiden oppilaan kotona sitä ei ollut ollenkaan ja myös opettajahaastatteluissa yksi opettajista kertoi tietävänsä, ettei kaikkien oppilaiden kotona niitä ollut. Opetuksen kannalta voi kuitenkin pitää varmana, että ainakin pienryhmissä työskennellessä joka ryhmästä löytyy joku, jolla on kännykkä tai tabletti ja vähintään kotona oma tietokone. Myös muut medialaitteet, eli televisiot, musiikkisoittimet ja pelikonsolit ovat oppilaille tuttuja. Jopa yllättävän monella oppilaalla oli oma televisio tai oma pelikonsoli. Mp3-soitinta ei ollut monilla oppilailla, mikä viittaa siihen, että soittimet ovat jo vanhentunutta tekniikkaa. Musiikkia kuunnellaan nykyään tietokoneelta tai omalta älypuhelimelta.

Suurin osa kyselyn tuloksista oli linjassa aiempien tutkimustulosten kanssa, mutta myös joitakin yllättäviäkin asioita paljastui. Aivan kuten suomenkieliset, vieraskieliset käyttivät eri medioita ja mediavälineitä monipuolisesti ja paljon. Kännykkä oli suosituin laite, joka oli omana yli 90 prosentilla vastaajista. Yllättävää oli oppilaiden ostokäyttäytyminen tietokoneella. Kyselyn perusteella yli seitsemän prosenttia osteli tietokoneella tuotteita joka päivä ja melkein 10 prosenttia melkein joka päivä. Puolet vastaajista teki siis ostoksia tietokoneella ainakin muutaman kerran kuussa ja yli 76 prosenttia oli tehnyt ostoksia tietokoneella ainakin joskus. Määrät ovat mielestäni isoja ottaen huomioon oppilaiden iän. Joka päivä ostoksia tekevistä 45 prosenttia (n=5) oli 11-vuotiaita ja 18 prosenttia (n=2) 13-vuotiaita. Muutaman kerran kuussa tuotteita ostelevista 19 prosenttia oli 13-vuotiaita ja 17 prosenttia 15-vuotiaita, ja muiden ikäluokkien osuudet olivat tasaisesti pienempiä. Sukupuolten väliltä löytyi eroavuutta siten, että melkein joka päivä ostoksia tekevistä 80 prosenttia oli tyttöjä.

Oppilaiden ostokäyttäytymistä netissä pitäisi mielestäni tutkia tarkemmin esimerkiksi haastattelemalla. Jos tutkimustulos pitää paikkansa eikä ollut esimerkiksi kielestä johtuvan väärinymmärryksen seurausta, olisi kiinnostavaa tietää, mitä oppilaat ostavat, paljonko he kuluttavat nettiostokseen rahaa ja kuinka perheissä suhtaudutaan lasten ja nuorten nettiostamiseen.

Aineistoa kuvasi paljolti se, että jokin vastausvaihtoehdoista oli usein selkeästi muita suositumpi sukupuolesta ja iästä riippumatta. Lisäksi aineisto seurasi vahvasti aiempien tutkimusten tuloksia, eli kaikkien peruskouluikäisten medioiden käyttö seuraa samaa trendiä. Joitakin erojakin löytyi. Esimerkiksi vuonna 2012 maahanmuuttajataustaiset oppilaat käyttivät runsaasti erityisesti internetiä ja katselivat paljon televisiota (Raunio 2012, 20; Soininen 2012, 22). Nyt televisiota katseltiin vähemmän. Arvelen syyksi älypuhelinien yleistymisen – muut toiminnot ja pelaaminen vievät aikaa video-ohjelmien katselulta. Toisaalta esimerkiksi YouTuben suosio on kasvanut viime vuosina räjähdysmäisesti, koska ihmiset pääsevät käyttämään sitä helposti puhelimillaan (Perez 2015).

Lukeminen oli yhtä yleistä sekä tytöillä että pojilla, mikä oli hiukan aiempien tutkimustulosten vastaista. Tytöt kuitenkin kävivät poikia ahkerammin kirjastossa. Kaiken kaikkiaan kirjastossa käyminen oli vastaajien keskuudessa melko harvinaista. Kirjastojen käyttämistä on tutkittu aiemmin melko paljon ja esimerkiksi Koskisen (2012) mukaan eniten kirjaston käyttämistä estävät ajanpuute ja pitkät välimatkat. Koskisen (2012, 93–94) mukaan tulos on kuitenkin ollut sikäli ristiriitainen, että eniten ajan kulumisen on haitannut kirjastossa vähiten käyviä. Koskinen esittääkin todellisen syyn olevan se, ettei kirjasto yksinkertaisesti kiinnosta tai ettei siellä käymiseen ole tarvetta. Omat tulokseni tukevat Koskisen päätelmää, koska tulosteni perusteella lapset ja nuoret käyttävät eniten sellaisia medioita ja palveluja, joilla he näkevät olevan eniten viihdearvoa. Tutkimukseni mukaan kirjat ja lehdet ovat oppilaille tärkeitä koulun ja oppimisen takia tai jostakin muusta syystä. Todennäköisesti sen takia niitä myös käytetään vähemmän.

Raunion (2012, 20) mukaan radion kuuntelu ja lehtien lukeminen eivät ole maahanmuuttajataustaisten keskuudessa yleisiä, mikä johtuu vaikeudesta ymmärtää kirjoitettua suomen kieltä. Suomalainen musiikki ja radio-ohjelmat eivät myöskään välttämättä vetoa maahanmuuttajayleisöön. En voi olla väitteen paikkaansa pitävyydestä varma omien tulosteni puitteissa, mutta selitys on mielestäni opettajahaastatteluidenkin valossa melko hyvä kuvaamaan vieraskielisten oppilaiden lukuharrastuksen vähäisyyden syitä.

Livingstonen ym. (2011) mukaan lapsista ja nuorista suurin osa pelkää ja tekee netissä läksyt. Heidän mukaansa muu, monipuolisempi ja vuorovaikutteisempi toiminta edustaa medioiden käytössä ylempää, vaativampaa tasoa, johon vain harva yltää. Ilmiö oli nähtävissä omassa tutkimuksessani, sillä vain harva oppilaista kirjoitti blogia tai jakoi tekstejään, kuviaan tai videoitaan nettiin. Blogia kirjoitti tutkimukseeni osallistuneista noin kuusi prosenttia ja iältään nämä oppilaat olivat 9–13- ja 15-vuotiaita. Tutkimukseni mukaan oppilaat käyttivät tietokonetta paljon tiedon hakemiseen ja läksyjen tekemiseen – ehkä jopa enemmän, kuin Suomessa

keskimäärin. Livingstonen (2011) ym. mukaan Suomessa lapset ja nuoret pelaavat yleisemmin kuin missään muualla Euroopassa, eli tutkimukseni osallistujat olivat tietokoneen käytössään ”eurooppalaisempia” kuin suomalaiset keskimäärin. Läksyjen tekeminen koneella riippuu kuitenkin paljon opettajan ohjeista ja vaatimuksista, joten tuloksen voi nähdä tapaus- ja jopa koulukohtaisena.

Tutkimastani lapsijoukosta lähes 90 prosenttia pelasi päivittäin ainakin jonkin verran, joten digitaalisten pelien pelaamisen voisi sanoa olevan vieraskielisten lasten ja nuorten keskuudessa todella yleistä, aivan kuten suomenkielisten lasten ja nuorten, sekä eurooppalaisten lasten yleisesti. Jos kuitenkin laskee aineistoni olevan suoraan verrattavissa mediabarometrin tuloksiin, vieraskieliset lapset pelaavat hiukan suomalaisia vähemmän. Vieraskielisistä ollenkaan ei pelannut 12,7 prosenttia, kun taas suomenkielisistä vain viisi prosenttia ei pelannut ollenkaan (vuonna 2011) tai pelasi vain hyvin vähän.

Tutkimukseni kuitenkin suoritettiin ennen Nianticin Pokémon GO -pelin julkaisua. Loppukesästä 2016 Pokémon aiheutti piikin kännykkäpelaajien määrässä, joten tulokset olisivat pelin julkaisun jälkeen saattaneet näyttää erilaisilta. Digitaalisten pelien pelaaminen on muutenkin jo saattanut muuttua vuodesta 2011, vaikka sittemmin isoja valtakunnallisia tutkimuksia aiheesta ei ole tehty. Joka tapauksessa tutkimustulosteni perusteella vieraskielisistä lapsista ja nuorista kännykällä pelasi joka päivä melkein 50 prosenttia ja konsolilla sekä tietokoneella (jotka olivat kännykkäpelaamista huomattavasti harvinaisempia) molemmilla ainakin muutaman kerran kuussa melkein 60 prosenttia.

Pelaaminen oli jonkin verran sukupuolittunutta. Pelit olivat pojille tärkeämpiä ja pojat myös pelasivat enemmän niin kännyköillä, konsoleilla kuin tietokoneellakin. Sama tulos on saatu myös aiemmissa tutkimuksissa, mutta syytä on kuitenkin huomata se, että myös tytöt kuitenkin pelaavat melko paljon.

Suonisen (2012, 35) mukaan maahanmuuttajataustaisissa perheissä kuvaohjelmia, siis myös uutisia, käytettiin pitämään yllä yhteyksiä vanhaan kotimaahan. Suonisen mukaan televisio-ohjelmia käytetään tietoisesti hyväksi lasten kotikielen kehittämisessä. Erityisesti nuorempien lasten vanhemmille vanhemmat olivat hankkineet elokuvatalenteita omalla kotikielellä. Puimme samaa asiaa myös yhdessä omista tutkimushaastatteluistani. Opettajan mukaan joissakin vieraskielisten lasten kodeissa medioiden seuraaminen voi olla tarkkaan kielen ja kulttuurin perusteella rajattua. Joidenkin lasten vanhemmat halusivat lapsensa katsovan ja lukevan vain omankielisiä ohjelmia ja juttuja. Opettaja oli kokenut, että joillakin lapsilla kodin ja koulun tai suomenkielisen kaveripiirin välissä eläminen voi sen takia tuntua jopa ristiriitaiselta, kun lapsi

haluaisi toisaalta sopeutua Suomeen ja oppia suomen kielen ja kulttuuriset tavat, ja toisaalta vanhemmat kotona painostavat pysyttelemään lähtömaan kielessä ja kulttuurissa.

Monet oppilaat eivät noudattaneet sosiaalisen median ikärajoja. Se oli aihe, joka nousi esiin epäsuorasti kyselylomakkeessa ja suoraan lähes kaikissa opettajahaastatteluissa. Todennäköisestä oppilaat näkevät sosiaalisen median viihteenä ja toisaalta kätevästä yhteydenpitovälineenä kavereiden kanssa, ja näistä syistä jättävät ikärajat noudattamatta.

Haastattelujen perusteella opettajat vaikuttivat olevan hyvin perillä oppilaidensa medioiden käytöstä. Opetuksessa tapahtuva mediakasvatus ei puolestaan näytä ainakaan enää olevan pelkkää lasten suojelemista medioiden ja teknologioiden aiheuttamilta haitoilta ja vaaroilta (vrt. esimerkiksi Kupiainen ja Sintonen 2009, 11–12), vaan monipuolisesti erilaisten medioiden käyttämisestä opetuksessa sekä yhteiskunnan käytänteiden, kuten viestinnän, että kielen oppimisen kannalta. Kaikki haastattelemani opettajat hyödynsivät tietokoneita ja mobiililaitteita opetuksessaan, ja uskon, että niiden käyttö onkin yleistynyt viime vuosina.

7.1 Tulosten luotettavuus

Tutkimuksen luotettavuus on monien tekijöiden ja tekijöiden riippuvuusyhteyksien summa. Luotettavuutta arvioidessa tulisi ottaa huomioon tutkimuksen kohde ja tarkoitus, aineistonkeruumuodot, tutkimushenkilöt, analyysitavat ja tulosten raportoinnin johdonmukaisuus (Tuomi ja Sarajärvi 2009, 140–141). Lisäksi tulisi tarkastella tutkimuksen objektiivisuutta (Eskola ja Suoranta 2005, 17).

Tutkimuksen objektiivisuus syntyy tutkijan subjektiivisuuden tunnistamisesta (Eskola ja Suoranta 2005, 17). Siksi haluan mainita, että olen itse ennen tutkimaan lähtemistä ja tutkimusprosessin aikana ollut kiinnostunut eri medioista ja ennen kaikkea niiden hyödyntämisestä opetuksessa ja asennoitunut laitteisiin ja teknologian opetuskäyttöön myönteisesti. Halusin tutkia medioiden erilaisia vaikutuksia koululaisten elämään ja oppimiseen. Varto (2005, 104) muistuttaa, että tutkijan oma mielenkiinto voi vaikuttaa tutkimustuloksiin, koska tutkija tulkitsee niitä aina omista lähtökohdistaan. Olen kuitenkin tutkiessani yrittänyt olla antamatta mielenkiinnon kohteideni ja aikaisempien käsityksieni vaikuttama tulosten lukemiseen ja luotettavuuteen.

Tutkimuksen kohdejoukko valittiin sattumanvaraisesti. Esimerkiksi oppilaiden kelpuutettu ikähaarukka oli niin laaja, ettei oppilasjoukko voinut rajautua liian tarkasti. Kaikki haastatellut opettajat olivat minulle entuudestaan tuntemattomia. Opettajat vastasivat tutkimuskutsuuni vapaaehtoisesti, mutta saattoivat tietysti osallistua sen vuoksi, että olivat myös itse aiheesta erityisen kiinnostuneita. En kuitenkaan voi sanoa, että tutkittavat olisivat olleet erityisen

myönteisiä tai kielteisiä jo alkujaan mediakasvatusta ja teknologian opetuskäyttöä kohtaan, joten se ei ole todennäköisesti vaikuttanut tuloksiin.

Nieminen (2007, 37) huomauttaa, että lapsia tutkittaessa tutkijan ja lapsen välinen valtaero voi aiheuttaa sen, että lapsi haluaa antaa tutkijalle niitä vastauksia, joita hän olettaa tutkijan haluavan. Yritin välttää tätä antamalla lasten keskustella keskenään (omalla kielellään) tutkimuslomakkeen kysymyksistä ja niihin vastaamisesta. Toisaalta kaverit pääsivät tällöin mahdollisesti vaikuttamaan toisen vastauksiin. En kielestä johtuen aina voinut ymmärtää, mitä keskustelua oppilaat keskenään kävivät, mutta se keskustelu, jota kävimme suomeksi tai englanniksi, osoitti mielestäni kuitenkin sen, että kaikki yrittivät vastata kyselyyn rehellisesti.

Järvensivun (2007, 50–53) mukaan lapsilta itseltään pitäisikin kysyä silloin, kun tutkitaan heidän elinolojaan tai hyvinvointiaan. Aikuiset eivät aina tuota luotettavinta tietoa lapsia koskevassa tiedonkeruussa.

Kvantitatiivisten tulosten luotettavuudessa on kiinnitettävä huomiota paitsi tutkimuksen validiteettiin ja reliabiliteettiin, myös tulosten yleistettävyyteen, neutraaliuteen, ennakko-oletusten ja hypoteesien vaikutukseen tulosten lukemisessa ja esittämisessä sekä tarkkuuteen syy-seuraus-päätelmissä (Nardi 2014, 225–230). Validiteetillä tarkoitetaan mittarin pätevyyttä eli sen hyvyttä mitata haluttua kohdetta. Reliabiliteetti tarkoittaa puolestaan mittariston johdonmukaisuutta. Jos mittari on reliaabeli, satunnaisvirheet ja olosuhteet eivät vaikuta sen toimimiseen. (Nardi 2014, 61–66).

Kyselylomake noudatti linjaa, jota oli jo aiemmissa tutkimuksissa kuten mediabarometrissa valtakunnallisesti testattu, voinee pitää mittaria käypänä tuottamaan tietoa, jota sillä haettiin eli kvantitatiivisesti vertailtavaa aineistoa. Lisäksi aineistoni oli laaja kyselyn osallistujamäärän ollessa yli 150, jolloin yksittäiset heitot vastauksissa eivät ole vaikuttaneet kokonaiskuvaan.

Tutkimusprosessiin ja aineiston analyysiin käytettiin paljon aikaa ja annettiin aineiston puhua. Koko tutkimusprosessi on myös tehty näkyväksi tässä tutkimusraportissa ja myös osia aineistosta on sisällytetty raporttiin sellaisenaan, jotta lukija voisi saada aineistosta paremman kuvan sekä tukea johtopäätösten perusteluihin. Myös tutkimuksen luotettavuutta lisää se, että tutkimus on yhdensuuntainen aiempien tutkimusten kanssa.

Kyselyni on periaatteessa tapaustutkimus pirkanmaalaisista peruskouluista. Jos tulokset ovat olleet samansuuntaisia tai selvästi poikkeavia aiempien tutkimusten kanssa, olen pyrkinyt tuomaan sen esille niiden esittelyn yhteydessä. Lukujen esittämisessä olen pyrkinyt neutraaliuteen, eli antanut aineiston puhua puolestaan, ja välttänyt tulosten esittämistä mitkään intressit tai ennakko-oletukset taustalla vaikuttaen. Sanavalinnat olen pyrkinyt pitämään neutraaleina, koska sanavalinnoilla on aina iso tuloksia mitätöivä tai korostava vaikutus (Nardi 2014, 227).

Mediakulttuuriin ja medioiden opetuskäyttöön liittyvä tutkimus on aikaan sidottua, jolloin käytettyjen lähteidenkin tulee olla ajankohtaisia ja tuoreita. Siksi olen viitannut tuoreeseen perusopetuksen opetussuunnitelmaan, opetus- ja kulttuuriministeriön tavoitteisiin medialähtöisestä oppimisesta sekä muihin viimeaikaisiin julkaisuihin, ja pyrkinyt siihen, että käyttämäni lähteet ovat viimeisten kymmenen vuoden sisällä julkaistuja.

8 JOHTOPÄÄTÖKSET

Opettajat olivat hyvin perillä oppilaiden medioiden käytöstä, esimerkiksi siitä, että suosituinta on kännykällä pelaaminen ja että kirjojen ja lehtien lukeminen on puolestaan varsin vähäistä. Vieraskielisten lukuinnostukseen voi vaikuttaa kielitaito. Omankielistä tai edes englanninkielistä kirjallisuutta ei välttämättä ole Suomessa riittävästi saatavilla. Tutkimuksen perusteella harva oppilas kävi kirjastossa säännöllisesti. Vaikka esimerkiksi Tampereen pääkirjasto Metsossa onkin lukemista tarjolla niilläkin kielillä, joita oppilaat ilmoittivat käyttävänsä päivittäin, oppilaat eivät tule käyttäneeksi mahdollisuutta hyväkseen. Pidempien tekstien lukeminen vaikuttaa väistämättä lasten ja nuorten lukutaitoon, erityisesti luetun ymmärtämiseen ja pidempien tekstien ja kokonaisuuksien hallintaan. Lukutaito ja monilukutaito ovat perusopetuksen keskeisiä sisältöjä ja tavoitteita ja opettajat varmasti tekevätkin parhaansa saadakseen vieraskielisiä lukemaan enemmän.

Vaativamman lukutaidon kehittymiseen tarvitaan enemmän koulun ulkopuolista lukuharrastusta ja myös erilaisia tekstivirikkeitä arjen ympäristöistä, koska lukutaito kytkeytyy kieleen, elämään, kulttuuriin ja kokemukseen (Nyyssölä 2008, 22). Vieraskieliset oppilaat elävät monikielisessä ympäristössä sekä reaali- että virtuaalimaailmassa, jolloin heidän lukutaitonsa ei yhtä selkeästi kytkeydy pelkästään yhteen kieleen, yhteen kulttuuriin tai yhteen mediakulttuuriin. Toisaalta esimerkiksi suomalaisen mediakulttuurin tuominen opetukseen voisi auttaa oppilasta linkittymään ensin samaan kulttuuriin suomenkielisten kanssa ja siten myös suomen kieleen.

Koska viihteellisyys on oppilaille tärkeää, opettajien kannattaisi korostaa sitä kirjojen ja lehtien kohdalla. Nyt oppilaat kokivat, ettei niiden lukemisella ollut kovinkaan suurta viihteellistä arvoa. Voi myös olla, että monipuolisesti erilaisten mediatekstien tärkeyden korostaminen lukutaidon kehittymisen kannalta voisi kannustaa oppilaita lukemaan enemmän myös vapaa-ajallaan sekä tulevaisuudessa – kännykät ja muut digitaalisten tekstien lähteet kuitenkin kulkevat oppilaiden mukana päivittäin.

Opettajien kannattaisi ottaa opetuksessaan käyttöön monipuolisesti sekä perinteisiä analogisia että digitaalisia medioita. Sekä sanomalehtien että aikakauslehtien kohdalla digitaaliset näköisversiot ovat koko ajan kasvattaneet suosiotaan perinteisen printtimedian lukijamäärien

hiipuessa (esim. Lehtinen 2016). Myös e-kirjat tulevat yleistymään vielä entisestään ja digitaalisten medioiden lukutaitoon tulisikin kiinnittää enemmän huomiota. Sähköisistä materiaaleista saa helposti tehtyä monipuolisia ja niitä saa jaettua ja muokattua helposti ison ryhmän kesken, mistä on varmasti etua myös opetuskäytössä. Kuitenkin ennen kuin kouluja ja opettajia pakotetaan käyttämään opetuksessa digitaalisia materiaaleja, pitää huolehtia siitä, että niiden käyttäminen ja lukeminen tuntuu mukavalta ja palvelee oppimistavoitteita. Kuten useissakin yhteyksissä tänä päivänä todetaan, koulujen digitalisaatioissa tulee mennä pedagogiikka, ei tekniikka edellä.

Alle puolet tutkimukseeni osallistuneista oppilaista käytti medioita suomen kielellä joka päivä. Sen sijaan englanniksi ja jollain muulla (esimerkiksi omalla äidinkielellä) medioita käytettiin melkein joka päivä paljon enemmän.

Jatkotutkimuksissa voisi keskittyä tarkastelemaan perinpohjaisemmin monikulttuurisuuden vaikutusta lasten medioiden käyttöön. Tässä tutkimuksessa saatiin viitteitä lähinnä siitä, että erikieliset mediat tukevat lasten ja nuorten monikielisyttä. Tämän tutkimuksen perusteella ei voida sanoa, millä tavalla opettajien kannattaisi huomioida vieraskielisten oppilaidensa mediaympäristön monikulttuurisuus ja -kielisyys. Kouluopetuksessa suomenkielisen median tarjoaminen ja käsittely on tärkeää vieraskielisille kielen oppimisen näkökulmasta, mutta toisaalta medialla on iso merkitys myös oman kotikielen ja -kulttuurin säilymiselle ja toisaalta uusien vieraiden kielten kuten englannin oppimiselle.

Internet ja sosiaaliset mediat lyhentävät maantieteellisiä välimatkoja ja poistavat kulttuurisia ja maantieteellisiä raja-aitoja, mikä on eri kieli- ja kulttuuritaustaisten lasten identiteetin rakentumiselle, kielen oppimiselle ja (mahdolliseen) omaan kulttuuriin mutta myös suomalaiseen kulttuuriin sosiaalistumiselle erittäin tärkeää. Andersson (2008, 40) kirjoittaa, että maahanmuuttajille arkipäivän asiat ovat juuri niitä, joiden eroavaisuudet lähtöympäristössä ja uudessa ympäristössä luovat eniten kuulumattomuuden tai epämukavuuden tunteita. Mediamaailmassa ihminen voi yhä kuulua niihin turvallisiin yhteisöihin ja ympäristöihin kuin aiemminkin, vaikka olisi fyysisesti kaukana entisestä. Kaikki tutkimukseeni osallistuneet vieraskieliset eivät tietenkään olleet maahanmuuttajia vaan syntyjään täysin suomalaisia, mutta ilmiö oli yksi mielenkiintoinen osa tutkimustuloksiani.

Haastatteleman opettajat olivat verrattain tyytyväisiä opetuskäytössään olevan laitteiston tilanteeseen ja oppimateriaaleihin. Opetuksen järjestäjän kannattaisi kuitenkin vuosittain tarkastaa tilanne uudelleen ja pohtia niitä esimerkiksi sosiaalisen median opetuskäytön näkökulmasta. Esimerkiksi Opetushallitus (OPH 2012, 2) suosittelee, että laitteiden ja oppimateriaalien valinnassa otettaisiin huomioon erilaiset oppijat ja oppimistyyli, ja että palvelu- ja sovelluskokonaisuus mahdollistaisi yhdessä työskentelyn ja keskustelun lisäksi tekstin, kuvan ja liikkuvan kuvan

tuottamisen, jakamisen ja käsittelyn. (OPH 2012, 2–3). Peruskoulun oppimisympäristöjen on tuettava yksilön ja yhteisön kasvua, oppimista ja vuorovaikutusta (POPS 2016, 28), joihin nykyään laitteet ja mediat liittyvät. Omat mediataitonsa opettajat näkivät jossain määrin vajavaisina, mutta suhtautuivat asiaan avoimin mielin. Opettajat suhtautuivat asiaan kuten Piia Korhonen Mediakasvatuksen käsikirjassa: mediakasvatus harjaannuttaa ihmistä aktiiviseksi ja kriittiseksi medioiden käyttäjäksi, eikä mediakasvatuksessa välttämättä tarvita asiantuntijoita, vaan siinä voivat kaikki oppia yhdessä (Korhonen 2010, 22).

On olennaista, että perusopetus ohjaa oppilasta sellaisten oppimisympäristöjen pariin, jotka seuraavat hänen mukana myös virallisen kouluoppimisen jälkeen. Mediaan liittyvät oppimisympäristöt ovat juuri tällaisia. Medialähtöisen oppimisen sisällöt voivat kuitenkin olla lähtökohdiltaan hyvin erityyppisiä. Esimerkiksi tietopohjainen oppiminen voi olla hyvin asiapitoista (lähellä perinteistä kouluoppimista) tai lasten ja nuorten omiin harrastuksiin ja vapaa-ajan elämään kuuluvaa tietoa. Mediasta opitut taidot voivat olla konkreettisia, kuten tietotekniset taidot, tai ne voivat olla hyvin laajoja perustaitoja, kuten kielitaito. (Nyyssölä 2008, 56). Kuitenkin medialähtöisessä opetuksessa olisi huolehdittava siitä, ettei medioiden käyttö ole vain passiivista selailua tai vastaanottamista. (Nyyssölä 2008, 59.)

Opetussuunnitelman oppimiskäsityksen mukaan oppiminen tapahtuu vuorovaikutuksessa toisten ihmisten ja eri oppimisympäristöjen kanssa (POPS 2014, 17). Siksi medialähtöisessä opetuksessa median ja katsojan suhde tulee myös nähdä vuorovaikutuksellisenä. Yksilön yksin käyttämä media tuottaa seuraajalleen omaehtoista oppimista, jos seuraaja reagoi sen sisältöihin tiedollisella, ideologisella, moraalisisella tai tunteiden tasolla (Nyyssölä 2008, 61). Oppimisympäristöt ovat yksilöille myös tärkeitä sosiaalistumisen alueita ja näkisin, että mediakulttuuri ja siten myös medialähtöiset oppimisympäristöt koulussa olisivat erityisesti vieraskielisille oppilaille tärkeitä sosialisointikannalta.

Koska lähes kaikki nuoret (myös maahanmuuttajataustaiset, kuten tutkimukseni osoittaa) omistavat älylaitteen, niitä sekä kannattaa että voi käyttää opetuksessa. Oman laitteen käyttämiseen liittyy kuitenkin joitakin vastuuasioita, joten laitteiden käytöstä kannattaa pyytää oppilaan huoltajalta kirjallinen lupa. Kouluilla vaikuttaa kuitenkin olevan riittävästi laitteita sellaisten oppilaiden käyttöön, joilla omaa laitetta ei ole tai sen käyttöön ei ole vanhemmilta lupaa. Perustuslain (731/1999, 16§) mukaan perusopetuksen tulee olla maksutonta, joten perheillä ei tarvitse olla edellytyksiä hankkia lapselle älylaitetta.

Mediakasvatuksesta puhutaan usein kaikkien aikuisten yhteisenä vastuualueena. Vaikka vanhemmat kotona vaikuttavatkin siihen, mitä laitteita ja ajanviettotapoja lapsilla ja nuorilla on kotona käytettävissään, myös opettajat ja muut lasten ja nuorten kanssa työskentelevät henkilöt

voivat vaikuttaa lasten medioiden käyttöön ja esimerkiksi turvallisuuteen mediaympäristössä sekä tukea lasten ymmärrystä mediakulttuureista sekä oppimista, kasvua ja kehittymistä medioiden keskellä.

Vieraskielisten oppilaiden medioiden käytöstä löytyi monia piirteitä, joista voisi ammentaa keskustelunaiheita opetuksen yhteydessä. Oppilaskyselyn perusteella oli yleistä, että ikärajoja ei noudateta ja että lapset ja nuoret tekevät ostoksia netissä, samoin kuin haastattelujen perusteella esimerkiksi tekstien kopioiminen omiin koulutöihin tai käyttäjätunnusten ja salasanojen huolimaton käyttäminen. Opettajien mukaan koulussa tämän tyyppisiin asioihin puututtiin ja otettiin kantaa, jos ne aiheuttivat ongelmia koulutyössä tai lasten välisissä suhteissa koulupäivän aikana.

Jotkut opettajat voivat kokea, että esimerkiksi ikärajojen noudattaminen tai ostosten tekeminen netissä ovat vanhempien valvottavia asioita, joihin koulun ei pitäisi tai tarvitsisi ilman erillistä puuttua. Ne ovat kuitenkin asioita, jotka kannattaisi ottaa esille jo ennen ongelmien syntymistä. Esimerkiksi oppilaiden rahan käyttöä ja ostosten tekemistä netissä kannattaisi ehdottomasti selvittää tarkemmin jatkotutkimuksissa ja siitä voisi saada kiinnostavan laaja-alaisen, eri oppiaineita ja opetusmenetelmiä hyödyntävän aiheen oppitunneille. Myös oppilaiden ikä vaikuttaa siihen, mitä medioita he käyttävät ja millä tavalla. Opettajat tuntevat itse oppilasryhmänsä parhaiten ja voivat poimia tutkimuksen tuloksista omalle ryhmälleen soveltuvia aiheita.

Se, kuinka hyvin opettajat tuntevat medioiden ja laitteiden opetuskäytön hyötyjä ja mahdollisuuksia, riippuu paljon opettajien koulutuksesta ja täydennyskoulutuksesta. Jonkin verran mediakasvatuksesta ja muuttuvista oppimisympäristöistä opettajankoulutuksessa puhutaankin, mutta paljon jää ainakin vielä myös opiskelijan oman kiinnostuksen ja aktiivisuuden varaan.

LÄHTEET

- Aalto, E., Tukia, K., Mustonen, S., & Taalas, P. 2008. Suomi2 - Minä ja media. Opettajan opas. Helsinki: Otava.
- Ahola, S. 2014. Lukeminen vähenee Suomessa – erot tyttöjen ja poikien välillä suurimmat maailmassa. Helsingin Sanomat 11.9.2014.
- Alenius, K. 2015. Peliala on murroksessa ja se näkyy Karoliina Korppoossa. YLE uutiset 7.7.2015.
- Andersson M. 2008. The Matter of Media in Transnational Everyday Life. Teoksessa Rydin I. & Sjöberg U. (toim.) Mediated Crossroads. Identity, Youth Culture and Ethnicity. Theoretical and methodological challenges. Göteborg: Nordicom, 39–54.
- Breiter A., Aufenanger S., Averbek I., Welling S. ja Wedjelec M. 2013. Medienintegration in Grundschulen. Untersuchung zur Förderung von Medienkompetenz und der unterrichtlichen Mediennutzung in Grundschulen sowie ihrer Rahmenbedingungen in Nordrhein-Westfalen. Düsseldorf: Landesanstalt für Medien.
- Christensen O. & Tuftte B. 2010. Media Education – Between Theory and Practice. Teoksessa Kotilainen S. & Arnolds-Granlund S-B. (toim.) Media Literacy Education: Nordic Perspectives. Göteborg: Nordicom, 109–120.
- Cummins, J. 1981. Immigrant second language learning. Applied Linguistics, 11, 132-149.
- Hirsjärvi, S. ja Hurme, H. 2011. Tutkimushaastattelu. Teemahaastattelun teoria ja käytäntö. Helsinki: Gaudeamus.
- Erstad, O. 2010. Educating the digital generation. Nordic Journal of Digital Literacy, 5(1), 56–72.
- Erstad O. 2010. Media Literacy and Education. The Past, Present and the Future. Teoksessa Kotilainen & Arnolds-Grandlund S-B (toim.) Media Literacy Education. Göteborg: Nordicom.
- Eskola, J., Suoranta, J. 2005. Johdatus laadulliseen tutkimukseen. Tampere: Vastapaino.
- Herkman, J. 2007. Kriittinen mediakasvatus. Tampere: Vastapaino.
- Hirsjärvi, S., Remes, P. ja Sajavaara, P. 2013. Tutki ja kirjoita. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi.

- Hobbs, R. & Jensen, A. 2009: The Past, Present and Future of Media Literacy Education. The National Association for Media Literacy Education's Journal of Media Literacy Education 1/2009.
- Ikonen, K. (toim.) 2005. Maahanmuuttajaoppilaiden opetus perusopetuksessa – opetussuunnitelmatyöstä käytäntöön. Helsinki: Opetushallitus.
- Immonen-Oikkonen, P. ja Leino, A. 2010. Monikulttuurinen koulu yhteisö. Opetushallituksen oppaat ja käsikirjat 2010:8. Helsinki: Opetushallitus.
- Järvensivu, M. 2007. Lapset lomaketutkimuksen vastaajina. Tilastokeskuksen hyvinvointikatsaus 1/2007, 50-53. Helsinki: Tilastokeskus.
- Karvinen, J. & Mäyrä, F. 2009. Pelaajabarometri 2009. Pelaaminen Suomessa. Tampere: Informaatiotutkimuksen ja interaktiivisen median laitos, Tampereen yliopisto.
- Kerhokeskus ja Opetus- ja kulttuuriministeriö 2011. Mediataitojen oppimispolku perusopetuksessa. Helsinki: Opetus- ja kulttuuriministeriö.
- Korhonen P. 2010. Median asettamia haasteita pienten lasten hyvinvoinnille. Teoksessa Meriranta M. (toim.) 2010. Mediakasvatuksen käsikirja. Helsinki: Unipress, 9–35.
- Koskinen, J. 2012. Yhdeksäsluokkalaisten lukuharrastus ja kirjaston käyttö. Kyselytutkimus pirkanmaalaisella yläkoululla. Informaatiotieteiden pro gradu –tutkielma. Tampere: Tampereen yliopisto.
- Kumpulainen, T. (toim.) ja Opetushallitus. Koulutuksen tilastollinen vuosikirja 2014. Koulutuksen seurantaraportit 2014:10. Helsinki: Opetushallitus.
- Kuula, A. 2011. Tutkimusetiikka. Aineistojen hankinta, käyttö ja säilytys. Tampere: Vastapaino.
- Kupiainen, R., Kulju P. & Mäkinen M. 2015. Mikä monilukutaito? Teoksessa Kaartinen T. (toim.) Monilukutaito kaikki kaikessa. Tampere: Tampereen yliopiston normaalikoulu.
- Kupiainen R. & Sintonen S. 2009. Medialukutaidot, osallisuus ja mediakasvatus. Helsinki: Palmenia Helsinki University Press.
- Kyttälä M., Sinkkonen H-M. ja Ylinampa K. 2013. Maahanmuuttajataustaisten oppilaiden koulupolut – oppilaiden kokemuksia koulunkäynnin kannalta merkityksellisistä asioista. Julkaisussa NMI-Bulletin 3/2013 - oppimisen ja oppimisvaikeuksien erikoislehti. Niilo Mäki Instituutti.
- Lankshear, C., ja Knobel, M. 2011. New Literacies: Everyday Practices and Classroom Learning. Maidenhead: Open University Press.
- Lehtinen T. 2016. Sanomalehtien digitaalisten näköislehtien suosio kasvaa. Helsingin Sanomissa 13.9.2016.
- Lehtonen, H. 2008. Maahanmuuttajataustaisten koululaisten monet kielet. Julkaisussa Routarinne, S. ja Uusi-Hallila, T. (toim.). Nuoret kielikuvassa - Kouluikäisten kieli 2000-luvulla. Suomalaisen kirjallisuuden seura, Helsinki, 103–124.

- Livingstone, S., Haddon, L., Görzig, A. & Ólafsson, K. 2011. EU kids online: final report. EU Kids Online, London School of Economics & Political Science, London, UK.
- Maahanmuuttoviraston tilastot 2014. Oleskelulupahakemukset, myönteiset ja kielteiset päätökset. Helsinki: Maahanmuuttovirasto.
- Nardi, P. M. 2014. Doing Survey Research. A Guide to Quantitative Methods. 3rd Edition. Boulder: Paradigm Publishers.
- Nieminen, L. 2010. Lasten ja nuorten tutkimus: oikeudellinen tarkastelu. Kokoelmateoksessa Lagström, Pösö, Rutanen ja Vehkalahti (toim.) 2010. Lasten ja nuorten tutkimuksen etiikka. Helsinki: Nuorisotutkimusseura.
- Niinistö Hanna ja Ruhala Anu (toim.) 2006. Mediametkaa! Mediakasvattajan käsikirja kaikilla mausteilla. Helsinki: Mediakasvatuskeskus Metka ry.
- Nikunen, K. 2007. Lukiolaiset Massoudin ja Alin matkassa. Suomalais- ja maahanmuuttajatausteisten nuorten tulkintoja elokuvakohtauksesta ja mediasta muutenkin. Artikkeliteoksessa Keskusteluja etnisyydestä mediassa. Suomalaisten, maahanmuuttajien ja tutkijoiden tulkintoja (toim. Raittila, Pentti 2007). Tampereen yliopisto, tiedotusopin laitos.
- Noppari, E. 2014. Mobiilimukset. Lasten ja nuorten mediaympäristön muutos, osa 3. Tampere: Viestinnän, median ja teatterin yksikkö, Tampereen yliopisto.
- Noppari, E. & Uusitalo N. 2011. Kavereita verkossa ja sen ulkopuolella. Näkökulmia nuorten verkkoyhteisöllisyyteen. Teoksessa Kangaspunta, S. (toim.) Yksilöllinen yhteisöllisyys. Avaimia yhteisöllisyyden muutoksen ymmärtämiseen. Tampere: University Press.
- Nyysölä, K. 2008. Mediakulttuuri oppimisympäristönä. Helsinki: Opetushallitus.
- Opetushallitus 2009. Perusopetukseen valmistavan opetuksen opetussuunnitelman perusteet 2009. Helsinki: Opetushallitus.
- Opetushallitus 2012. Aikuisten maahanmuuttajien kotoutumiskoulutuksen opetussuunnitelman perusteet 2012. Opetushallituksen määräykset ja ohjeet 2012:1. Tampere: Tampereen yliopistopaino.
- Opetushallituksen tilastotiedot. Tilastokeskus – Vipunen – opetushallinnon tilastopalvelu. Luettu 4.4.2016.
- Opetus- ja kulttuuriministeriö 2011. Mediataitojen oppimispolku. Kerhokeskus – koulutyön tuki ry. Helsinki: Opetus- ja kulttuuriministeriö.
- Opetus- ja kulttuuriministeriö 2013. Hyvä medialukutaito; Suuntaviivat 2013-2016. Helsinki: Opetus- ja kulttuuriministeriö.
- Perez, S. 2015. People Watch More YouTube Than Ever Before – Especially On Their Phones. Artikkeliteos verkkolehti TechCrunchissa 17.7.2015.
- Pitkälä ja Kauppinen 2012. Sosiaalisen median opetusikäytön suositukset. Helsinki: Opetushallitus.

- Prensky, M. 2001. Digital Natives, Digital Immigrants. On The Horizon – The Strategic Planning Resource for Education Professionals. MCB University Press, 9/2001.
- Rahja, R. 2013 (toim.) Nuorten mediamaailma pähkinänkuoressa. Mediakasvatusseura.
- Raunio, S. & Juppi, P. 2012. Mediasta maahanmuuttajille. Mediakasvatuksen integroiminen aikuisten maahanmuuttajien kotoutumiskoulutukseen. Open Zone - Avoimen oppimisen ja aktiivisen kansalaisuuden lähikirjastovyöhyke 2008-2011. Turun ammattikorkeakoulun oppimateriaaleja 70. Turun ammattikorkeakoulu, Turku.
- Saariketo, M. 2015: Reflections on the Question of Technology in Media Literacy Education. Teoksessa Kotilainen S. & Kupiainen R. (toim.) 2015. Reflections on Media Education Futures. Contributions to the Conference Media Education Futures in Tampere, Finland 2014. Nordicom, Göteborg
- Sintonen, S. & Komulainen, K. 2012. Kirjasto hybridikulttuurin ytimessä. Artikkeliteoksessa Mediametkaa! 6 - Kirjasto kutsuu mediaseikkailuun. Mediakasvatuskeskus Metka ry, Helsinki. Bookwell OY, Porvoo.
- Suomen virallinen tilasto (SVT): Väestön tieto- ja viestintäteknikan käyttö (verkkajulkaisu). ISSN=2341-8699. 2014. Helsinki: Tilastokeskus. Luettu 21.2.2016.
- Suoninen, A. 2012. Lasten mediabarometri 2012. 10–12-vuotiaiden tyttöjen ja poikien mediankäyttö. Helsinki: Nuorisotutkimusseura.
- Taipale-Lehto, U. & Vepsäläinen, J. 2015. Peliteollisuuden osaamistarveraportti. Opetushallituksen raportit ja selvitykset 6/2015. Helsinki: Opetushallitus.
- Tammelin, T. & Karvinen, J. (toim.) 2008. Fyysisen aktiivisuuden suositus kouluikäisille 7-18-vuotiaille. Opetusministeriö ja Nuori Suomi ry. Helsinki: Opetusministeriö.
- Tarvainen V. 2016. Neljäsluokkalaisten kokemuksia kirjan formaatin vaikutuksesta lukukokemukseen ja lukuintoon. 100-vuotiaan Suomen uusi lukutaito –hanke. Helsinki: Lukukeskus.
- Tuomi, J. & Sarajarvi, A. 2009. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Helsinki: Tammi.
- Vaittinen, P. 2015. Draama toimii moninaisena perusopetuksessa. Teoksessa Kaartinen T. Monilukutaito kaikki kaikessa. Tampere: Tampereen yliopiston normaalikoulu.
- Varto, J. 2005. Laadullisen tutkimuksen metodologia. Helsinki: Kirjayhtymä.
- Vesterinen O. 2011. Media Education in the Finnish School System. A Conceptual Analysis of the Subject Didactic Dimension of Media Education. Media Education Publications. Helsinki: Helsingin Yliopisto.

MEDIAKYSELY 2016

Hei!

Tutkin koululaisten medioiden käyttöä. Medioita ovat televisio, tietokone, kännykkä, sanomalehti ja radio, sekä niiden sisältämät kuvat ja tekstit.

Vastaa kysymyksiin rastittamalla mielestäsi oikea vaihtoehto. Joissakin kysymyksissä voit valita useamman vastauksen. Jos et osaa vastata kysymykseen tai jos et halua vastata siihen, voit valita kohdan "en osaa sanoa" tai jättää kohdan vastaamatta. Jos et ymmärrä kysymystä, viittaa, niin opettaja tai joku muu aikuinen tulee auttamaan sinua.

Vastauksia ei näytetä opettajalle tai vanhemmillesi, eikä papereista voi päätellä vastaajan henkilöllisyyttä. Voit siis vastata täysin rehellisesti. Vastaathan kysymyksiin aina huolella.

Kiitos osallistumisesta!

T: Anni

Tabletti

Esimerkkikysymys ja vastaus:

K1. Minulla on	oma	kotona yhteinen	kotona, mutta en saa käyttää sitä	ei ole
a) tietokone	☐	☒	☐	☐

Koska vastaajan kotona on yhteinen tietokone, jota kaikki saavat käyttää, hän raskii lomakkeesta vastausvaihtoehdon "kotona yhteinen".

Taustatiedot

Olen tyttö poika

Syntymävuosi: _____

Olen asunut Suomessa _____ vuotta.

Olen käynyt koulua Suomessa

- 0-1 vuotta 2-3 vuotta 4-5 vuotta
 6 vuotta 7-9 vuotta

tietokone

Liite 1(2)

mp3-soitin

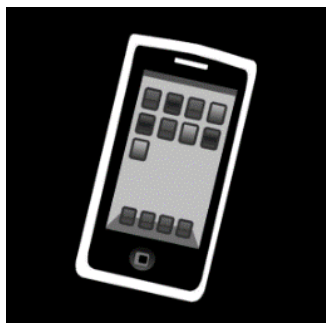
cd-soitin

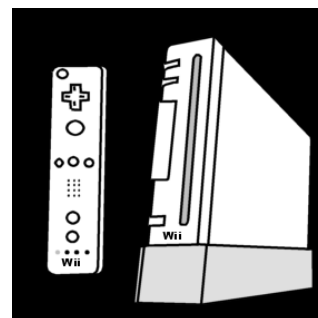
Mediakysely

K1. Minulla on...	oma	meillä on kotona ja saan käyttää sitä (ainakin joskus)	meillä on kotona, mutta en saa käyttää sitä	ei ole
a) tietokone	☐	☐	☐	☐
b) tabletti	☐	☐	☐	☐
c) kännykkä	☐	☐	☐	☐
d) televisio	☐	☐	☐	☐
e) radio	☐	☐	☐	☐
f) cd-soitin	☐	☐	☐	☐
g) mp3-soitin	☐	☐	☐	☐
f) pelikonsoli	☐	☐	☐	☐

Pelikonsoleita.

Kännykkä.

		melkein	muutaman		
K2. Käytän	joka päivä	joka päivä	kerran kuussa	harvemmin	en koskaan
a) tietokonetta	☐	☐	☐	☐	☐
b) tablettia	☐	☐	☐	☐	☐
c) kännykkää	☐	☐	☐	☐	☐

K3. Olen tietokoneella yleensä noin _____ tuntia päivässä.

K4. Pelaan yleensä noin _____ tuntia päivässä.

K5. Kuinka usein teet seuraavia asioita?		melkein	muutaman		
	joka päivä	joka päivä	kerran kuussa	harvemmin	en koskaan
a) Katson televisiota	☐	☐	☐	☐	☐
b) Katson erilaisia videoita	☐	☐	☐	☐	☐
c) Pelaan tietokoneella	☐	☐	☐	☐	☐
d) Pelaan kännykällä	☐	☐	☐	☐	☐
e) Pelaan konsolilla	☐	☐	☐	☐	☐
f) Luen kirjoja	☐	☐	☐	☐	☐
g) Luen lehtiä	☐	☐	☐	☐	☐
h) Kuuntelen musiikkia	☐	☐	☐	☐	☐
i) Käyn kirjastossa	☐	☐	☐	☐	☐

K6. Luen kirjoja ja lehtiä noin _____ tuntia päivässä.

K7. Katson televisiota yleensä noin _____ tuntia päivässä.

K8. Medioissa minua kiinnostavat eniten (valitse enintään 3)				
☐ autot	☐ urheilu	☐ tekniikka	☐ tiede	☐ uutiset
☐ toiminta	☐ matkailu	☐ muut kulttuurit	☐ luonto	☐ eläimet
☐ koti	☐ terveys	☐ ruoka	☐ liikunta	☐ ostokset
☐ shoppailu	☐ tosi-tv	☐ musiikki	☐ lasten jutut	☐ nuorten jutut
☐ fantasia	☐ Instagram	☐ blogit	☐ kilpailut	☐ keskusteleminen
☐ pelit	☐ Facebook	☐ chattaily	☐ videot	☐ kauhu
☐ piirretyt	☐ YouTube	☐ muoti	☐ kauneus	☐ kuvien katselu
☐ ei mikään näistä				
☐ muut, esim.				

K9. Suosikki-televisio-ohjelmani on _____

K10. Suosikki-Internet-sivuni on _____

K11. Kyllä vai ei?	kyllä	ei	en osaa sanoa
a) Kirjoitan blogia	☐	☐	☐
b) Otan valokuvia	☐	☐	☐
c) Kuvaan videoita	☐	☐	☐

K12. Jaan netissä	kyllä	ei	en osaa sanoa
a) omia tekstejä	☐	☐	☐
b) ottamiani kuvia	☐	☐	☐
c) omia videoita	☐	☐	☐

		melkein joka päivä	muutaman kerran kuussa	harvemmin	en koskaan
K13. Tietokoneella	joka päivä	päivä	kerran kuussa	harvemmin	en koskaan
a) kuuntelen musiikkia	☐	☐	☐	☐	☐
b) luen uutisia	☐	☐	☐	☐	☐
c) haen tietoa	☐	☐	☐	☐	☐
f) luen blogeja	☐	☐	☐	☐	☐
g) keskustelen	☐	☐	☐	☐	☐
h) käytän sähköpostia	☐	☐	☐	☐	☐
i) teen läksyjä	☐	☐	☐	☐	☐
j) ostan vaatteita tai tavaroita	☐	☐	☐	☐	☐
k) pidän yhteyttä kavereihin Suomessa	☐	☐	☐	☐	☐
l) pidän yhteyttä lähtömaahani	☐	☐	☐	☐	☐
m) pidän yhteyttä muualle ulkomaihin	☐	☐	☐	☐	☐

K14. Käytän medioita		melkein joka päivä	muutaman kerran kuussa	harvemmin	en koskaan
	joka päivä	joka päivä	kerran kuussa	harvemmin	en koskaan
a) suomeksi	☐	☐	☐	☐	☐
b) englanniksi	☐	☐	☐	☐	☐
c) jollain muulla kielellä, millä? _____	☐	☐	☐	☐	☐

Seuraavassa kysytään, miksi jokin media on sinulle tärkeä. Jos kyseinen media ei ole sinulle tärkeä, älä rastita mitään kohtaa. Voit valita monta eri vaihtoehtoa.

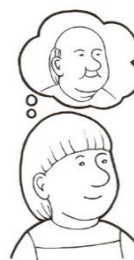
K15. Minulle tärkeä on	viihteen takia	yhteydenpidon takia	kavereiden takia	koulun / oppimisen takia	muusta syystä
a) tietokone	☐	☐	☐	☐	☐
b) tabletti	☐	☐	☐	☐	☐
c) kännykkä	☐	☐	☐	☐	☐
d) televisio	☐	☐	☐	☐	☐
e) musiikki	☐	☐	☐	☐	☐
f) pelit	☐	☐	☐	☐	☐
g) kirjat	☐	☐	☐	☐	☐
h) lehdet	☐	☐	☐	☐	☐
i) Internet	☐	☐	☐	☐	☐
k) eri somet (Facebook, Twitter, SnapChat, Kik, Instagram, ...)	☐	☐	☐	☐	☐

K16. Osaan mielestäni käyttää (taitavasti ja turvallisesti)	kyllä	ei	en osaa sanoa
a) tietokonetta	☐	☐	☐
b) tablettia	☐	☐	☐
c) kännykkää	☐	☐	☐
d) Internetiä	☐	☐	☐
e) sosiaalisia medioita	☐	☐	☐
f) sähköpostia	☐	☐	☐

K17. Vanhempani tietävät, mitä teen Internetissä.

- kyllä
- ei
- en osaa sanoa

K18. Juttelen seuraavista asioista (ainakin joskus)			
	perheen kanssa	kavereiden kanssa	opettajan kanssa
a) tietokoneet	☐	☐	☐
b) tv-ohjelmat	☐	☐	☐
c) elokuvat ja videot	☐	☐	☐
d) pelit	☐	☐	☐
e) musiikki	☐	☐	☐
f) kirjat	☐	☐	☐
g) lehdet	☐	☐	☐
h) kännykät	☐	☐	☐
i) kännykkäsovellukset	☐	☐	☐
j) nettisivut	☐	☐	☐
k) uutiset	☐	☐	☐
l) mainokset	☐	☐	☐

K19. Medioista pitäisi puhua koulussa enemmän.

kyllä ei en osaa sanoa

Perustelut: _____

Kiitos vielä kerran!

Huom. Kaikki kuvituskuvat ovat Papunetin kuvapankista

(www.papunet.net).

Tekijät:

lappäri ja "vanhempi": Elina Vanninen
 tabletti, älypuhelin, Nintendo ja kirjan valinta: Sclera npo, www.sclera.be
 cd-soitin, kännykkä, iPad ja pelikonsolit: Sergio Palao
 mp3-soitin: Paxtoncrafts, Mulberry, straight-street.org

Opettajaahaastattelujen runko

Vastaajan tiedot:

Sukupuoli ja ikä
Koulutus
Valmistumisvuosi
Työtehtävä ja opetettavat luokat
Oppilaiden iät ja kulttuuritaustat
Arvio oppilaiden kielitaidosta (keskimäärin)

Mediakasvatusta koskevat kysymykset

1. Mitä mielestäsi on mediakasvatus?
2. Millaiselta oppilaidesi medioiden käyttö mielestäsi näyttää vapaa-ajalla?
3. Entä koulussa? Mitä medioita oppilaat käyttävät/kuluttavat?
4. Millainen on oma suhteesi eri medioihin ja mediavälineisiin tai -laitteisiin?
5. Miten vertaisit omaa medioiden käyttöäsi oppilaiden medioiden käyttöön?
6. Käytättekö koulussa tieto- ja viestintätekniikkaa? Mitä, miten?
7. Onko koulussanne laadittu mediakasvatussuunnitelmaa?
8. Miten oppilaat kokevat tieto- ja viestintätekniikan käytön opetuksessa?
9. Millaiseksi arvioisit oppilaidesi mediataidot (esimerkiksi laitteiden käyttäminen, turvallisuus, käyttäytyminen netissä, medialukutaito, sisältöjen tuottaminen)?
10. Millaiseen medioiden käyttöön kannustat oppilaitasi?
11. Näetkö medioiden käytössä joitakin haasteita?
12. Haluaisitko sanoa jotakin muuta mediakasvatuksesta eri kieli- ja kulttuuritaustaisten opetuksessa?

Oppilaskyselyn frekvenssitaulukot

Minulla on tietokone

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	oma	70	46,1	46,4	46,4
	on kotona, saa kayttaa	74	48,7	49,0	95,4
	on kotona, ei saa kayttaa	2	1,3	1,3	96,7
	ei ole	5	3,3	3,3	100,0
	Total	151	99,3	100,0	
Missing	System	1	,7		
Total		152	100,0		

Minulla on tabletti

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	oma	68	44,7	45,3	45,3
	on kotona, saa kayttaa	55	36,2	36,7	82,0
	on kotona, ei saa kayttaa	4	2,6	2,7	84,7
	ei ole	23	15,1	15,3	100,0
	Total	150	98,7	100,0	
Missing	System	2	1,3		
Total		152	100,0		

Minulla on kännykkä

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	oma	142	93,4	93,4	93,4
	on kotona, saa kayttaa	5	3,3	3,3	96,7
	on kotona, ei saa kayttaa	2	1,3	1,3	98,0
	ei ole	3	2,0	2,0	100,0
	Total	152	100,0	100,0	

Minulla on televisio

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	oma	40	26,3	26,7	26,7
	on kotona, saa kayttaa	107	70,4	71,3	98,0
	ei ole	3	2,0	2,0	100,0
	Total	150	98,7	100,0	
Missing	System	2	1,3		
Total		152	100,0		

Minulla on radio

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	oma	23	15,1	15,3	15,3
	on kotona, saa kayttaa	56	36,8	37,3	52,7
	on kotona, ei saa kayttaa	5	3,3	3,3	56,0
	ei ole	66	43,4	44,0	100,0
	Total	150	98,7	100,0	
Missing	System	2	1,3		
Total		152	100,0		

Minulla on CD-soitin

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	oma	17	11,2	11,6	11,6
	on kotona, saa kayttaa	61	40,1	41,5	53,1
	on kotona, ei saa kayttaa	6	3,9	4,1	57,1
	ei ole	63	41,4	42,9	100,0
	Total	147	96,7	100,0	
Missing	System	5	3,3		
Total		152	100,0		

Minulla on mp3-soitin

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	oma	34	22,4	23,3	23,3
	on kotona, saa kayttaa	20	13,2	13,7	37,0
	on kotona, ei saa kayttaa	5	3,3	3,4	40,4
	ei ole	87	57,2	59,6	100,0
	Total	146	96,1	100,0	
Missing	System	6	3,9		
Total		152	100,0		

Minulla on pelikonsoli

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	oma	63	41,4	41,7	41,7
	on kotona, saa kayttaa	50	32,9	33,1	74,8
	on kotona, ei saa kayttaa	1	,7	,7	75,5
	ei ole	37	24,3	24,5	100,0
	Total	151	99,3	100,0	
Missing	System	1	,7		
Total		152	100,0		

Käytän tietokonetta

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	joka paiva	26	17,1	17,3	17,3
	melkein joka paiva	49	32,2	32,7	50,0
	muutaman kerran kuussa	43	28,3	28,7	78,7
	harvemmin	24	15,8	16,0	94,7
	en koskaan	8	5,3	5,3	100,0
	Total	150	98,7	100,0	
Missing	System	2	1,3		
Total		152	100,0		

Käytän tablettia

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	joka paiva	32	21,1	21,6	21,6
	melkein joka paiva	40	26,3	27,0	48,6
	muutaman kerran kuussa	17	11,2	11,5	60,1
	harvemmin	33	21,7	22,3	82,4
	en koskaan	26	17,1	17,6	100,0
	Total	148	97,4	100,0	
Missing	System	4	2,6		
Total		152	100,0		

Käytän kännykkää

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	joka paiva	119	78,3	78,8	78,8
	melkein joka paiva	22	14,5	14,6	93,4
	muutaman kerran kuussa	1	,7	,7	94,0
	harvemmin	6	3,9	4,0	98,0
	en koskaan	3	2,0	2,0	100,0
	Total	151	99,3	100,0	
Missing	System	1	,7		
Total		152	100,0		

Olen tietokoneella päivässä (tuntia)

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	,00	19	12,5	12,6
	,02	1	,7	13,2
	,03	1	,7	13,9
	,07	1	,7	14,6
	,25	3	2,0	16,6
	,30	1	,7	17,2
	,33	2	1,3	18,5
	,38	1	,7	19,2
	,42	1	,7	19,9
	,46	1	,7	20,5
	,50	10	6,6	27,2
	,75	2	1,3	28,5
	1,00	39	25,7	54,3
	1,50	15	9,9	64,2

	1,71	1	,7	,7	64,9
	2,00	21	13,8	13,9	78,8
	2,50	5	3,3	3,3	82,1
	3,00	12	7,9	7,9	90,1
	3,50	4	2,6	2,6	92,7
	4,00	3	2,0	2,0	94,7
	4,50	1	,7	,7	95,4
	5,00	3	2,0	2,0	97,4
	6,00	2	1,3	1,3	98,7
	8,00	1	,7	,7	99,3
	11,00	1	,7	,7	100,0
	Total	151	99,3	100,0	
Missing	System	1	,7		
Total		152	100,0		

Pelaan päivässä (tuntia)

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	,00	19	12,5	12,7	12,7
	,03	1	,7	,7	13,3
	,08	2	1,3	1,3	14,7
	,14	1	,7	,7	15,3
	,15	1	,7	,7	16,0
	,17	1	,7	,7	16,7
	,21	1	,7	,7	17,3
	,25	5	3,3	3,3	20,7
	,33	1	,7	,7	21,3
	,38	1	,7	,7	22,0
	,50	9	5,9	6,0	28,0
	,57	1	,7	,7	28,7
	,75	3	2,0	2,0	30,7
	1,00	38	25,0	25,3	56,0
	1,08	1	,7	,7	56,7
	1,30	1	,7	,7	57,3
	1,43	1	,7	,7	58,0
	1,50	11	7,2	7,3	65,3
	1,75	1	,7	,7	66,0
	2,00	22	14,5	14,7	80,7
	2,50	6	3,9	4,0	84,7
	3,00	11	7,2	7,3	92,0
	3,50	2	1,3	1,3	93,3

	4,00	6	3,9	4,0	97,3
	4,50	1	,7	,7	98,0
	5,00	1	,7	,7	98,7
	5,50	1	,7	,7	99,3
	11,00	1	,7	,7	100,0
	Total	150	98,7	100,0	
Missing	System	2	1,3		
Total		152	100,0		

Katson televisiota

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	joka päivä	55	36,2	36,2	36,2
	melkein joka päivä	59	38,8	38,8	75,0
	muutaman kerran kuussa	19	12,5	12,5	87,5
	harvemmin	14	9,2	9,2	96,7
	en koskaan	5	3,3	3,3	100,0
	Total	152	100,0	100,0	

Katson videoita

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	joka päivä	60	39,5	40,3	40,3
	melkein joka päivä	56	36,8	37,6	77,9
	muutaman kerran kuussa	17	11,2	11,4	89,3
	harvemmin	12	7,9	8,1	97,3
	en koskaan	4	2,6	2,7	100,0
	Total	149	98,0	100,0	
Missing	System	3	2,0		
Total		152	100,0		

Pelaan tietokoneella

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	joka päivä	15	9,9	9,9	9,9
	melkein joka päivä	41	27,0	27,0	36,8
	muutaman kerran kuussa	34	22,4	22,4	59,2
	harvemmin	35	23,0	23,0	82,2
	en koskaan	27	17,8	17,8	100,0
	Total	152	100,0	100,0	

Pelaan kännykällä

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	joka päivä	71	46,7	47,7	47,7
	melkein joka päivä	31	20,4	20,8	68,5
	muutaman kerran kuussa	17	11,2	11,4	79,9
	harvemmin	20	13,2	13,4	93,3
	en koskaan	10	6,6	6,7	100,0
	Total	149	98,0	100,0	
Missing	System	3	2,0		
Total		152	100,0		

Pelaan konsolilla

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	joka päivä	15	9,9	10,1	10,1
	melkein joka päivä	33	21,7	22,3	32,4
	muutaman kerran kuussa	39	25,7	26,4	58,8
	harvemmin	19	12,5	12,8	71,6
	en koskaan	42	27,6	28,4	100,0
	Total	148	97,4	100,0	
Missing	System	4	2,6		
Total		152	100,0		

Luen kirjoja

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	joka päivä	35	23,0	23,3	23,3
	melkein joka päivä	59	38,8	39,3	62,7
	muutaman kerran kuussa	33	21,7	22,0	84,7
	harvemmin	16	10,5	10,7	95,3
	en koskaan	7	4,6	4,7	100,0
	Total	150	98,7	100,0	
Missing	System	2	1,3		
Total		152	100,0		

Luen lehtiä

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	joka päivä	13	8,6	8,6	8,6
	melkein joka päivä	24	15,8	15,9	24,5
	muutaman kerran kuussa	27	17,8	17,9	42,4
	harvemmin	35	23,0	23,2	65,6
	en koskaan	52	34,2	34,4	100,0
	Total	151	99,3	100,0	
Missing	System	1	,7		
Total		152	100,0		

Kuuntelen musiikkia

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	joka päivä	87	57,2	57,2	57,2
	melkein joka päivä	40	26,3	26,3	83,6
	muutaman kerran kuussa	13	8,6	8,6	92,1
	harvemmin	9	5,9	5,9	98,0
	en koskaan	3	2,0	2,0	100,0
	Total	152	100,0	100,0	

Käyn kirjastossa

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	joka päivä	9	5,9	5,9	5,9
	melkein joka päivä	18	11,8	11,8	17,8
	muutaman kerran kuussa	65	42,8	42,8	60,5
	harvemmin	51	33,6	33,6	94,1
	en koskaan	9	5,9	5,9	100,0
	Total	152	100,0	100,0	

Luen päivässä (tuntia)

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	,00	20	13,2	13,3	13,3
	,17	1	,7	,7	14,0
	,25	2	1,3	1,3	15,3
	,26	1	,7	,7	16,0
	,30	2	1,3	1,3	17,3
	,33	2	1,3	1,3	18,7

,37	1	,7	,7	19,3
,38	1	,7	,7	20,0
,50	24	15,8	16,0	36,0
,58	1	,7	,7	36,7
,63	1	,7	,7	37,3
,67	1	,7	,7	38,0
,67	2	1,3	1,3	39,3
,75	5	3,3	3,3	42,7
,83	1	,7	,7	43,3
1,00	48	31,6	32,0	75,3
1,50	9	5,9	6,0	81,3
1,63	1	,7	,7	82,0
2,00	17	11,2	11,3	93,3
2,50	3	2,0	2,0	95,3
3,00	1	,7	,7	96,0
3,50	3	2,0	2,0	98,0
4,00	1	,7	,7	98,7
5,00	1	,7	,7	99,3
6,00	1	,7	,7	100,0
Total	150	98,7	100,0	
Missing System	2	1,3		
Total	152	100,0		

Katson päivässä televisiota (tuntia)

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid ,00	14	9,2	9,3	9,3
,08	2	1,3	1,3	10,6
,17	1	,7	,7	11,3
,25	1	,7	,7	11,9
,29	1	,7	,7	12,6
,30	1	,7	,7	13,2
,38	1	,7	,7	13,9
,50	17	11,2	11,3	25,2
,70	1	,7	,7	25,8
,75	3	2,0	2,0	27,8
1,00	40	26,3	26,5	54,3
1,25	1	,7	,7	55,0
1,50	11	7,2	7,3	62,3
1,60	1	,7	,7	62,9

2,00	30	19,7	19,9	82,8
2,30	1	,7	,7	83,4
2,50	6	3,9	4,0	87,4
3,00	11	7,2	7,3	94,7
3,50	1	,7	,7	95,4
4,50	1	,7	,7	96,0
5,00	3	2,0	2,0	98,0
5,50	2	1,3	1,3	99,3
6,00	1	,7	,7	100,0
Total	151	99,3	100,0	
Missing System	1	,7		
Total	152	100,0		

Kirjoitan blogia

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid kylla	9	5,9	5,9	5,9
ei	130	85,5	85,5	91,4
en osaa sanoa	13	8,6	8,6	100,0
Total	152	100,0	100,0	

Otan valokuvia

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid kylla	124	81,6	81,6	81,6
ei	15	9,9	9,9	91,4
en osaa sanoa	13	8,6	8,6	100,0
Total	152	100,0	100,0	

Kuvaan videoita

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid kylla	81	53,3	53,6	53,6
ei	52	34,2	34,4	88,1
en osaa sanoa	18	11,8	11,9	100,0
Total	151	99,3	100,0	
Missing System	1	,7		
Total	152	100,0		

Jaan netissä omia tekstejä

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	kyllä	35	23,0	23,3	23,3
	ei	102	67,1	68,0	91,3
	en osaa sanoa	13	8,6	8,7	100,0
	Total	150	98,7	100,0	
Missing	System	2	1,3		
Total		152	100,0		

Jaan netissä ottamiani kuvia

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	kyllä	72	47,4	47,7	47,7
	ei	70	46,1	46,4	94,0
	en osaa sanoa	9	5,9	6,0	100,0
	Total	151	99,3	100,0	
Missing	System	1	,7		
Total		152	100,0		

Jaan netissä omia videoita

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	kyllä	40	26,3	26,7	26,7
	ei	93	61,2	62,0	88,7
	en osaa sanoa	17	11,2	11,3	100,0
	Total	150	98,7	100,0	
Missing	System	2	1,3		
Total		152	100,0		

Kuuntelen musiikkia tietokoneella

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	joka päivä	51	33,6	34,0	34,0
	melkein joka päivä	50	32,9	33,3	67,3
	muutaman kerran kuussa	13	8,6	8,7	76,0
	harvemmin	20	13,2	13,3	89,3
	en koskaan	16	10,5	10,7	100,0
	Total	150	98,7	100,0	
Missing	System	2	1,3		
Total		152	100,0		

Luen uutisia tietokoneella

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	joka paiva	11	7,2	7,4	7,4
	melkein joka paiva	24	15,8	16,1	23,5
	muutaman kerran kuussa	31	20,4	20,8	44,3
	harvemmin	38	25,0	25,5	69,8
	en koskaan	45	29,6	30,2	100,0
	Total	149	98,0	100,0	
Missing	System	3	2,0		
Total		152	100,0		

Haen tietoa tietokoneella

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	joka paiva	24	15,8	16,2	16,2
	melkein joka paiva	56	36,8	37,8	54,1
	muutaman kerran kuussa	39	25,7	26,4	80,4
	harvemmin	14	9,2	9,5	89,9
	en koskaan	15	9,9	10,1	100,0
	Total	148	97,4	100,0	
Missing	System	4	2,6		
Total		152	100,0		

Luen blogia tietokoneella

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	joka paiva	10	6,6	6,9	6,9
	melkein joka paiva	12	7,9	8,3	15,2
	muutaman kerran kuussa	15	9,9	10,3	25,5
	harvemmin	28	18,4	19,3	44,8
	en koskaan	80	52,6	55,2	100,0
	Total	145	95,4	100,0	
Missing	System	7	4,6		
Total		152	100,0		

Keskustelen tietokoneella

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	joka paiva	53	34,9	36,1	36,1
	melkein joka paiva	31	20,4	21,1	57,1
	muutaman kerran kuussa	16	10,5	10,9	68,0
	harvemmin	19	12,5	12,9	81,0
	en koskaan	28	18,4	19,0	100,0
	Total	147	96,7	100,0	
Missing	System	5	3,3		
Total		152	100,0		

Käytän sähköpostia tietokoneella

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	joka paiva	20	13,2	13,6	13,6
	melkein joka paiva	24	15,8	16,3	29,9
	muutaman kerran kuussa	38	25,0	25,9	55,8
	harvemmin	28	18,4	19,0	74,8
	en koskaan	37	24,3	25,2	100,0
	Total	147	96,7	100,0	
Missing	System	5	3,3		
Total		152	100,0		

Teen läksyjä tietokoneella

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	joka paiva	66	43,4	44,6	44,6
	melkein joka paiva	23	15,1	15,5	60,1
	muutaman kerran kuussa	25	16,4	16,9	77,0
	harvemmin	18	11,8	12,2	89,2
	en koskaan	16	10,5	10,8	100,0
	Total	148	97,4	100,0	
Missing	System	4	2,6		
Total		152	100,0		

Ostan tuotteita tietokoneella

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	joka paiva	11	7,2	7,4	7,4
	melkein joka paiva	15	9,9	10,1	17,6
	muutaman kerran kuussa	47	30,9	31,8	49,3
	harvemmin	40	26,3	27,0	76,4
	en koskaan	35	23,0	23,6	100,0
	Total	148	97,4	100,0	
Missing	System	4	2,6		
Total		152	100,0		

Pidän yhteyttä kavereihin Suomessa tietokoneella

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	joka paiva	57	37,5	38,3	38,3
	melkein joka paiva	29	19,1	19,5	57,7
	muutaman kerran kuussa	13	8,6	8,7	66,4
	harvemmin	17	11,2	11,4	77,9
	en koskaan	33	21,7	22,1	100,0
	Total	149	98,0	100,0	
Missing	System	3	2,0		
Total		152	100,0		

Pidän yhteyttä lähtömaahani tietokoneella

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	joka paiva	19	12,5	12,9	12,9
	melkein joka paiva	31	20,4	21,1	34,0
	muutaman kerran kuussa	26	17,1	17,7	51,7
	harvemmin	28	18,4	19,0	70,7
	en koskaan	43	28,3	29,3	100,0
	Total	147	96,7	100,0	
Missing	System	5	3,3		
Total		152	100,0		

Pidän yhteyttä muualle ulkomaihin tietokoneella

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	joka paiva	18	11,8	12,1	12,1
	melkein joka paiva	27	17,8	18,1	30,2
	muutaman kerran kuussa	24	15,8	16,1	46,3
	harvemmin	27	17,8	18,1	64,4
	en koskaan	53	34,9	35,6	100,0
	Total	149	98,0	100,0	
Missing	System	3	2,0		
Total		152	100,0		

Käytän medioita suomeksi

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	joka paiva	65	42,8	44,5	44,5
	melkein joka paiva	42	27,6	28,8	73,3
	muutaman kerran kuussa	16	10,5	11,0	84,2
	harvemmin	17	11,2	11,6	95,9
	en koskaan	6	3,9	4,1	100,0
	Total	146	96,1	100,0	
Missing	System	6	3,9		
Total		152	100,0		

Käytän medioita englanniksi

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	joka paiva	60	39,5	42,0	42,0
	melkein joka paiva	47	30,9	32,9	74,8
	muutaman kerran kuussa	17	11,2	11,9	86,7
	harvemmin	7	4,6	4,9	91,6
	en koskaan	12	7,9	8,4	100,0
	Total	143	94,1	100,0	
Missing	System	9	5,9		
Total		152	100,0		

Käytän medioita muulla kielellä

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	joka paiva	36	23,7	35,6	35,6
	melkein joka paiva	17	11,2	16,8	52,5
	muutaman kerran kuussa	14	9,2	13,9	66,3
	harvemmin	4	2,6	4,0	70,3
	en koskaan	30	19,7	29,7	100,0
	Total	101	66,4	100,0	
Missing	System	51	33,6		
Total		152	100,0		

...muulla, millä?

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid		73	48,0	48,0	48,0
	afgani	1	,7	,7	48,7
	albania	5	3,3	3,3	52,0
	arabia	7	4,6	4,6	56,6
	bosnia	2	1,3	1,3	57,9
	dari	1	,7	,7	58,6
	eos	2	1,3	1,3	59,9
	espanja	2	1,3	1,3	61,2
	intia, ranska, saksa, espanja	1	,7	,7	61,8
	iraq	1	,7	,7	62,5
	irlanti, ranska, ruotsi	1	,7	,7	63,2
	japani	1	,7	,7	63,8
	kiina	2	1,3	1,3	65,1
	kosovo	3	2,0	2,0	67,1
	kurdi, saksa	1	,7	,7	67,8
	persia	6	3,9	3,9	71,7
	ranska	1	,7	,7	72,4
	romania	2	1,3	1,3	73,7
	ruotsi	1	,7	,7	74,3
	saksa	3	2,0	2,0	76,3
	somalia	1	,7	,7	77,0
	swahili, kibebe, ranska	1	,7	,7	77,6
	turkki	5	3,3	3,3	80,9
	urdu	1	,7	,7	81,6

venäjä	22	14,5	14,5	96,1
venäjä, viro	1	,7	,7	96,7
viro	5	3,3	3,3	100,0
Total	152	100,0	100,0	

Tietokone tärkeä viihteen takia

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	kyllä	65	42,8	42,8	42,8
	ei	87	57,2	57,2	100,0
	Total	152	100,0	100,0	

Tietokone tärkeä yhteydenpidon takia

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	kyllä	27	17,8	17,8	17,8
	ei	125	82,2	82,2	100,0
	Total	152	100,0	100,0	

Tietokone tärkeä kavereiden takia

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	kyllä	15	9,9	9,9	9,9
	ei	137	90,1	90,1	100,0
	Total	152	100,0	100,0	

Tietokone tärkeä koulun/oppimisen takia

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	kyllä	66	43,4	43,4	43,4
	ei	86	56,6	56,6	100,0
	Total	152	100,0	100,0	

Tietokone tärkeä muusta syystä

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	kyllä	21	13,8	13,8	13,8
	ei	131	86,2	86,2	100,0
	Total	152	100,0	100,0	

Tabletti tärkeä viihteen takia

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	kyllä	70	46,1	46,1	46,1
	ei	82	53,9	53,9	100,0
	Total	152	100,0	100,0	

Tabletti tärkeä yhteydenpidon takia

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	kyllä	16	10,5	10,5	10,5
	ei	136	89,5	89,5	100,0
	Total	152	100,0	100,0	

Tabletti tärkeä kavereiden takia

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	kyllä	12	7,9	7,9	7,9
	ei	140	92,1	92,1	100,0
	Total	152	100,0	100,0	

Tabletti tärkeä koulun/oppimisen takia

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	kyllä	27	17,8	17,8	17,8
	ei	125	82,2	82,2	100,0
	Total	152	100,0	100,0	

Tabletti tärkeä muusta syystä

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	kyllä	27	17,8	17,8	17,8
	ei	125	82,2	82,2	100,0
	Total	152	100,0	100,0	

Kännykkä tärkeä viihteen takia

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	kyllä	84	55,3	55,3	55,3
	ei	68	44,7	44,7	100,0
	Total	152	100,0	100,0	

Kännykkä tärkeä yhteydenpidon takia

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	kyllä	75	49,3	49,3	49,3
	ei	77	50,7	50,7	100,0
	Total	152	100,0	100,0	

Kännykkä tärkeä kavereiden takia

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	kyllä	72	47,4	47,4	47,4
	ei	80	52,6	52,6	100,0
	Total	152	100,0	100,0	

Kännykkä tärkeä koulun/oppimisen takia

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	kyllä	38	25,0	25,0	25,0
	ei	114	75,0	75,0	100,0
	Total	152	100,0	100,0	

Kännykkä tärkeä muusta syystä

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	kyllä	28	18,4	18,4	18,4
	ei	124	81,6	81,6	100,0
	Total	152	100,0	100,0	

Televisio tärkeä viihteen takia

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	kyllä	99	65,1	65,1	65,1
	ei	53	34,9	34,9	100,0
	Total	152	100,0	100,0	

Televisio tärkeä yhteydenpidon takia

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	kyllä	6	3,9	3,9	3,9
	ei	146	96,1	96,1	100,0
	Total	152	100,0	100,0	

Televisio tärkeä kavereiden takia

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	kyllä	4	2,6	2,6	2,6
	ei	148	97,4	97,4	100,0
	Total	152	100,0	100,0	

Televisio tärkeä koulun/oppimisen takia

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	kyllä	3	2,0	2,0	2,0
	ei	149	98,0	98,0	100,0
	Total	152	100,0	100,0	

Televisio tärkeä muusta syystä

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	kyllä	23	15,1	15,1	15,1
	ei	129	84,9	84,9	100,0
	Total	152	100,0	100,0	

Musiikki tärkeä viihteen takia

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	kyllä	102	67,1	67,1	67,1
	ei	50	32,9	32,9	100,0
	Total	152	100,0	100,0	

Musiikki tärkeä yhteydenpidon takia

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	kyllä	8	5,3	5,3	5,3
	ei	144	94,7	94,7	100,0
	Total	152	100,0	100,0	

Musiikki tärkeä kavereiden takia

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	kyllä	7	4,6	4,6	4,6
	ei	145	95,4	95,4	100,0
	Total	152	100,0	100,0	

Musiikki tärkeä koulun/oppimisen takia

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	kyllä	3	2,0	2,0	2,0
	ei	149	98,0	98,0	100,0
	Total	152	100,0	100,0	

Musiikki tärkeä muusta syystä

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	kyllä	32	21,1	21,1	21,1
	ei	120	78,9	78,9	100,0
	Total	152	100,0	100,0	

Pelit tärkeä viihteen takia

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	kyllä	91	59,9	59,9	59,9
	ei	61	40,1	40,1	100,0
	Total	152	100,0	100,0	

Pelit tärkeä yhteydenpidon takia

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	kyllä	12	7,9	7,9	7,9
	ei	140	92,1	92,1	100,0
	Total	152	100,0	100,0	

Pelit tärkeä kavereiden takia

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	kyllä	24	15,8	15,8	15,8
	ei	128	84,2	84,2	100,0
	Total	152	100,0	100,0	

Pelit tärkeä koulun/oppimisen takia

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	kyllä	4	2,6	2,6	2,6
	ei	148	97,4	97,4	100,0
	Total	152	100,0	100,0	

Pelit tärkeä muusta syystä

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	kyllä	24	15,8	15,8	15,8
	ei	128	84,2	84,2	100,0
	Total	152	100,0	100,0	

Kirjat tärkeä viihteen takia

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	kyllä	55	36,2	36,2	36,2
	ei	97	63,8	63,8	100,0
	Total	152	100,0	100,0	

Kirjat tärkeä yhteydenpidon takia

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	kyllä	6	3,9	3,9	3,9
	ei	146	96,1	96,1	100,0
	Total	152	100,0	100,0	

Kirjat tärkeä kavereiden takia

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	kyllä	2	1,3	1,3	1,3
	ei	150	98,7	98,7	100,0
	Total	152	100,0	100,0	

Kirjat tärkeä koulun/oppimisen takia

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	kyllä	77	50,7	50,7	50,7
	ei	75	49,3	49,3	100,0
	Total	152	100,0	100,0	

Kirjat tärkeä muusta syystä

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	kyllä	17	11,2	11,2	11,2
	ei	135	88,8	88,8	100,0
	Total	152	100,0	100,0	

Lehdet tärkeä viihteen takia

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	kyllä	33	21,7	21,7	21,7
	ei	119	78,3	78,3	100,0
	Total	152	100,0	100,0	

Lehdet tärkeä yhdeydenpidon takia

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	kyllä	6	3,9	3,9	3,9
	ei	146	96,1	96,1	100,0
	Total	152	100,0	100,0	

Lehdet tärkeä kavereiden takia

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	kyllä	1	,7	,7	,7
	ei	151	99,3	99,3	100,0
	Total	152	100,0	100,0	

Lehdet tärkeä koulun/oppimisen takia

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	kyllä	25	16,4	16,4	16,4
	ei	127	83,6	83,6	100,0
	Total	152	100,0	100,0	

Lehdet tärkeä muusta syystä

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	kyllä	34	22,4	22,4	22,4
	ei	118	77,6	77,6	100,0
	Total	152	100,0	100,0	

Internet tärkeä viihteen takia

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	kyllä	96	63,2	63,2	63,2
	ei	56	36,8	36,8	100,0
	Total	152	100,0	100,0	

Internet tärkeä yhteydenpidon takia

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	kyllä	46	30,3	30,3	30,3
	ei	106	69,7	69,7	100,0
	Total	152	100,0	100,0	

Internet tärkeä kavereiden takia

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	kyllä	38	25,0	25,0	25,0
	ei	114	75,0	75,0	100,0
	Total	152	100,0	100,0	

Internet tärkeä koulun/oppimisen takia

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	kyllä	56	36,8	36,8	36,8
	ei	96	63,2	63,2	100,0
	Total	152	100,0	100,0	

Internet tärkeä muusta syystä

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	kyllä	26	17,1	17,1	17,1
	ei	126	82,9	82,9	100,0
	Total	152	100,0	100,0	

Somet tärkeä viihteen takia

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	kyllä	66	43,4	43,4	43,4
	ei	86	56,6	56,6	100,0
	Total	152	100,0	100,0	

Somet tärkeä yhteydenpidon takia

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	kyllä	47	30,9	30,9	30,9
	ei	105	69,1	69,1	100,0
	Total	152	100,0	100,0	

Somet tärkeä kavereiden takia

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	kyllä	56	36,8	36,8	36,8
	ei	96	63,2	63,2	100,0
	Total	152	100,0	100,0	

Somet tärkeä koulun/oppimiset takia

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	kyllä	5	3,3	3,3	3,3
	ei	147	96,7	96,7	100,0
	Total	152	100,0	100,0	

Somet tärkeä muusta syystä

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	kyllä	29	19,1	19,1	19,1
	ei	123	80,9	80,9	100,0
	Total	152	100,0	100,0	

Osaan käyttää tietokonetta

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	kyllä	137	90,1	91,3	91,3
	ei	4	2,6	2,7	94,0
	en osaa sanoa	9	5,9	6,0	100,0
	Total	150	98,7	100,0	
Missing	System	2	1,3		
	Total	152	100,0		

Osaan käyttää tablettia

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	kyllä	129	84,9	90,2	90,2
	ei	6	3,9	4,2	94,4
	en osaa sanoa	8	5,3	5,6	100,0
	Total	143	94,1	100,0	
Missing	System	9	5,9		
	Total	152	100,0		

Osaan käyttää kännykkää

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	kyllä	145	95,4	96,0	96,0
	en osaa sanoa	6	3,9	4,0	100,0
	Total	151	99,3	100,0	
Missing	System	1	,7		
	Total	152	100,0		

Osaan käyttää internetiä

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	kyllä	127	83,6	85,2	85,2
	ei	6	3,9	4,0	89,3
	en osaa sanoa	16	10,5	10,7	100,0
	Total	149	98,0	100,0	
Missing	System	3	2,0		
Total		152	100,0		

Osaan käyttää somea

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	kyllä	101	66,4	69,7	69,7
	ei	15	9,9	10,3	80,0
	en osaa sanoa	29	19,1	20,0	100,0
	Total	145	95,4	100,0	
Missing	System	7	4,6		
Total		152	100,0		

Osaan käyttää sähköpostia

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	kyllä	98	64,5	66,7	66,7
	ei	22	14,5	15,0	81,6
	en osaa sanoa	27	17,8	18,4	100,0
	Total	147	96,7	100,0	
Missing	System	5	3,3		
Total		152	100,0		

Vanhempani tietävät mitä teen netissä

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	kyllä	104	68,4	69,3	69,3
	ei	12	7,9	8,0	77,3
	en osaa sanoa	34	22,4	22,7	100,0
	Total	150	98,7	100,0	
Missing	System	2	1,3		
Total		152	100,0		

Juttelen tietokoneista perheen kanssa

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	kylla	69	45,4	45,4	45,4
	ei	83	54,6	54,6	100,0
	Total	152	100,0	100,0	

Juttelen tietokoneista kavereiden kanssa

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	kylla	80	52,6	52,6	52,6
	ei	72	47,4	47,4	100,0
	Total	152	100,0	100,0	

Juttelen tietokoneista opettajan kanssa

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	kylla	15	9,9	9,9	9,9
	ei	137	90,1	90,1	100,0
	Total	152	100,0	100,0	

Juttelen tv-ohjelmista perheen kanssa

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	kylla	95	62,5	62,5	62,5
	ei	57	37,5	37,5	100,0
	Total	152	100,0	100,0	

Juttelen tv-ohjelmista kavereiden kanssa

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	kylla	77	50,7	50,7	50,7
	ei	75	49,3	49,3	100,0
	Total	152	100,0	100,0	

Juttelen tv-ohjelmista opettajan kanssa

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	kylla	5	3,3	3,3	3,3
	ei	147	96,7	96,7	100,0
	Total	152	100,0	100,0	

Juttelen elokuvista ja videoista perheen kanssa

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	kyllä	90	59,2	59,2	59,2
	ei	62	40,8	40,8	100,0
	Total	152	100,0	100,0	

Juttelen elokuvista ja videoista kavereiden kanssa

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	kyllä	106	69,7	69,7	69,7
	ei	46	30,3	30,3	100,0
	Total	152	100,0	100,0	

Juttelen elokuvista ja videoista opettajan kanssa

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	kyllä	6	3,9	3,9	3,9
	ei	146	96,1	96,1	100,0
	Total	152	100,0	100,0	

Juttelen peleistä perheen kanssa

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	kyllä	47	30,9	30,9	30,9
	ei	105	69,1	69,1	100,0
	Total	152	100,0	100,0	

Juttelen peleistä kavereiden kanssa

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	kyllä	113	74,3	74,3	74,3
	ei	39	25,7	25,7	100,0
	Total	152	100,0	100,0	

Juttelen peleistä opettajan kanssa

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	kyllä	3	2,0	2,0	2,0
	ei	149	98,0	98,0	100,0
	Total	152	100,0	100,0	

Juttelen musiikista perheen kanssa

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	kyllä	57	37,5	37,5	37,5
	ei	95	62,5	62,5	100,0
	Total	152	100,0	100,0	

Juttelen musiikista kavereiden kanssa

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	kyllä	109	71,7	71,7	71,7
	ei	43	28,3	28,3	100,0
	Total	152	100,0	100,0	

Juttelen musiikista opettajan kanssa

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	kyllä	6	3,9	3,9	3,9
	ei	146	96,1	96,1	100,0
	Total	152	100,0	100,0	

Juttelen kirjoista perheen kanssa

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	kyllä	84	55,3	55,3	55,3
	ei	68	44,7	44,7	100,0
	Total	152	100,0	100,0	

Juttelen kirjoista kavereiden kanssa

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	kyllä	47	30,9	30,9	30,9
	ei	105	69,1	69,1	100,0
	Total	152	100,0	100,0	

Juttelen kirjoista opettajan kanssa

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	kyllä	51	33,6	33,6	33,6
	ei	101	66,4	66,4	100,0
	Total	152	100,0	100,0	

Juttelen lehdistä perheen kanssa

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	kyllä	65	42,8	42,8	42,8
	ei	87	57,2	57,2	100,0
	Total	152	100,0	100,0	

Juttelen lehdistä kavereiden kanssa

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	kyllä	30	19,7	19,7	19,7
	ei	122	80,3	80,3	100,0
	Total	152	100,0	100,0	

Juttelen lehdistä opettajan kanssa

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	kyllä	18	11,8	11,8	11,8
	ei	134	88,2	88,2	100,0
	Total	152	100,0	100,0	

Juttelen kännyköistä perheen kanssa

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	kyllä	84	55,3	55,3	55,3
	ei	68	44,7	44,7	100,0
	Total	152	100,0	100,0	

Juttelen kännyköistä kavereiden kanssa

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	kyllä	105	69,1	69,1	69,1
	ei	47	30,9	30,9	100,0
	Total	152	100,0	100,0	

Juttelen kännyköistä opettajan kanssa

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	kyllä	3	2,0	2,0	2,0
	ei	149	98,0	98,0	100,0
	Total	152	100,0	100,0	

Juttelen sovelluksista perheen kanssa

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	kyllä	66	43,4	43,4	43,4
	ei	86	56,6	56,6	100,0
	Total	152	100,0	100,0	

Juttelen sovelluksista kavereiden kanssa

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	kyllä	105	69,1	69,1	69,1
	ei	47	30,9	30,9	100,0
	Total	152	100,0	100,0	

Juttelen sovelluksista opettajan kanssa

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	kyllä	3	2,0	2,0	2,0
	ei	149	98,0	98,0	100,0
	Total	152	100,0	100,0	

Juttelen nettisivuista perheen kanssa

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	kyllä	58	38,2	38,2	38,2
	ei	94	61,8	61,8	100,0
	Total	152	100,0	100,0	

Juttelen nettisivuista kavereiden kanssa

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	kylla	101	66,4	66,4	66,4
	ei	51	33,6	33,6	100,0
	Total	152	100,0	100,0	

Juttelen nettisivuista opettajan kanssa

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	kylla	9	5,9	5,9	5,9
	ei	143	94,1	94,1	100,0
	Total	152	100,0	100,0	

Juttelen uutisista perheen kanssa

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	kylla	101	66,4	66,4	66,4
	ei	51	33,6	33,6	100,0
	Total	152	100,0	100,0	

Juttelen uutisista kavereiden kanssa

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	kylla	39	25,7	25,7	25,7
	ei	113	74,3	74,3	100,0
	Total	152	100,0	100,0	

Juttelen uutisista opettajan kanssa

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	kylla	19	12,5	12,5	12,5
	ei	133	87,5	87,5	100,0
	Total	152	100,0	100,0	

Juttelen mainoksista perheen kanssa

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	kylla	80	52,6	52,6	52,6
	ei	72	47,4	47,4	100,0
	Total	152	100,0	100,0	

Juttelen mainoksista kavereiden kanssa

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	kylla	44	28,9	28,9	28,9
	ei	108	71,1	71,1	100,0
	Total	152	100,0	100,0	

Juttelen mainoksista opettajan kanssa

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	kylla	9	5,9	5,9	5,9
	ei	143	94,1	94,1	100,0
	Total	152	100,0	100,0	

Medioista pitäisi puhua koulussa enemmän

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	kylla	46	30,3	30,5	30,5
	ei	35	23,0	23,2	53,6
	en osaa sanoa	70	46,1	46,4	100,0
	Total	151	99,3	100,0	
Missing	System	1	,7		
	Total	152	100,0		

Perustelut mediakasvatuksen tarpeellisuudesta koulussa

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	76	50,0	50,0	50,0
Ainakin miten käytetään sosiaalista mediaa.	1	,7	,7	50,7
Ei, koska koulussa puhutetaan paljon medioista, ja sen käyttöä.	1	,7	,7	51,3
emt	2	1,3	1,3	52,6
en halua että ihmiset tietää kaikesta.	1	,7	,7	53,3
en halua jonkujen ihmisien tietää jonkuista jutuista	1	,7	,7	53,9
en minä tietä	1	,7	,7	54,6
En oikein osaa sanoa!	1	,7	,7	55,3
en osaa sanoa	2	1,3	1,3	56,6
en tiedä	1	,7	,7	57,2
En tiedä	1	,7	,7	57,9
en tiää	1	,7	,7	58,6
En vaan osaa sanoa.	1	,7	,7	59,2
Enterainment	1	,7	,7	59,9
haluisin puhua peleistä enemmän Ja elokuvista	1	,7	,7	60,5
Internetistä on puhuttu jo aika paljon koulussa, minun mielestä.	1	,7	,7	61,2
Jokainen käyttää mediaa, miten haluaa	1	,7	,7	61,8
Jotkut eivät tajua itse mitä netissä saa lähettää esim. koko nimeä tai osoitetta.	1	,7	,7	62,5
kaikki on ihan normaalia nytten, joten ei tarvii puhua.	1	,7	,7	63,2
Kaikkia ehkä ei kiinosta tai ei huvita	1	,7	,7	63,8
Kivalla tavalla ei huonolla tavalla koska ei tarvi	1	,7	,7	64,5
koska en osaa sanoa	1	,7	,7	65,1
Koska ihmiset pitää tietää enemmän niistä.	1	,7	,7	65,8
Koska joilekin ihmisille media voi olla todella herkkä puheenaihe.	1	,7	,7	66,4
				67,1

koska jos lapset tietävät jo perusjutut mitä ei kannata tai ei saa tehdä netissä tai mediassa	1	,7	,7	67,8
Koska jos on jotain kysyttävää niin luokkatoverit voivat vastata	1	,7	,7	68,4
Koska jotkut eivät osa käytä Media niin jos koulussa puhutan niin se vois autta niitä oppiman käytä mediaan.	1	,7	,7	69,1
Koska jotkut täytyy opetella miten media käytetään	1	,7	,7	69,7
Koska kun on koulu pitää opiskella.	1	,7	,7	70,4
Koska kun oppilaat tietävät mitä siellä on, ne menevät kattomaan sitä.	1	,7	,7	71,1
Koska media auta. Mediassa saa lukea kirjoja jos saa lukea kokeisiin	1	,7	,7	71,7
koska media on suuri osa nykyaikaa	1	,7	,7	72,4
Koska miks pitäisi, kun vanhemmat voi puhua tarvittaessa.	1	,7	,7	73,0
Koska minä inhoon koulua	1	,7	,7	73,7
Koska mun yksityiset jutut mikä ei kuulu koululle.	1	,7	,7	74,3
Koska ne ei kuulu koululle.	1	,7	,7	75,0
koska niistä muutenkin puhutaan	1	,7	,7	75,7
Koska nobody cares	1	,7	,7	76,3
koska se olisi tärkeä	1	,7	,7	77,0
Koska se on tärkeä nyky-yhteiskunnassa.	1	,7	,7	77,6
Koska sitten lapset voi ymmärtää mediasta.	1	,7	,7	78,3
koska sitten tietää että medioissa on tosi paljon kiinnostavaa ja tärkeitä juttuja	1	,7	,7	78,9
Koska vanhemmat ovat parempia selittämään ja ne antavat hyviä ohjeita	1	,7	,7	79,6

Koulussa on kerrottu ATK tunneilla ja muitakin tunneilla miten käyttää mediaa turvallisesti. Mutta ei tee pahaa, jos puhutaan medioista enemmän, sillä lapset voi mennä vahingossa väärille sivuille.	1	,7	,7	80,3
Koulussa puhutaan jo paljon medioista.	1	,7	,7	80,9
koulussa tarpeeksi mediasta	1	,7	,7	81,6
Kyllä Koska lapsien on hyvä tietää minkälaisia nettisivuja voi tulla vastaan.	1	,7	,7	82,2
Media on nykyään osa arkielämää, joten mediaturvallisudesta on hyvä perehdyttää	1	,7	,7	82,9
Media on vapaa-ajan käyttö, se on vanhempien asia, jutella omien lasten kanssa käyttämisestä nettiä. Koulu - on paikka, jossa opiskellaan, eikä tuhlaata aikaa.	1	,7	,7	83,6
Monet opettajat eivät tajua kuinka usein käytetään eri medioita. Eivätkä tajua kuinka tärkeitä ja hyödyllisiä mediat ovat meille.	1	,7	,7	84,2
Niitä käytetään paljon joka päiväisessä elämässä.	1	,7	,7	84,9
No oppii paljon tietoja. Ja saa paljon tietoo.	1	,7	,7	85,5
noem minä osa sanoa	1	,7	,7	86,2
nyt puhutaan riittävästi medioista	1	,7	,7	86,8
Oppimiseen varten.	1	,7	,7	87,5
pitäisi puhua enemmän internetin käytöstä ja turvallisuudesta	1	,7	,7	88,2
Pitäisi puhua internetin käyttöä ja turvallisuudesta nettin ja sosiaalimedian käytöstä	1	,7	,7	88,8

Pitäisi puhua niiden käytöksestä kun melkein kaikki oppilaat käyttävät paljon kännykkä varsinkin oppitunnilla ja eivät pysty keskittyy tunnilla.	1	,7	,7	89,5
Pitäsi puhua enemmän internetin turvallisuudesta	1	,7	,7	90,1
Puhutaan aika paljon mutta joskus ei niin en osaa sanoa :D	1	,7	,7	90,8
Riippuu vähäsen koska mediassa on kaikenlaista nykyaikaisin	1	,7	,7	91,4
Se on hauskaa ja mielenkiintoinen	1	,7	,7	92,1
Se on makuvalinta, koska ihminen voi itse päättää, onko somessa vai ei.	1	,7	,7	92,8
Se on mukavaa keskustella meidän mediomme käytöstä.	1	,7	,7	93,4
Se on tärkeä, mutta puhutaan siitä aika paljon nyt.	1	,7	,7	94,1
Siitä voi oppia asiota. Ja voi tietää mitä tänään on tapahtuna.	1	,7	,7	94,7
siks	1	,7	,7	95,4
Sillä eri medioissa on paljon vaaroja: joku esittää jotain muuta, kuin mitä itse on	1	,7	,7	96,1
Sitten kaikki o aina mediassa	1	,7	,7	96,7
So we would know how to use them and then just for fun and distraction	1	,7	,7	97,4
Tarvitsemme tietoa miten käytettäisiin mediaa turvallisesti, mutta ei muuten.	1	,7	,7	98,0
turvallisuuden takia	1	,7	,7	98,7
Uutta tietoa ja kerrata samaa niin jää mieleen paremmin	1	,7	,7	99,3
Wikipedia	1	,7	,7	100,0
Total	152	100,0	100,0	